

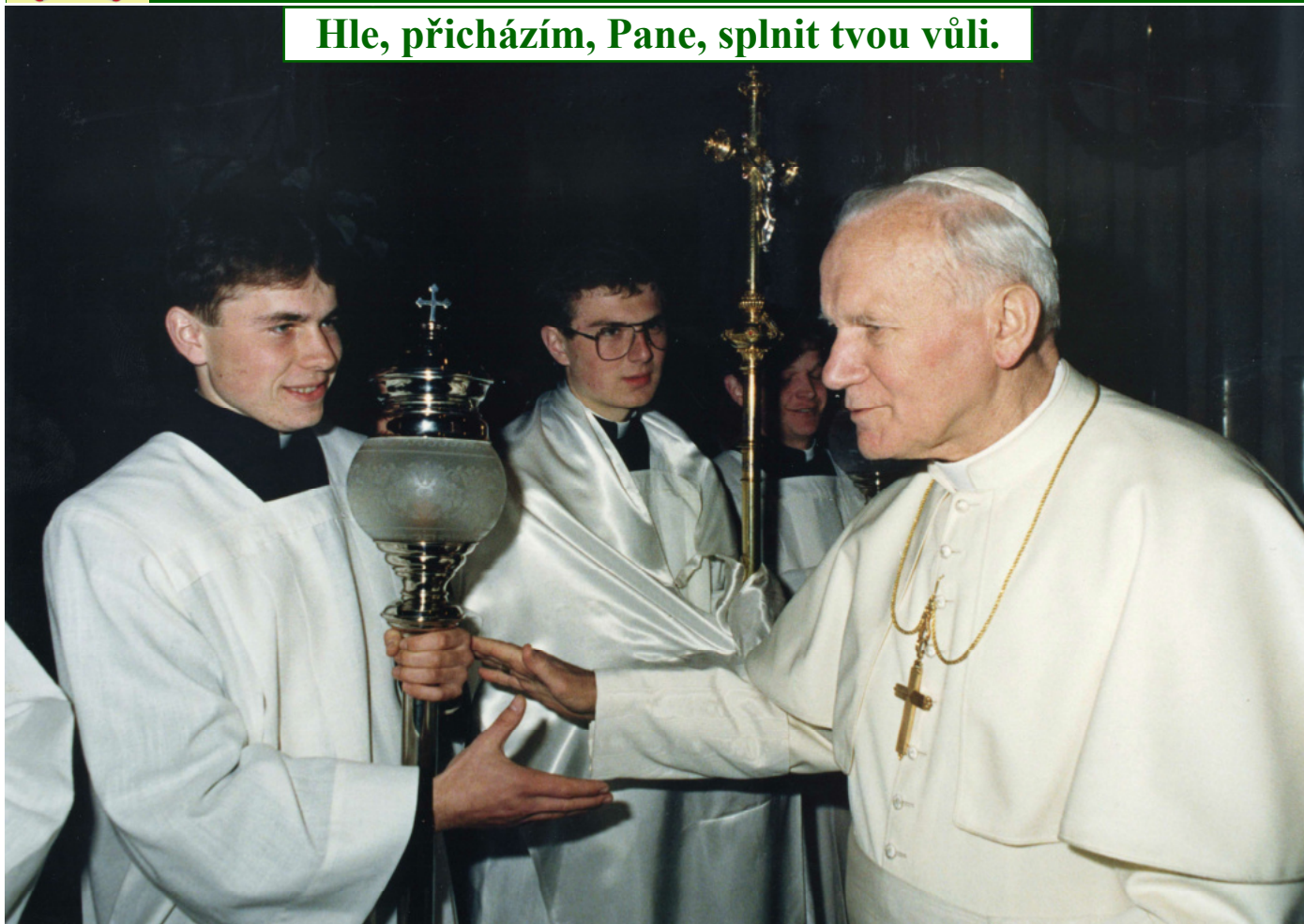

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

2. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 14. LEDNA 2024

Hle, přicházím, Pane, splnit tvou vůli.

Bohoslovec František Beníček (13.11.1969-7.1.2009) s papežem Janem Pavlem II. na Velehradě, 22.4.1990.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

K: Bratři a sestry, s důvěrou prosme Boha Otce, aby se sklonil k modlitbě své Církve:

L: PANE, VYSLYŠ PROSBY SVÉHO LIDU.

- Za papeže Františka, aby v síle Ducha přinášel naději do neklidu současných dějin.
- Za Církev, která je znamením a nástrojem jednoty lidského rodu, aby kázáním a svědectvím evangeliu živila a posilovala naději lidí dobré vůle.
- Za zmučený ukrajinský národ, ať zbaven ruských barbarů pozná čas míru, a v Palestině a Izraeli ustane násilí, rukojmí jsou propuštěni a všem se otevře budoucnost naděje.
- Za všechny pokřtěné, aby odpověď na tíživou situaci světa nejistot nehledali v dění kolem sebe, ale v naslouchání Božímu slovu a jako Samuel poznali k čemu je Prozřetelnost volá.
- Modleme se, aby křesťanská společenství s pomocí Ducha Svatého v rozmanitosti charizmat rozpoznala své obdarování a v různosti liturgických tradic uvnitř katolické církve objevila své bohatství.
- Modleme se, aby studenti dobře využívali čas k prohlubování poznání i k rozvoji svěřených darů.
- Za věrné zemřelé, ať mají účast na tvé slávě.

K: Bože, náš Otče, vyslyš prosby této své rodiny. Skrze Krista, našeho Pána. **L:** Amen.

BAPTISTERIUM SV. JANA KŘTITELE VE FLORENCII - zde byl pokřtěn Michelangelo Buonarroti a všichni velcí Florentňané.
Dole: detail kopule. EUCHARISTIE v baptisteriu; MONS. GIUSEPPE BETORI, arcibiskup Florencie a kardinál, předseda Toskánské biskupské konference oslovuje poutníky a přijímá votivní svíci. *Peregrinatio In Corde Ecclesiae*, Firenze, Itálie, 29. 6. 2011.

NAHOŘE: BAPTISTERIUM V PISE. *Iter Ad Christianae religionis divitias in Italia quae ad Fidem Amoremque Christi nos promovent*, PISA, ITÁLIE, 27.6.2016. DOLE: BAPTISTERIUM V PADOVĚ - kopule, modlitba večerních chval.
Peregrinatio Ad Loca Sanctitatis et Historiae, Padova, Itálie, 29. 6. 2018.

PLAVBA PO GALILEJSKÉM MOŘI DO KAFARNAA.

SOCHA ŠIMONA PETRA, RYBÁŘE Z GALILEJE, V KAFARNAU NEDALEKO JEHO DOMU.
Kafarnaum, Izrael, Peregrinatio ad Fontes Salutis, 26. února 2013.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ІНФОРМАТОР

3. NEDĚLE V MEZIDOBÍ – 21. LEDNA 2024

NEDĚLE BOŽÍHO SLOVA

Ukaž mi své cesty, Hospodine.

„POJĎTE ZA MNOU A UDĚLÁM Z VÁS RYBÁŘE LIDÍ“ (*Marek 1,17*).

Poutníci na Galilejském moři. *Peregrinatio ad Fontes Salutis*, Izrael, 26. února 2013.

MODLITBA VĚŘÍCÍCH

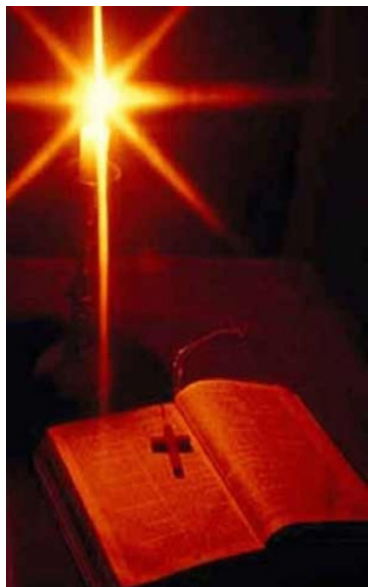
K: Bratři a sestry, v tomto domě Hospodinově prosme jednomyslně všemohoucího Boha, záštitu našeho života, naše světlo a naši spásu:

L: PROSÍME TĚ, VYSLYŠ NÁS.

- Za Svatého otce Františka a pastýře Církve, aby po příkladu Šimona, Ondřeje a synů Zebedeových naslouchali Kristu, který jediný uzdravuje každou nemoc a každou chorobu.
- Za svatou Církev Boží, ať skrze dnešní neděli Božího slova vzroste v Božím lidu zbožné a vytrvalé přátelství s Písmem svatým.
- Za lidi naší doby, aby pochopili, že spravedlivý a člověka důstojný svět nelze vybudovat bez Krista, - Světla, jež vzešlo těm, kdo sídlí v temnotě a v krajíně stínu smrti.
- Za zmučený ukrajinský národ, za Izrael a Palestinu, ať temnoty války a násilí zažene Tvé světlo spásy a míru.
- Modleme se, aby křesťanská společenství s pomocí Ducha Svatého v rozmanitosti charizmat rozpoznala své obdarování a v různosti liturgických tradic uvnitř katolické církve objevila své bohatství.
- Modleme se, aby studenti dobře využívali čas k prohlubování poznání i k rozvoji svěřených darů.
- Za věrné zemřelé, aby dosáhli cíle své víry, že uvidí blaho od Hospodina v zemi živých.

K: Věčný Otče, tys dal nad temnotou lidských dějin vzejít Světlu, vycházejícímu z kříže tvého Syna, Dej, prosíme, každému z nás poznat plnost času, sílu k obrácení a radost z příchodu nebeského království. Neboť ty žiješ a kraluješ na věky věků. **L:** Amen.

LITURGICKÉ TEXTY 2. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – 1SAM 3,3B-10.19

Čtení z první knihy Samuelovy.

Samuel spal ve svatyni, kde byla Boží archa. Tu Hospodin zavolal: „Samueli!“ On odpověděl: „Tady jsem.“ Běžel k Elimu a řekl: „Tady jsem, volal jsi mě.“ On pravil: „Nevolal jsem tě, vrať se a spi.“ Šel tedy spát. Hospodin zavolal podruhé: „Samueli!“ Samuel vstal, šel k Elimu a řekl: „Tady jsem, volal jsi mě.“ On odpověděl: „Nevolal jsem tě, synu můj; vrať se a spi.“ Samuel totiž neznal Hospodina, protože se mu Hospodin ještě nezjevil ve slově. Hospodin zavolal opět Samuela, potřetí. Vstal tedy, šel k Elimu a řekl: „Hle, tady jsem, volal jsi mě.“ Tu Eli pochopil, že chlapce volá Hospodin. Eli proto řekl Samuelovi: „Jdi spát. Bude-li pak volat, řekni: ‚Mluv, Hospodine, tvůj služebník poslouchá.‘“ Samuel tedy šel spát na své místo. Hospodin přišel, zastavil se a volal jako dříve: „Samueli, Samueli!“ A Samuel řekl: „Mluv, tvůj služebník poslouchá.“ Samuel rostl a Hospodin byl s ním a nedopustil, aby nějaké jeho slovo přišlo nazmar.

ŽALM 40

Pevně jsem doufal v Hospodina, – on se ke mně sklonil a vyslyšel mé volání. – Novou píseň vložil mi do úst, – chvalozpěv našemu Bohu. V obětních darech si nelibuješ, – zato jsi mi otevřel uši. – Celopaly a smírné oběti nežádáš, – tehdy jsem řekl: „Hle, přicházím. Ve svitku knihy je o mně psáno: – Rád splním tvou vůli, můj Bože, – tvůj zákon je v mém nitru.“ Spravedlnost jsem zvěstoval ve velkém shromáždění, – svým rtům jsem nebránil, ty to víš, Hospodine!

2. ČTENÍ – 1 KOR 6,13C-15A.17-20

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'anům.

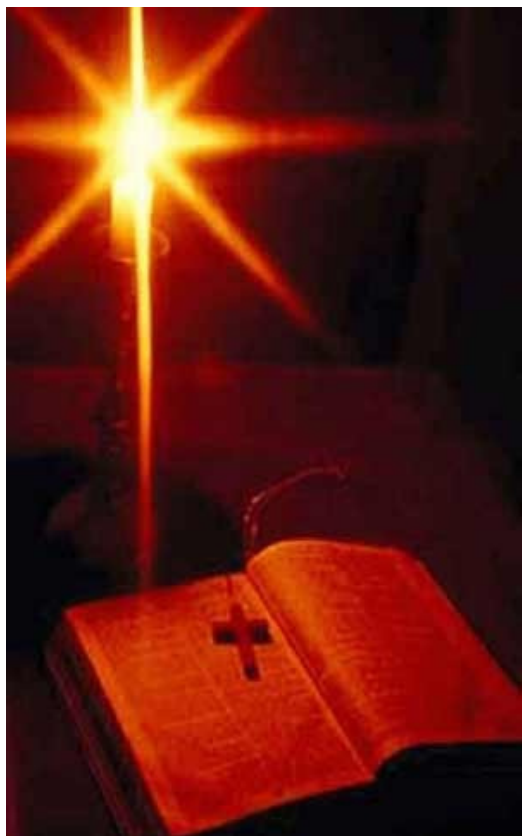
Bratři! Tělo není pro smilnění; je pro Pána a Pán pro tělo. A Bůh, který vzkřísil Pána, vzkřísí svou mocí také nás. Nevíte, že vaše těla jsou údy Kristovými? Kdo se oddá Pánu, je s ním jeden duch. Utíkejte před smilstvem! Každý jiný hřích, kterého se člověk dopustí, je mimo tělo. Kdo se však oddá smilnění, prohřešuje se proti vlastnímu tělu. Nebo nevíte, že vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás bydlí a kterého vám dal Bůh, a že proto už nepatříte sami sobě? Byli jste přece koupeni, a to za vysokou cenu. Oslavujte proto Boha svým tělem.

EVANGELIUM - JAN 1,35-42

Slova svatého evangelia podle Jana.

Jan stál se dvěma ze svých učedníků. Pohlédl na Ježíše, jak jde kolem, a řekl: „Hle, beránek Boží!“ Ti dva učedníci slyšeli, co říká, a šli za Ježíšem. Ježíš se obrátil a viděl, že jdou za ním. Zeptal se jich: „Co byste chtěli?“ Odpověděli mu: „Rabbi“ – to přeloženo znamená Mistře – „kde bydlíš?“ Řekl jim: „Pojďte a uvidíte!“ Šli tedy, viděli, kde bydlí, a ten den zůstali u něho; bylo kolem čtyř hodin odpoledne. Jeden z těch dvou učedníků, kteří to od Jana slyšeli a šli za ním, byl Ondřej, bratr Šimona Petra. Ten nejdříve našel svého bratra Šimona, řekl mu: „Našli jsme Mesiáše“ – to přeloženo znamená Kristus – a přivedl ho k Ježíšovi. Ježíš na něj pohlédl a řekl: „Ty jsi Šimon, syn Janův. Budeš se jmenovat Kéfas,“ to je v překladu Petr (Skála).

LITURGICKÉ TEXTY 3. NEDĚLE V MEZIDOBÍ

1. ČTENÍ – JONÁŠ 3,1-5.10

Čtení z knihy proroka Jonáše.

Hospodin oslovil Jonáše: „Vstaň, jdi do velikého města Ninive a volej tam, co ti ukládám.“

Jonáš tedy vstal a šel do Ninive podle Hospodinova rozkazu. Ninive bylo veliké město před Bohem, tři dny se jím muselo procházet.

Jonáš začal procházet městem první den a volal: „Ještě čtyřicet dní a Ninive bude vyvráceno!“

Ninivští obyvatelé však uvěřili Bohu, vyhlásili půst, oblékli se v žínice, velcí i malí.

Když Bůh viděl, co učinili, že změnili své hříšné chování, smiloval se a nepřivedl na ně zkázu, kterou jim hrozil.

ŽALM 25

Ukaž mi své cesty, Hospodine, – a pouč mě o svých stezkách. – Ved' mě ve své pravdě a uč mě, – neboť ty jsi Bůh, můj spasitel. Rozpomeň

se, Hospodine, na své slitování, – na své milosrdenství, které trvá věčně. – Pamatuj na mě ve svém milosrdenství – pro svou dobrotivost, Hospodine! Hospodin je dobrý a dokonalý, – proto ukazuje hříšníkům cestu. – Pokorné vede k správnému jednání, – pokorné učí své cestě.

2. ČTENÍ – 1 KOR 7,29-31

Čtení z prvního listu svatého apoštola Pavla Korint'anům.

Říkám, bratři, toto: Čas je krátký. Proto ti, kdo mají manželku, ať žijí, jako by ji neměli, a ti, kdo pláčou, jako by neplakali, a ti, kdo se radují, jako by se neradovali, a ti, kdo kupují, jako by jim nemělo zůstat nic, a ti, kdo užívají tohoto světa, jako by ho neužívali, neboť tento viditelný svět pomíjí.

EVANGELIUM – MK 1,14-20

Slova svatého evangelia podle Marka.

Když byl Jan (Křtitel) uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a hlásal tam Boží evangelium: „Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království. Obráťte se a věřte evangeliu.“

Když šel podél Galilejského moře, uviděl Šimona a jeho bratra Ondřeje, jak loví v moři; byli totiž rybáři. Ježíš jim řekl: „Pojďte za mnou a udělám z vás rybáře lidí.“ Ihned nechali sítě a následovali ho.

Když popošel o něco dále, uviděl Zebedeova syna Jakuba a jeho bratra Jana, jak na lodi spravují sítě; a hned je povolal. Zanechali svého otce Zebedea s pomocníky na lodi a odešli za ním.

Betlém v Grecciu

– škola střídmosti a radosti

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 20. prosince 2023)

Fotogalerie: POUTNÍCI V GRECCIU - Peregrinatio in Corde Ecclesiae, 2. července 2011,
Peregrinatio ad Miracula Fidei, 17. června 2014

*Anděl jim řekl: „Nebojte se!
Zvěstují vám velikou radost, radost
pro všechny lid: V městě Davidově
se vám dnes narodil Spasitel – to je
Kristus Pán. To bude pro vás
znaméním: Naleznete děťátko
zavinuté do plének
a položené v jeslích.“ (Lk 2,10-12)*

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Před osmi sty lety, o Vánocích roku 1223,
vytvořil svatý František v Grecciu živý betlém.
V době, kdy se betlémy připravují nebo

dokončují v domácnostech a na mnoha dalších místech, nám prospěje, když si znovu přiblížíme jejich počátky.

Jak betlém vznikl? Jaký byl záměr svatého Františka? Tento světec prohlásil: „Chtěl bych zobrazit Dítě narozené v Betlémě a nějakým způsobem vidět tělesnýma očima těžkosti, v nichž se ocitlo kvůli nedostatku věcí potřebných pro nemluvně, jak bylo uloženo do jeslí a jak leželo na seně mezi volem a oslíkem“ (TOMMASO DA CELANO, Vita prima, XXX, 84: FF 468). František nechtěl vytvořit krásné umělecké dílo, ale prostřednictvím jeslíček vzbudit údiv nad krajní pokorou Boha, nad útrapami, které z lásky k nám vytrpěl v chudé betlémské jeskyni. Životopisec světce z Assisi ostatně

poznává: „V této dojemné scéně září evangelijní prostota, chvála se chudoba, doporučuje se pokora. Greccio se stalo jakoby novým Betlémem (ibid., 85). Zdůraznil jsem jedno slovo: údiv. A to je důležité. Pokud se my křesťané díváme na betlém jako na krásnou věc, jako na něco historického, dokonce náboženského, a modlíme se, nestačí to. Před tajemstvím vtělení Slova, před Ježíšovým narozením, potřebujeme tento náboženský postoj úžasu. Pokud před tajemstvím nedojdu k tomuto úžasu, je

moje víra prostě povrchní; je to víra podobná informatice. Nezapomínejte na to.

Jedna z charakteristik jesliček je, že se zrodily jako škola střídmosti, což k nám silně promlouvá. Dnes totiž existuje veliké riziko ztráty toho, co je v životě důležité, a paradoxně se zvyšuje právě o Vánocích. Mentalita Vánoc se mění, noří se do konzumu, který rozleptává jejich smysl. Konzumerismus Vánoc. Je pravda, že člověk chce dávat dárky, to je v pořádku, je to jeden způsob, ale nákupní šílenství odvádí pozornost jinam a není tam ona střízlivost Vánoc. Podívejme se na betlém, na onen úžas před betlémem. Někdy chybí vnitřní prostor pro údiv, ale jen se pořádají slavnosti.

Betlém vzniká proto, aby nás navrátil k tomu, na čem záleží: k Bohu, který přichází, aby přebýval mezi námi. Proto je důležité hledět na jesličky, protože nám pomáhají pochopit, na čem záleží, a také porozumět společenským vztahům Ježíše v té době, tvořenými rodinou, Josefem a Marií, a blízkými lidmi, pastýři. Lidé mají přednost před věcmi. A my tolikrát dáváme přednost věcem před lidmi, což nefunguje.

Avšak betlém v Grecciu kromě střídmosti, kterou ukazuje, vypovídá také o radosti, protože radost je něco jiného než zábava. Bavit se ovšem není špatná věc, pokud se to děje

na dobrých cestách; není to nic špatného, je to lidské. Ale radost je ještě hlubší, lidštější. Někdy nastává pokušení zábavy bez radosti; bavit se tím, že děláme hluk, ale radost v tom

není. Je to trochu jako postava klauna, který se směje, rozesmívá lidi, ale srdce má smutné. Radost je kořenem dobré vánoční zábavy. O radosti se v tehdejší kronice píše: „A přichází den radosti, čas veselí! [...] František [...] září [...]. Lidé se hrnuli a radovali se radostí, jakou nikdy předtím nezakusili [...]. Všichni se vrátili domů plni nevýslovné radosti (Vita prima, XXX, 85-86:

FF 469-470). Střízlivost, údiv, vede k radosti, k pravé radosti, nikoli k té umělé.

Z čeho však tato vánoční radost pramenila? Určitě ne z toho, že jsme domů přinesli dárky nebo že jsme prožili okázalé oslavy. Ne, byla to radost, která přetéká ze srdce, když se člověk rukou dotkne Ježíšovy blízkosti, Boží něhy, která nenechává člověka samotného, ale utěšuje ho. Blízkost, něha a soucit, to jsou tři Boží postoje. A při pohledu na jesličky, při modlitbě před jesličkami můžeme pocítit tyto Boží věci, které nám pomáhají v každodenním životě. Drazí bratři a sestry, betlém je jako malá studánka, z níž můžeme čerpat Boží blízkost, zdroj naděje a radosti. Betlém je jako živé evangelium, domácí evangelium. Je jako biblická studna, je místem setkání, kam je možno přinášet Ježíši svá životní očekávání a starosti, tak jako to dělali betlémští pastýři a lidé z Greccia. Svěříme-li před jesličkami Ježíši vše, co máme na srdci, i my „se zaradujeme nevýslovnou radostí“ (Mt 2,10), radostí, která pramení právě z kontempace, z ducha úžasu, s nímž se vydáme tato tajemství kontemplovat. Pojdme před jesličky. Každý ať se na ně podívá a dovolí srdci, aby něco pocítilo.

Vánoční svátky s papežem Františkem

Dnes večer láska mění dějiny

HOMÍLIE PŘI PŮLNOČNÍ MŠI SVATÉ, 24. PROSINCE 2023

"Sčítání lidu celé země" (Lk 2,1). To je kontext, v němž se Ježíš narodil a o němž se evangelium zmiňuje. Mohlo se o něm zmínit zběžně, ale místo toho o něm mluví precizně. A tím vyzdvihuje velký kontrast: zatímco císař sčítá obyvatele světa, Bůh do něj vstupuje téměř skrytě; zatímco ti, kdo poroučejí, se snaží povýšit mezi velikány dějin, Král dějin volí cestu nepatrnosti. Nikdo z mocných si ho nevšímá, jen několik pastýřů, odstrčených na okraj společenského života.

Sčítání lidu však říká více. V Bibli nezanechalo dobrou vzpomínku. Král David, který podlehl pokušení velkých čísel a nezdravému nároku na soběstačnost, se dopustil těžkého hříchu právě tím, že provedl sčítání lidu. Chtěl si zjistit sílu a asi po devíti měsících zjistil počet těch, kteří mohli zacházet s mečem (srov. 2 Sam 24,1-9). Hospodin byl pobouřen a lid postihlo neštěstí. Této noci se však v Betlémě, městě Davidově, po devíti měsících v Mariině lůně narodí "Syn Davidův", Ježíš, a netrestá sčítání lidu, ale pokorně se nechá sečíst. Jeden z mnoha. Nevidíme rozhněvaného Boha, který trestá, ale milosrdného Boha, který se vtělil, který vstupuje do světa slabý, jemuž předchází ohlášení: "na zemi pokoj lidem" (Lk 2,14). A naše srdce je dnes večer v Betlémě, kde je stále ještě Kníže pokoje odmítán prohrávající logikou války, hřmotem zbraní, který mu i dnes brání najít ve světě příbytek (srov. Lk 2,7).

Ve sčítání lidu na celé zemi se zkrátka na jedné straně projevuje až příliš lidská zápletká, která se táhne dějinami: zápletká světa, který hledá moc a sílu a slávu, kde se vše měří úspěchem a výsledky, čísla a počty. Je to posedlost výkonem. Zároveň však ve sčítání lidu vyniká cesta Ježíše, který nás přichází hledat skrze vtělení. On není Bohem výkonu, ale Bohem vtělení. Nevyvrací nespravedlnost shora silou, ale zdola láskou; nevystupuje s neomezenou mocí, ale sestupuje do našich omezení; nevyhýbá se našim slabostem, ale přijímá je.

Bratři a sestry, dnes večer si můžeme položit otázku: V jakého Boha věříme? V Boha vtělení, nebo v Boha výkonu? Ano, protože existuje riziko, že Vánoce prožijeme s pohanskou představou Boha v hlavě, jako by to byl mocný vládce, který je v nebi; bůh, který je spjatý s mocí, světským úspěchem a modloslužbou konzumu. Stále se vrací falešná představa odtažitého a nedůtklivého boha, který se chová dobře k dobrým a zlobí se na špatné; boha stvořeného k našemu obrazu, užitečného pouze k řešení našich problémů a odstraňování našich neduhů. Na druhou stranu nepoužívá kouzelnou hůlku, není komerčním bohem "všeho a okamžitě"; nezachrání nás stisknutím tlačítka, ale přibližuje se, aby změnil realitu zevnitř. Jak je v nás však zakořeněna světská představa vzdáleného a kontrolujícího, rigidního a mocného boha, který pomáhá svým vlastním zvítězit nad ostatními! Tak často je v nás zakořeněna právě tato představa. Ale tak to není: On se narodil pro všechny, při sčítání lidu celé země.

Vzhlédněme tedy k "živému a pravému Bohu" (1 Sol 1,9): k tomu, který se vymyká všem lidským výpočtům, a přesto se nechává sečíst naším počítáním; k tomu, který dělá revoluci v dějinách tím, že je obývá; k tomu, který nás respektuje až do té míry, že nám dovolí, abychom ho odmítli; k tomu, který vymazává hříchy tím, že ho bere na sebe, který neodstraňuje bolest, ale proměňuje ji, který neodstraňuje problémy z našeho života, ale dává našemu životu naději větší než jsou jeho problémy. On tak touží obejmout naše životy, že se pro nás on, nekonečný, stává konečným; velký, stává se malým; spravedlivý, zabydluje naše nespravedlnosti. Bratři a sestry, zde je zázrak Vánoc: ne směs sentimentálních citů a světské útěchy, ale nebývalá něha Boha, který zachraňuje svět tím, že se vtělil. Podívejme se na Dítě, podívejme se na jeho jesle, podívejme se na jesličky, které andělé nazývají "znamením" (Lk 2,12): je to vlastně zjevující se znamení tváře Boha, který je soucitný a milosrdný, všemohoucí vždy a jen v lásce. Činí se blízkým, laskavým a soucitným, to je Boží způsob bytí: blízkost, soucit, laskavost.

Sestry, bratři, žasněme, protože "se stal tělem" (srov. J 1,14). Tělo: slovo, které připomíná naši křehkost a které evangelium používá, aby nám řeklo, že Bůh vstoupil do samé hloubky našeho lidského údělu. Proč šel tak daleko? - ptáme se - protože mu na nás záleží, protože nás miluje natolik, že nás považuje za cennější než cokoli jiného. Bratře, sestro, pro Boha, který během sčítání lidu změnil dějiny, nejsi číslo, ale jsi tvář; tvé jméno je zapsáno v jeho srdci. Ale ty, když se podíváš na své srdce, na svůj výkon, který neodpovídá standardu, na svět, který soudí a neodpouští, možná prožíváš tyto Vánoce špatně, myslíš si, že se ti nedaří, líhne se v tobě pocit nedostatečnosti a nespokojenosti pro tvé slabosti, pro tvé pády a problémy a pro tvé hříchy. Ale dnes prosím přenech iniciativu Ježíši, který ti říká: "Pro tebe jsem se stal tělem, kvůli tobě jsem se stal jako ty". Proč zůstáváš ve vězení svého zármutku? Jako pastýři, kteří opustili svá stáda, opusť ohrady svých melancholií a obejmi něhu Boha dítěte. A udělej to bez masek, bez brnění, odevzdej mu své smutky a on se o tebe postará (srov. Ž 55,23): On, který se stal tělem, nečeká na tvůj úspěšný výkon, ale na tvé otevřené a důvěřivé srdce. A v Něm znovu objevíš, kdo jsi:

milovaný Boží syn, milovaná Boží dcera. Nyní tomu můžeš věřit, protože dnes večer Pán vyšel na světlo, aby osvětlil tvůj život, a jeho oči září láskou k tobě. Je pro nás těžké tomu uvěřit, že Boží oči září láskou k nám.

Ano, Kristus se nedívá na čísla, ale na tváře. Kdo se však na něj dívá uprostřed mnoha věcí a šíleného spěchu věčně zaneprázdněného a lhostejného světa? Kdo se na Něj dívá? Zatímco v Betlémě mnozí lidé, pohlceni opojením ze sčítání lidu, přicházeli a odcházeli, plnili noclehárny a hostince a mluvili o více a méně, někteří byli Ježíšovi nablízku: byli to Maria a Josef, pastýři, pak mudrci. A od nich se učme. Oni stojí s očima upřenými na Ježíše, se srdcem obráceným k němu. Nemluví, ale klanějí se. Tato noc, bratři a sestry, je časem klanění.

Klanění je způsob, jak přijímat Vtělení. Vždyť právě v tichu se Ježíš, Otcovo Slovo, stává tělem v našem životě. Udělejme také my to, co se stalo v Betlémě, což znamená "dům chleba": postavme se před Něj, Chléb života. Znovu objevme adoraci, protože adorat neznámá ztrácet čas, ale umožnit Bohu, aby obýval náš čas. Znamená to nechat v sobě rozkvést setbu vtělení, znamená to spolupracovat na díle Hospodina, který proměňuje svět jako kvas. Klanět se znamená přimlouvat se, napravovat, dovolit Bohu, aby narovnal dějiny. Jeden velký vypravěč epických činů napsal svému synovi: "Nabízím ti jedinou velkou věc, kterou je třeba na zemi milovat: Nejsvětější svátost. Tam najdeš okouzlení, slávu, čest, věrnost a pravou cestu všech tvých lásek na zemi" (J. R. R. TOLKIEN, Dopis 43, březen 1941).

Bratři a sestry, dnes večer láska mění dějiny. Dej nám, Hospodine, uvěřit v sílu své lásky, která se tak liší od síly světa. Pane, učiň, abychom se jako Maria, Josef, pastýři a mudrci shlukli kolem Tebe a klaněli se Ti. Když se Ti budeme více podobat, můžeme světu svědčit o kráse Tvé tváře.

Otevřme svá srdce Spasiteli, Knížeti pokoje

URBI ET ORBI, 25. PROSINCE 2023

Draží bratři a sestry,
šťastné Vánoce!

Oči a srdce křesťanů na celém světě se obracejí k Betlému; tam, kde v těchto dnech vládne bolest a ticho, zaznívá po staletí očekávaná zvěst: "Narodil se vám Spasitel, Kristus Pán" (Lk 2,11). To jsou slova anděla z betlémského nebe a jsou určena i nám. Naplňuje nás důvěrou a nadějí vědět, že se pro nás narodil Pán; že věčné Slovo Otce, nekonečný Bůh, se

usídlilo mezi námi. Stal se tělem, přišel "přebývat mezi námi" (J 1,14): to je zpráva, která mění běh dějin! Ona betlémská zpráva je zvěstí "veliké radosti" (Lk 2,10). Jaká je to radost? Není to pomíjivé štěstí světa, není to radost ze zábavy, ale "velká" radost, protože nás činí "velkými". My lidé se svou omezeností totiž dnes přijímáme jistotu neslýchané naděje, že se rodíme pro nebe. Ano, Ježíš, náš bratr, přišel, aby učinil svého Otce naším Otcem: křehké Dítě nám zjevuje Boží něžnost; a mnohem víc: on, Otcův jednorozený, nám dává "moc stát se Božími dětmi" (J 1,12). To je radost, která utěšuje srdce, obnovuje naději a dává pokoj: je to radost z Ducha svatého, radost z toho, že jsme milovanými dětmi.

Bratři a sestry, dnes v Betlémě uprostřed temnoty země vzplanul tento neuhasitelný plamen, dnes nad temnotou světa vítězí světlo Boha, "který osvěcuje každého člověka" (Jn 1,9): bratři a sestry, radujme se z této milosti! Raduj se ty, kdo jsi ztratil důvěru a jistotu, neboť nejsi sám, nejsi sama: Kristus se narodil pro tebe! Raduj se ty, kdo jsi odložil naději, neboť Bůh k tobě natahuje ruku: neukazuje na tebe prstem, ale nabízí ti svou malou dětskou ručičku, aby tě vysvobodil z tvých obav, pozvedl tě z tvé námahy a ukázal ti, že v jeho očích máš cenu jako nic jiného. Zaraduj se, ty, kdo nemůžeš najít pokoj ve svém srdci, neboť pro tebe se naplnilo dávné Izaiášovo proroctví: "Dítě se nám narodilo, syn nám byl dán [...] a bude se jmenovat: [...] Kníže pokoje" (9,5). S ním v Písmu vidíme, že jeho pokoj, jeho království "nebude mít konce" (9,6).

V Písmu je Kníže pokoje protikladem "knížete tohoto světa" (J 12,31), který rozséváním smrti působí proti Hospodinu, "milovníku života" (Mdr 11,26). Vidíme ho v činnosti, když v Betlémě po narození Spasitele dochází k vyvražďování nevinných. Kolik je na světě vražd nevinných: v lůně matky, na cestách zoufalých lidí hledajících naději, v životech tolika dětí, jejichž dětství je zničeno válkou. Jsou to malí Ježíšové dneška, tyto děti, jejichž dětství je zničeno válkou, válkami... Říci "ano" Knížeti míru tedy znamená říci "ne" válce, a to s odvahou: říci "ne" válce, každé válce, samotné logice války, cestě bez cíle, porážce bez vítězů, šílenství bez omluvy. To je válka: cesta bez cíle, porážka bez vítěze, šílenství bez omluvy. Ale říci "ne" válce znamená říci "ne" zbraním. Protože pokud člověk, jehož srdce je nestálé a zraněné, najde ve svých rukou nástroje smrti, dříve či později je použije. A jak lze mluvit o míru, když se zvyšuje výroba, prodej a obchod se zbraněmi? Dnes, stejně jako v Herodově době, se úklady zla, které se staví proti

Božímu světlu, pohybují ve stínu pokrytectví a utajení: kolik ozbrojených masakrů se odehrává v ohlušujícím tichu, aniž by o tom mnozí věděli! Lidé, kteří nechtějí zbraně, ale chléb, kteří se snaží přežít a volají po míru, nevědí, kolik veřejných peněz se vydává na zbrojení. A přitom by to měli vědět! Ať se o tom mluví, ať se o tom píše, aby byly známy zájmy a zisky, které tahají za nitky válek. Izajáš, který prorokoval o Knížeti pokoje, psal o dni, kdy "jeden národ už nepozvedne meč proti druhému národu"; psal o dni, kdy se lidé

"už nebudou učit válečnému umění", ale "zlámou své meče a udělají z nich pluhy, ze svých kopí vinařské nože" (2,4). S Boží pomocí usilujme o to, aby se tento den přiblížil!

Ať se přiblíží v Izraeli a Palestině, kde válka otřásá životy těchto národů. Objímám je všechny, zvláště křesťanské komunity v Gaze, farnost v Gaze a v celé Svaté zemi. V srdci nosím zármutek nad oběťmi hrůzného útoku ze 7. října a obnovuji naléhavou výzvu k propuštění těch, kteří jsou stále drženi jako rukojmí. Prosím o ukončení vojenských operací s jejich děsivými následky v podobě nevinných civilních obětí a o nápravu zoufalé humanitární situace otevřením přístupu pomoci. Necht' nedochází k dalšímu rozdmýchávání násilí a nenávisti, ale k řešení palestinské otázky prostřednictvím upřímného a vytrvalého dialogu mezi oběma stranami, podpořeného silnou politickou vůlí a podporou mezinárodního společenství. Bratři a sestry, modleme se za mír v Palestině a Izraeli.

Mé myšlenky pak směřují k lidem sužované Sýrie, stejně jako k těm v Jemenu, kteří stále trpí. Myslím na drahý libanonský lid a modlím se, aby brzy znovu získal politickou a sociální stabilitu.

S pohledem upřeným na Dítě Ježíše vyprošuji mír pro Ukrajinu. Obnovme svou duchovní a lidskou blízkost jejímu sužovanému lidu, aby skrze podporu každého z nás pocítil konkrétnost Boží lásky.

Kéž se přiblíží den definitivního míru mezi Arménií a Ázerbájdžánem. Kéž mu napomůže pokračování humanitárních iniciativ, zákonný a bezpečný návrat vysídlených osob do jejich domovů a vzájemný respekt k náboženským tradicím a bohoslužebným místům obou společenství.

Nezapomínejme na napětí a konflikty, které otřásají oblastí Sahelu, Afrického rohu, Súdánu, ale i Kamerunu, Demokratické republiky Kongo a Jižního Súdánu.

Kéž se přiblíží den, kdy se na Korejském poloostrově posílí bratrské vazby a otevřou se cesty dialogu a usmíření, které mohou vytvořit podmínky pro trvalý mír.

Kéž Boží Syn, který se stal pokorným Dítětem, inspiruje politické autority a všechny lidi dobré vůle na americkém kontinentu, aby se našla vhodná řešení k překonání sociálních a politických neshod, k boji proti formám chudoby, které urážejí důstojnost lidí, k odstranění nerovností a k řešení bolestného fenoménu migrace.

Dítě nás z jesliček žádá, abychom byli hlasem těch, kteří nemají hlas: hlasem nevinných, kteří umírají pro nedostatek vody a chleba; hlasem těch, kteří nemohou najít práci nebo ji ztratili; hlasem těch, kteří jsou nuceni opustit svou vlast při hledání lepší budoucnosti, riskují své životy na vyčerpávajících cestách a jsou vydáni na milost a nemilost bezohledným překupníkům.

Bratři a sestry, blíží se čas milosti a naděje jubilea, které začne za rok. Kéž je tento čas příprav příležitostí k obrácení našich srdcí; čas říci "ne" válce a "ano" míru - "ne" válce,

"ano" míru -; čas radostně odpovědět na pozvání Hospodina, který nás volá, jak prorokoval Izaiáš, "přinést radostnou zvěst nešťastným, obvázat rány zkroušených srdcem, vyhlásit svobodu otrokům a vězňům propuštění" (Iz 61,1). Tato slova se naplnila v Ježíši (srov. Lk 4,18), který se dnes narodil v Betlémě. Přijměme ho, otevřme svá srdce jemu, Spasiteli, otevřme svá srdce jemu, Spasiteli, který je Knížetem pokoje!

Věřím, že sémě dobra přinese ovoce, i když nevidím okamžité výsledky

SVÁTEK SV. ŠTĚPÁNA, PRVOMUČEDNÍKA, 26. PROSINCE 2023

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes, těsně po Vánocích, slavíme svátek svatého Štěpána, prvního mučedníka. Zprávu o jeho mučednické smrti najdeme ve Skutcích apoštolů (srov. kapitoly 6-7), které ho popisují jako muže dobré pověsti, který obsluhoval u stolů a rozdával milodary (srov. 6,3). A právě pro tuto velkorysou poctivost se nemůže ubránit svědectví o tom, co je pro něj nejcennější: svědectví o víře v Ježíše, což rozpoutá hněv jeho protivníků, kteří ho bez milosti zabijí ukamenováním. A to vše se děje před očima mladíka Saula, horlivého pronásledovatele křesťanů, který vystupuje jako "garant" poprav (srov. 7,58).

Zamysleme se na chvíli nad touto scénou: Saul a Štěpán, pronásledovatel a pronásledovaný. Zdá se, že mezi nimi stojí neproniknutelná zeď, stejně tvrdá jako fundamentalismus mladého farizeje a kameny házené na muže odsouzeného k smrti. A přece je navzdory zdání spojuje něco silnějšího: skrze Štěpánovo svědectví Hospodin vlastně již připravuje v Saulově srdci, aniž by o tom věděl, obrácení, které ho povede k tomu, aby se stal velkým apoštolem. Štěpán, jeho služba, jeho modlitba a víra, kterou hlásá, jeho odvaha a zejména jeho odpuštění na pokraji smrti nejsou marné. V dobách pronásledování se říkalo - a platí to i dnes - "krev mučedníků je semenem křesťanů". Zdá se, že končí naprázdno, ale ve skutečnosti jeho oběť představuje semínko, které se rozběhne opačným směrem než kameny a skrytým způsobem se zasévá do hrudi jeho nejhoršího soupeře.

Dnes, o dva tisíce let později, bohužel vidíme, že pronásledování pokračuje: dochází k pronásledování křesťanů... Stále existují - a je jich mnoho - ti, kteří trpí a umírají, aby vydávali svědectví o Ježíši, stejně jako ti, kteří jsou na různých úrovních trestáni za to, že se chovají v souladu s evangeliem, a ti, kteří se denně snaží zůstat věrni svým dobrým povinnostem, zatímco svět se jim vysmívá a káže něco jiného. I tito bratři a sestry se mohou jevit jako neúspěšní, ale dnes vidíme, že tomu tak není. Nyní stejně jako tehdy totiž semínko jejich oběti, které se zdálo odumírat, klíčí, přináší plody, protože Bůh skrze ně dál koná zázraky (srov. Sk 18,9-10), mění srdce a zachraňuje lidi. Ptejme se tedy sami sebe: záleží mi na těch, kteří v různých částech světa stále trpí a umírají pro víru, a modlím se za ně? Je tolik těch, kteří jsou pro víru vražděni. A snažím se zase já svědčit o evangeliu důsledně, pokorně a s důvěrou? Věřím, že sémě dobra přinese ovoce, i když nevidím okamžité výsledky? Maria, Královno mučedníků, pomoz nám vydávat svědectví o Ježíši.

Umět žasnout nad Bohem, který nás provází

SVÁTEK SV. RODINY, 31. PROSINCE 2023

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes slavíme svátek Svaté rodiny Ježíše, Marie a Josefa. Evangelium nám je ukazuje v jeruzalémském chrámu při představení dítěte Hospodinu (srov. Lk 2,22-40). Maria přichází do chrámu a tam přináší jako dar tu nejskromnější a nejprostší oběť, která svědčí o její chudobě. Nakonec se Marii dostává proroctví: "Tvou duší pronikne meč" (v. 35). Přichází v chudobě a odchází s břemenem utrpení. To je překvapivé: jak je možné, že Ježíšova rodina, jediná rodina v dějinách, která se může chlubit přítomností Boha v těle, místo aby byla bohatá, je chudá! Místo aby jí to bylo usnadněno, zdá se, že jsou jí kladeny překážky! Místo aby byla zbavena břemen, je ponořena do velkých bolestí!

Co to říká našim rodinám, tento způsob života, příběh Svaté rodiny, chudé, obtížené, s velkými bolestmi? Říká nám to něco velmi krásného: Bůh, o němž si často myslíme, že je mimo problémy, přišel, aby obýval náš život s jeho problémy. Zachránil nás tímto způsobem: nepřišel jako dospělý, ale jako velmi malé dítě; žil v rodině, syn matky a otce; strávil v ní většinu svého času, rostl, učil se, v životě tvořeném každodenností, skrytostí a tichem. A nevyhýbal se těžkostem, naopak, vybral si rodinu, rodinu "zkušenou v utrpení", a říká našim rodinám: "Pokud se ocitnete v těžkostech, vím, co cítíte, zažil jsem to: moje matka, můj otec a já jsme to zažili, abych to řekl i vaší rodině: nejste sami!".

Josef a Maria "žasli nad tím, co se o Ježíši říká" (srov. Lk 2,33), protože je nenapadlo, že to říká starý Simeon a prorokyně Anna. Byli udiveni. A u toho se chci dnes zastavit: u schopnosti žasnout. Schopnost žasnout je tajemstvím toho, jak dobře vycházet v rodině. Nezvyknout si na všednost věcí. Umět především žasnout nad Bohem, který nás provází. A pak se nechat ohromit v rodině. Myslím, že je dobré ve vztahu svého partnera vzít například večer za ruku a podívat se mu na pár okamžiků s něhou do očí: údiv vás vede k něze, vždycky. Něha v manželství je krásná. A pak žasnout nad zázrakem života, nad dětmi, najít si čas si s nimi hrát a naslouchat jim. Ptám se vás, otcové a matky: najdete si čas na hraní se svými dětmi? Vzít je na procházku? Včera jsem s někým telefonoval a zeptal jsem se: "Kde jsi?" - "Jsem na náměstí, vzal jsem děti na procházku." To je krásné otcovství a mateřství. A pak žasnutí nad moudrostí prarodičů. Tolikrát prarodiče vyřazujeme ze života. Ne, prarodiče jsou zdrojem moudrosti. Učíme se žasnout nad moudrostí prarodičů, nad jejich historií. Prarodiče vracejí životu to podstatné. A nakonec žasnout nad vlastním příběhem lásky - každý z nás má svůj vlastní: Hospodin nás stvořil, abychom kráčeli v lásce, abychom nad tím žasli. Náš život má jistě i své negativní stránky, ale také je třeba žasnout nad Boží dobrotou, s níž s námi kráčí, i když jsme tak nezkušení.

Kéž nám Maria, Královna rodin, pomůže žasnout: prosme dnes o milost úžasu. Kéž nám Panna Maria pomůže, abychom každý den žasli nad dobrem a uměli kráse úžasu učit druhé.

S vděčností a nadějí

PRVNÍ NEŠPORY SLAVNOSTI MATKY BOŽÍ PANNY MARIE A TE DEUM, 31 PROSINCE 2023

Víra nám umožňuje prožít tuto hodinu jinak než ve světské mentalitě. Víra v Ježíše Krista, vtěleného Boha narozeného z Panny Marie, dává nový způsob vnímání času a života. Shrnul bych to do dvou slov: vděčnost a naděje.

Někdo by mohl říci: "Ale nedělá to snad každý v tuto poslední noc v roce? Každý děkuje, každý doufá, ať už je věřící, nebo ne". Možná to tak může vypadat, a kéž by to tak i bylo! Ale ve skutečnosti je světská vděčnost, světská naděje zdánlivá; chybí jim podstatný rozměr, kterým je vztah k Druhému a k druhým, k Bohu a k bratrům a sestrám. Jsou zploštělé na sebe, na své zájmy, a tak jim dochází dech, nepřesahují spokojenost a optimismus.

Místo toho v této liturgii dýcháme zcela jinou atmosféru: atmosféru chvály, úcty, vděčnosti. A to se děje ne kvůli majestátu baziliky, ne kvůli světům a zpěvům - tyto věci jsou spíše důsledkem -, ale kvůli tajemství, které antifona k prvnímu žalmu vyjadřuje takto: "Podivuhodná výměna! Stvořitel přijal duši a tělo, narodil se z panny, [...] dává nám své božství". Tato podivuhodná výměna!

Liturgie nás nechává vstoupit do pocitů církve; a církve se je jakoby učí od panenské Matky.

Pomysleme na to, jaká vděčnost musela být v Mariině srdci, když se dívala na novorozeného Ježíše. Je to zkušenost, kterou může mít jen matka, a přesto má v ní, v Matce Boží, jedinečnou, nesrovnatelnou hloubku. Maria ví, ona jediná s Josefem, odkud to dítě pochází. A přece je tam, dýchá, pláče, potřebuje jíst, být přikryto, opatrováno. Mystérium dává prostor vděčnosti, která vyvěrá v kontemplaci daru, v bezplatnosti, kdežto dusí se v úzkosti potřeby vlastnit a ukazovat se.

Církev se učí vděčnosti od Panny Marie. A učí se také naději. Mohlo by se zdát, že Bůh si ji, Marii Nazaretskou, vybral proto, že v jejím srdci viděl odraz své vlastní naděje. Tu, kterou do ní sám vлил svým Duchem. Maria byla vždy naplněna láskou, naplněna milostí, a proto je také naplněna důvěrou a nadějí.

To Mariino a církve není optimismus, je to něco jiného: je to víra v Boha, který je věrný svým slibům (srov. Lk 1,55); a tato víra má podobu naděje v dimenzi času, mohli bychom říci "na cestě". Křesťan je stejně jako Maria poutníkem naděje. A právě to bude tématem jubilea roku 2025: "Poutníci naděje".

Drazí bratři a sestry, můžeme si položit otázku: Připravuje se Řím na to, aby se ve Svatém roce stal "městem naděje"? Všichni víme, že organizace Jubilea již nějakou dobu probíhá. Dobře však chápeme, že v perspektivě, kterou zde zaujímáme, nejde primárně o toto; jde spíše o svědectví církevního a občanského společenství; svědectví, které více než v událostech spočívá ve stylu života, v etické a duchovní kvalitě společného života. A tak lze otázku formulovat takto: Pracujeme, každý ve své sféře, na tom, aby toto město bylo znamením naděje pro ty, kdo zde žijí, i pro ty, kdo jej navštěvují?

Uveďme příklad. Vstoupit na Svatopetrské náměstí a vidět, že v objetí kolonády se volně a poklidně pohybují lidé všech národností, kultur a náboženství, je zážitek, který vzbuzuje naději. Jiný příklad: kouzlo historického centra Říma je věčné a univerzální, ale musí si ho užívat i starší lidé nebo lidé s nějakým pohybovým postižením; a tuto "velkou nádheru" je třeba doprovodit prostou slušností a normální funkčností na místech a v situacích běžného každodenního života. Protože město, ve kterém se lépe žije jeho obyvatelům, je také přívětivější pro všechny.

Drazí bratři a sestry, pouť, zvláště náročná, vyžaduje dobrou přípravu. Proto je nadcházející rok, který předchází jubileu, věnován modlitbě. Celý rok zasvěcený modlitbě. A jakou lepší učitelku bychom mohli mít než naši svatou Matku? Vstupme do její školy: učme se od ní žít každý den, každý okamžik, každé zaměstnání s vnitřním pohledem obráceným k Ježíši. Radosti i starosti, spokojenost i problémy. Vše v přítomnosti a s milostí Ježíše, Pána. Vše s vděčností a nadějí.

Poselství Svatého otce Františka k 55. Světovému dni míru

1. lednu 2024

Umělá inteligence a mír

Na začátku nového roku, v čase milosti, kterou Pán uděluje každému z nás, bych se chtěl obrátit na Boží lid, na země, hlavy států a vlád, představitele různých náboženství a

občanské společnosti a na všechny muže a ženy naší doby, abych jim odevzdal své přání pokoje.

1. Rozvoj vědy a techniky jako cesta k míru

Písmo svaté dosvědčuje, že Bůh dal lidem svého Ducha, aby je naplnil „moudrostí, chápavostí a znalostí každého díla“ (Ex 35,31). Chápavost je výrazem důstojnosti, kterou nám dal Stvořitel, jenž nás stvořil k svému obrazu a podobě (srov. Gn 1,26) a umožnil nám svobodně a uvědoměle odpovídat na jeho lásku. Věda a technika projevují zvláštním způsobem tuto zásadní vztahovou vlastnost lidské chápavosti a inteligence; jsou mimořádnými výtvoři jejího tvůrčího potenciálu.

Druhý vatikánský koncil v pastorální konstituci *Gaudium et spes* tuto pravdu potvrdil a prohlásil, že „člověk se vždy snažil rozvíjet svůj život prací a důvtipem“. Když lidé „pomocí techniky“ usilují o to, aby se země stala „důstojným příbytkem celé lidské rodiny“, jednají v souladu s Božím záměrem a spolupracují s jeho vůlí, aby bylo stvoření dovršeno a aby se mezi národy šířil mír. Také pokrok vědy a techniky, nakolik přispívá k lepšímu uspořádání lidské společnosti, k rostoucí svobodě a bratrskému společenství, vede ke zdokonalování člověka a k proměně světa.

Právem se radujeme a jsme vděční za mimořádné úspěchy vědy a techniky, díky nimž se podařilo odstranit nesčetné druhy zla, které sužovaly lidský život a způsobovaly velká utrpení. Vědeckotechnický pokrok, který umožňuje vykonávat dosud nevídanou kontrolu nad naší skutečností, zároveň vkládá do lidských rukou širokou škálu možností, z nichž některé mohou představovat riziko pro přežití a nebezpečí pro společný domov.

Výrazný pokrok v nových informačních technologiích, zejména v digitální oblasti, proto představuje vzrušující příležitosti i vážná rizika, která mají závažné důsledky pro úsilí o spravedlnost a harmonii mezi národy. Je proto třeba si položit několik naléhavých otázek. Jaké budou střednědobé a dlouhodobé důsledky nových digitálních technologií? A jaký dopad budou mít na život jednotlivců a společnosti, na mezinárodní stabilitu a na mír?

2. Budoucnost umělé inteligence mezi přísliby a riziky

Pokrok v informatice a rozvoj digitálních technologií v posledních desetiletích již začaly způsobovat hluboké proměny v globální společnosti a její dynamice. Nové digitální nástroje mění tvář komunikace, veřejné správy, vzdělávání, spotřeby, osobních interakcí a bezpočtu dalších stránek každodenního života.

Kromě toho mohou technologie využívající množství algoritmů získávat z digitálních stop zanechaných na internetu údaje, které umožňují pro komerční nebo politické cíle kontrolovat mentální a vztahové návyky lidí, aniž by si toho byli vědomi, a omezovat tak jejich vědomé uplatňování svobodně volby. V prostoru, jako je web, který se vyznačuje přehlcením informacemi, totiž mohou strukturovat tok dat podle výběrových kritérií, jež nejsou uživatelem vždy vnímána. Nestáčí ani předpokládat, že ti, kdo navrhují algoritmy a digitální technologie, se zavážou jednat eticky a odpovědně. Je třeba posílit nebo v případě potřeby zřídit orgány, které by se zabývaly nově vznikajícími etickými otázkami a ochraňovaly práva těch, kdo umělou inteligenci používají nebo jsou jí ovlivňováni.

Obrovský rozmach technologií proto musí být doprovázen náležitým vzděláváním v oblasti odpovědnosti za jejich rozvoj. Svoboda a mírové soužití jsou ohroženy tehdy, když lidé podlehnou pokušení sobectví, zájmu jen o sebe samé, touhy po zisku a prahnutí po moci. Máme proto povinnost rozšířit svůj pohled a zaměřit technický a vědecký výzkum na úsilí o mír a společné dobro ve službách integrálního rozvoje člověka a lidského společenství.

Přirozená důstojnost každého člověka a bratrství, které nás spojuje jako členy jedné lidské rodiny, musí být základem vývoje nových technologií a sloužit jako nezpochybnitelné kritérium pro jejich hodnocení, než budou použity, aby digitální pokrok mohl probíhat s respektem ke spravedlnosti a přispívat k míru. Technologický rozvoj, který nevede ke zlepšení kvality života celého lidstva, ale naopak prohlubuje nerovnosti a konflikty, nelze nikdy považovat za skutečný pokrok.

Umělá inteligence bude stále získávat na významu. Výzvy, které s sebou přináší, jsou nejen technické, ale také antropologické, vzdělávací, sociální a politické. Slibuje například úsporu práce, efektivnější výrobu, snazší dopravu a dynamičtější trhy, stejně jako revoluci ve sběru, uspořádání a ověřování dat. Musíme si být vědomi probíhajících rychlých transformací a řídit je způsobem, který zaručuje dodržování základních lidských práv.

Musíme mít na paměti, že vědecký výzkum a technologické inovace nejsou odtržené od reality a nejsou „neutrální“,⁴ ale podléhají kulturním vlivům. Tyto činnosti jsou plně lidské, proto směry, kterými se ubírají, odrážejí volby podmíněné osobními, společenskými a kulturními hodnotami každé doby. Totéž platí pro výsledky, jichž dosahují. Jelikož jsou plodem specificky lidských přístupů k okolnímu světu, mají vždy svůj etický rozměr, úzce spjatý s rozhodnutími těch, kdo navrhuji experimentaci a orientují výrobu k určitým cílům.

To platí i pro různé podoby umělé inteligence. Ve světě vědy a techniky dosud neexistuje její jednoznačná definice. Samotný termín, který se dnes běžně užívá, zahrnuje celou řadu vědních oborů, teorií a technologií, jejichž cílem je, aby stroje při svém fungování napodobovaly nebo reprodukovaly kognitivní schopnosti člověka. Hovořit v množném čísle o „podobách inteligence“ napomáhá zdůraznit nepřeklenutelnou propast, která existuje mezi těmito systémy, jakkoli úžasnými a výkonnými, a lidskou osobou; v konečném důsledku jsou „fragmentární“ v tom smyslu, že mohou napodobovat nebo reprodukovat pouze určité funkce lidské inteligence. Použití množného čísla rovněž upozorňuje na fakt, že tato od sebe velmi odlišná zařízení je třeba vždy považovat za „sociotechnické systémy“. Jejich dopad totiž nezávisí pouze na jejich základní technologii, ale také na cílech a zájmech jejich vlastníků a vývojářů, jakož i na situacích, v nichž jsou používány.

Umělou inteligenci je proto třeba chápat jako plejádu různých skutečností a nelze a priori předpokládat, že její rozvoj bude přínosem pro budoucnost lidstva a mír mezi národy. Takový pozitivní výsledek bude možný pouze tehdy, pokud prokážeme, že jsme schopni jednat odpovědně a respektovat základní lidské hodnoty, jako je „inkluzivita, transparentnost, bezpečnost, spravedlnost, diskrétnost a důvěryhodnost“ práv a respektuje instituce a zákony, které podporují integrální lidský rozvoj. Umělá inteligence by měla sloužit tomu nejlepšímu lidskému potenciálu a našim nejvyšším aspiracím, nikoli jim konkurovat.

3. Technologie budoucnosti: stroje, které se samy učí

Ačkoli se umělá inteligence založená na technikách strojového učení (machine learning) stále ještě nalézá v průkopnické fázi, v mnoha svých podobách již přináší významné změny do struktury společnosti a výrazně ovlivňuje kulturu, sociální chování a upevňování míru. Takový vývoj, jako je strojové učení nebo hluboké učení (deep learning), vyvolává otázky, které přesahují oblast technologie a inženýrství a souvisejí s porozuměním, jež je úzce spjato se smyslem lidského života, základními procesy poznání a schopností mysli dosáhnout pravdy.

Například schopnost některých zařízení vytvářet syntakticky a sémanticky koherentní texty není zárukou spolehlivosti. Říká se, že mají schopnost „halucinovat“, tj. generovat výroky, které na první pohled vypadají věrohodně, ale ve skutečnosti jsou nepodložené nebo prozrazují předsudky. Pokud je umělá inteligence využívána v dezinformačních kampaních, které šíří falešné zprávy a vedou k rostoucí nedůvěře ke sdělovacím prostředkům, nastoluje to vážný problém. Důvěrnost, vlastnictví údajů a duševní vlastnictví jsou dalšími oblastmi, v nichž dotyčné technologie představují vážná rizika. K nim se přidávají další negativní důsledky jejich zneužití, jakými jsou diskriminace, zasahování do volebních procesů, upevňování společnosti, která sleduje a kontroluje osoby, digitální vyloučenost a vyostření individualismu, jenž je stále více odtržen od společnosti. Všechny tyto faktory mohou podněcovat konflikty a bránit míru.

4. Smysl pro omezení v technokratickém paradigmatu

Náš svět je příliš rozsáhlý, rozmanitý a složitý na to, abychom jej mohli zcela poznat a klasifikovat. Lidská mysl nikdy nemůže vyčerpát jeho bohatství, a to ani za pomoci nejmodernějších algoritmů. Ty totiž nenabízejí zaručené předpovědi budoucnosti, ale pouze statistické přibližné odhady. Ne všechno lze předpovědět, ne všechno lze vypočítat; v konečném důsledku je „realita nadřazena ideji“⁹ a bez ohledu na to, jak zázračná může být naše schopnost výpočtu, vždy bude existovat nedostupné reziduum, které uniká jakémukoli pokusu o změření.

Velké množství dat analyzovaných umělými inteligencemi navíc samo o sobě není zárukou nestrannosti. Když algoritmy extrapolují informace, vždy hrozí, že je zkreslí a budou replikovat nespravedlnost a zažitá předsudky z prostředí, ve kterém vznikly. Čím se stávají rychlejšími a složitějšími, tím obtížnější je pochopit, proč dospěly k určitému výsledku.

„Inteligentní“ stroje mohou plnit zadané úkoly s rostoucí efektivitou, ale účel a smysl jejich činnosti bude i nadále určován nebo umožňován lidmi, kteří mají své vlastní hodnotové spektrum. Riziko spočívá v tom, že kritéria určitých rozhodnutí budou méně jasná, že odpovědnost za rozhodování bude skrytá a že se tvůrci mohou vyhýbat své povinnosti jednat pro dobro společnosti. Svým způsobem tomu napomáhá technokratický systém, který spojuje ekonomiku s technologií a upřednostňuje kritérium efektivnosti při tendenci ignorovat vše, co nesouvisí s jeho bezprostředními zájmy.

To by nás mělo přimět k zamyšlení nad aspektem, který je v dnešní technokratické a na výkon orientované mentalitě tak často přehlížen, ale který je rozhodující pro osobní a společenský rozvoj, a sice „smysl pro omezení“.

Pokud se lidská bytost, která je z definice smrtelná, domnívá, že díky technologii překročí všechna omezení, riskuje, že v posedlosti touhou mít vše pod kontrolou ztratí kontrolu sama nad sebou; v touze po absolutní svobodě se dostane do spirály technologické diktatury. Uznání a přijetí vlastní omezenosti jako tvora je nezbytnou podmínkou pro to, aby člověk dosáhl plnosti, či spíše ji přijal jako dar. Naopak v ideologickém kontextu technokratického paradigmatu, oživovaného prométheovskou domněnkou soběstačnosti, by nerovnosti mohly až neúměrně narůstat a znalosti a bohatství hromadit v rukou několika málo lidí, což by znamenalo vážná rizika pro demokratické společnosti a pro mírové soužití.

5. *Žhavá témata etiky*

V budoucnu by mohly systémy umělé inteligence určovat spolehlivost žadatele o hypotéku, vhodnost osoby pro přijetí do práce, pravděpodobnost recidivy odsouzeného nebo právo na politický azyl či sociální pomoc. Nedostatek různých úrovní mediačního procesu, který tyto systémy zavádějí, je obzvláště náchylný k projevům předsudků a diskriminace; systémové chyby se mohou snadno znásobit a způsobit nejen nespravedlnost v jednotlivých případech, ale také dominovým efektem vyvolat různé formy skutečné sociální nerovnosti.

Někdy se navíc zdá, že umělá inteligence je schopna ovlivňovat rozhodnutí jednotlivců prostřednictvím předem stanovených možností volby, podněcujících či odrazujících, nebo prostřednictvím systémů pro regulaci osobních rozhodnutí na základě uspořádání informací. Tyto způsoby manipulace nebo sociální kontroly vyžadují pečlivou pozornost a dohled a předpokládají jasnou právní odpovědnost ze strany producentů, jejich zadavatelů i vládních orgánů.

Spoléhání se na automatické procesy, které kategorizují jednotlivce, například prostřednictvím všudypřítomného sledování nebo přijetí systémů sociálního kreditu, by také mohlo závažně ovlivnit občanskou strukturu a vytvořit nesprávnou klasifikaci občanů. Tyto umělé procesy třídění by rovněž mohly vést k mocenským konfliktům, protože se netýkají pouze virtuálních příjemců, ale lidí z masa a kostí. Základní úcta k lidské důstojnosti vyžaduje nepřipustit, aby byla jedinečnost osoby ztotožňována se souborem údajů. Nelze svolit, aby algoritmy určovaly způsob, jakým chápeme lidská práva, aby odsouvaly stranou základní hodnoty, jako je soucit, milosrdenství a odpuštění, nebo aby vylučovaly možnost, že se jednotlivec změní a nechá svou minulost za zády.

V této souvislosti se nemůžeme nezamyslet nad dopadem nových technologií na pracovní prostředí. Úkolů, které byly dříve výhradní doménou lidské práce, se rychle ujímají průmyslové aplikace umělé inteligence. I zde existuje značné riziko neúměrného zvýhodnění několika málo osob na úkor ochuzení řady jiných. Respektování důstojnosti pracovníků a významu zaměstnání pro ekonomickou prosperitu jednotlivců, rodin a společností, jistota zaměstnání a spravedlivá mzda by měly být pro mezinárodní společenství vysokou prioritou, protože uvedené druhy technologií pronikají stále více do pracovních prostředí.

6. Proměníme meče v radlice?

Při pohledu na svět kolem nás v dnešní době nelze přehlédnout vážné etické problémy spojené se zbrojním průmyslem. Možnost vést vojenské operace prostřednictvím dálkově řízených systémů přivedla oslabené vnímání devastace, kterou způsobují, a odpovědnosti za jejich použití, což přispívá k ještě chladnějšímu a odtažitějšímu přístupu k nesmírné tragédii války. Výzkum nových technologií používaných v oblasti takzvaných „autonomních vražedných zbraňových systémů“, včetně válečného využití umělé inteligence, představuje vážný etický problém. Autonomní zbraňové systémy nemohou být nikdy morálně odpovědnými subjekty. Výlučná schopnost člověka morálně usuzovat a eticky se rozhodovat je něčím víc než pouhým složitým souborem algoritmů a tuto schopnost nelze redukovat na programování stroje, který, ať je jakkoli „inteligentní“, zůstává stále jen strojem. Z tohoto důvodu je nezbytné zajistit odpovídající, smysluplný a důsledný lidský dohled nad zbraňovými systémy.

Nemůžeme také opomíjet možnost, že se sofistikované zbraně dostanou do nesprávných rukou a usnadní například teroristické útoky nebo zásahy zaměřené na destabilizaci legitimních vládních institucí. Svět skutečně nepotřebuje nové technologie, které by přispívaly k nekalému rozvoji trhu se zbraněmi a obchodu s nimi a podporovaly by šílenství války. Hrozí přitom, že se nejen inteligence, ale i samotné srdce člověka bude stávat stále více „umělým“. Nejpokročilejší technické aplikace by neměly sloužit k usnadnění násilného řešení konfliktů, ale k tomu, aby dláždily cesty k míru.

Viděno z pozitivnějšího hlediska by umělá inteligence, využívaná k podpoře integrálního lidského rozvoje, mohla přinést zásadní inovace v zemědělství, vzdělávání a kultuře, zlepšení životní úrovně celých zemí a národů a růst lidského bratrství a sociálního přátelství. Způsob, jakým ji využijeme k inkluzi těch nejmenších, tedy našich nejslabších a nejpotřebnějších bratrů a sester, je konečným měřítkem naší lidskosti.

Lidský pohled a touha po lepší budoucnosti našeho světa vedou k potřebě mezioborového dialogu zaměřeného na etický vývoj algoritmů, na algor-etiku, v níž by vodítkem orientujícím směřování nových technologií byly hodnoty.¹² Etické otázky by se měly brát v úvahu od samého počátku při výzkumu, stejně jako ve fázi testování, projektování, výroby, distribuce a uvádění na trh. Takový je přístup etiky projektového řízení, v němž zásadní roli mají hrát vzdělávací instituce a lidé zodpovědní za rozhodovací proces.

7. Výzvy pro vzdělávání

Vývoj technologií, které respektují a slouží lidské důstojnosti, má jasné důsledky pro vzdělávací instituce a pro svět kultury. Znásobením komunikačních možností nám digitální technologie zpřístupnily nové způsoby setkávání. Nadále je však třeba pokračovat v reflexi o tom, k jakým vztahům nás vedou. Mladí lidé vyrůstají v kulturním prostředí prostoupeném technologiemi, a to se nemůže nepromítnout do výukových a vzdělávacích metod.

Vzdělávání v oblasti využívání umělé inteligence by se mělo zaměřit především na podporu kritického myšlení. Je nezbytné, aby uživatelé všech věkových kategorií, zejména však mladí lidé, při používání údajů a obsahu shromážděných na webu nebo vytvořených systémy umělé inteligence si vypěstovali schopnost rozlišování. Školy, univerzity a

akademické instituce by měly pomáhat studentům a odborníkům, aby si osvojili sociální a etické aspekty vývoje a využívání technologií.

Výuka k používání nových komunikačních nástrojů by měla brát v úvahu nejen dezinformace, falešné zprávy (fake news), ale také znepokojivý návrat „zdeděných obav [...], které byly schopny se skrýt za novými technologiemi a tam zesílit“. Bohužel se opět setkáváme s tím, že musíme bojovat s „pokusením budovat kulturu hradeb, vytyčovat hradby, abychom zabránili setkání s jinými kulturami, s jinými lidmi“ a rozvoji mírového a bratrského soužití.

8. *Výzvy pro rozvoj mezinárodního práva*

Vzhledem ke globálnímu dosahu umělé inteligence je zřejmé, že kromě odpovědnosti suverénních států za regulaci jejího používání v jejich domácím prostředí mohou při uzavírání mnohostranných dohod a koordinaci jejich uplatňování a provádění sehrát rozhodující úlohu mezinárodní organizace. V tomto smyslu vyzývám Společenství národů, aby pracovalo společně na přijetí závazné mezinárodní smlouvy upravující vývoj a používání umělé inteligence v jejích mnoha podobách. Cílem regulace by samozřejmě neměla být pouze prevence nesprávných postupů, ale také podpora těch správných, podněcování nových a tvůrčích přístupů a usnadňování osobních a kolektivních iniciativ.

Při hledání normativních modelů, které by mohly vývojářům digitálních technologií poskytnout etické vodítko, je tedy nezbytné identifikovat lidské hodnoty, jež by měly tvořit základ snah společností formulovat, přijmout a prosazovat potřebné legislativní rámce. Při práci na přípravě etických směrnic pro tvorbu podob umělé inteligence nelze opomenout zohlednění hlubších otázek týkajících se smyslu lidského života, ochrany základních lidských práv a úsilí o spravedlnost a mír. Tento proces etického a právního rozlišování se může ukázat jako cenná příležitost ke společnému zamyšlení nad tím, jakou roli by měla technologie hrát v našich životech jednotlivců i společenství a jak může její využívání přispět k vytváření spravedlivějšího a humánnějšího světa. Z tohoto důvodu by v debatách o regulaci umělé inteligence měly být zohledněny hlasy všech zúčastněných stran, včetně lidí chudých, stojících na okraji a dalších, kteří často zůstávají v globálních rozhodovacích procesech nevyslyšeni

Doufám, že nás tato úvaha povzbudí k tomu, abychom zajistili, že pokrok ve vývoji různých podob umělé inteligence bude nakonec sloužit lidskému bratrství a míru. To není na zodpovědnosti několika málo lidí, ale celé lidské rodiny. Mír je totiž plodem vztahů, které uznávají a přijímají druhého v jeho nezcizitelné důstojnosti, a plodem spolupráce a angažovanosti ve snaze o integrální rozvoj všech lidí a všech národů.

Na začátku nového roku se modlím za to, aby rychlý rozvoj umělé inteligence nezesílil mnohé nerovnosti a nespravedlnosti, jež jsou ve světě již přítomny, ale aby pomohl ukončit války a konflikty a zmírnit mnohé formy utrpení, které sužují lidskou rodinu. Kéž věřící křesťané, věřící různých náboženství i muži a ženy dobré vůle spolupracují ve vzájemné harmonii, aby využili příležitostí a čelili výzvám, které přináší digitální revoluce, a odevzdali budoucím generacím solidárnější, spravedlivější a mírumilovnější svět.

Ve Vatikánu dne 8. prosince 2023

Franciscus

Společnost potřebuje přijmout dar ženy

HOMÍLIE O SLAVNOSTI MATKY BOŽÍ, PANNY MARIE, 1. LEDNA 2024

Začátek nového roku osvětlují slova apoštola Pavla: "Když přišla plnost času, poslal Bůh svého Syna narozeného z ženy" (Gal 4,4). Výraz "plnost času" je nápadný. Ve starověku se čas měřil vyprazdňováním a naplňováním amfor: když byly prázdné, začínal nový časový úsek, který končil, když byly plné. Zde je plnost času: když se amfora dějin naplní, přeteče božská milost: Bůh se stává člověkem a činí tak ve znamení ženy, Marie. Ona je cestou, kterou si Bůh vybral; ona je bodem příchodu tolika lidí a generací, které "kapku po kapce" připravovaly příchod Pána na svět. Matka tak stojí v srdci času: Bohu se zalíbilo obrátit dějiny skrze ni, ženu. Tímto slovem nás Písmo odkazuje zpět k počátkům Geneze a naznačuje, že Matka s Dítětem znamená nové stvoření, nový začátek. Na počátku času spásy je tedy Matka Boží, naše svatá Matka.

Je tedy krásné, že rok začíná jejím vzýváním; je krásné, že věřící lid, jako kdysi v Efezu - ti křesťané byli odvážní... - radostně proklamuje svatou Matku Boží. Slova "Matka Boží" totiž vyjadřují radostnou jistotu, že Pán, něžné Děťátko v náručí své matky, se navždy spojil s naším lidstvem do té míry, že už není jen naše, ale jeho. Matka Boží: pár slov k vyznání Hospodinovy věčné smlouvy s námi. Matka Boží: je to dogma víry, ale také "dogma naděje": Bůh v člověku a člověk v Bohu, navždy. Svatá Matka Boží.

V plnosti času poslal Otec svého Syna narozeného z ženy, ale text svatého Pavla přidává ještě druhé poslání: "Bůh poslal do našich srdcí Ducha svého Syna, který volá: 'Abba! Otče!'" (Gal 4,6). A také v seslání Ducha je Matka protagonistkou: Duch svatý na ní začíná spočívat při Zvěstování (srov. Lk 1,35), na počátku církve pak sestupuje na apoštoly shromážděné k modlitbě "s Marií, Matkou" (Sk 1,14). Mariino přijetí nám tedy přineslo největší dary: "učinila našeho bratra Pánem majestátu" (TOMMASO DA CELANO, Vita seconda, CL, 198: FF 786) a umožnila Duchu volat v našich srdcích: "Abba, Otče!". Mariino mateřství je cestou k setkání s Boží otcovskou laskavostí, cestou nejbližší, nejpřímější a nejsnazší. Nezapomínejme na to... Mariino mateřství je cestou k setkání s Boží otcovskou laskavostí, nejbližší, nejpřímější, nejsnazší cestou, přičemž toto je Boží styl: blízkost, soucit a laskavost. Matka nás vlastně vede k počátku a srdci víry, která není teorií ani závazkem: víra je nesmírným darem, který z nás činí milované děti, příbytky Otcovy lásky. Proto přijetí Matky do našeho života není rozhodnutím zbožnosti, ale požadavkem víry: "Chceme-li být křesťany, budeme muset být mariánskými", tedy Mariinými dětmi (sv. Pavel VI., homilie v Cagliari, 24. dubna 1970).

Církev potřebuje Marii, aby znovu objevila svou vlastní ženskou tvář: aby se více podobala té, která jako žena, Panna a Matka představuje dokonalý vzor a postavu (srov. Lumen gentium, 63); aby vytvořila prostor pro ženy a byla generativní skrze pastoraci tvořenou péčí a starostlivostí, trpělivostí a mateřskou odvahou. Svět však také potřebuje vzhlížet k matkám a ženám, aby našel mír, vymanil se ze spirály násilí a nenávisti a vrátil se k lidskému pohledu a vidoucímu srdci. A každá společnost potřebuje přijmout dar ženy, každé ženy: respektovat ji, opatrovat ji, vážit si jí s vědomím, že kdo zraňuje jedinou ženu, znesvěcuje Boha, který se narodil z ženy.

Maria, žena, tak jako je rozhodující v plnosti času, tak je rozhodující pro život každého člověka; protože nikdo nezná čas lépe než Matka a nezná naléhavé potřeby svých dětí. To

nám znovu ukazuje "začátek", první znamení, které Ježíš vykonal na svatební hostině v Káně. Tam je to právě Maria, která si všimne, že není víno, a obrátí se na něj (srov. J 2,3). Jsou to potřeby jejich dětí, které ji, Matku, pohnou k tomu, aby Ježíše pobídla k zásahu. A v Káně Ježíš říká: "Naplňte nádoby vodou; a oni je naplnili až po okraj" (J 2,7). Maria, která zná naše potřeby, i pro nás uspíší přelití milosti a přivede náš život k plnosti. Bratři a sestry, všichni máme nedostatky, jsme osamělí, máme prázdná místa, která žádají o naplnění. Každý z nás zná ty své. Kdo je může zaplnit, když ne Maria, Matka plnosti? Když jsme v pokušení uzavřít se do sebe, jdeme k ní; když nemůžeme rozplést uzly života, hledáme u ní útočiště. Naše doba, vyprázdněná od míru, potřebuje Matku, která znovu sestaví lidskou rodinu. Vzhlížejme k Marii, abychom se stali budovateli jednoty, a to s její tvořivostí Matky, která se stará o své děti: shromažďuje je a utěšuje, naslouchá jejich smutku a utírá jim slzy. A podívejme se na tuto něžnou ikonu Virgo lactans, a taková je Matka... Jak něžně se o nás stará a je nám nablízku.

Svěřme nový rok Matce Boží. Zasněžíme jí svůj život. Ona bude s laskavostí umět odhalit jeho plnost. Ona nás totiž dovede k Ježíši a Ježíš je plnost času, veškerého času, našeho času, času každého z nás. Neboť, jak bylo napsáno, "nebyla to plnost času, která způsobila, že byl poslán Boží Syn, ale naopak, poslání Syna způsobilo plnost času" (srov. M. LUTHER, Vorlesung über den Galaterbrief 1516-1517, 18). Bratři a sestry, kéž je tento rok naplněn útechou od Hospodina; kéž je tento rok naplněn mateřskou laskavostí Marie, svaté Matky Boží.

Svěřme Matce Boží Panně Marii nový čas, který nám byl dán

ANGELUS O SLAVNOSTI MATKY BOŽÍ PANNY MARIE, 1. LEDNA 2024

Drazí bratři a sestry, šťastný nový rok!

V tento den, kdy oslavujeme nejsvětější Matku Boží Pannu Marii, svěřme nový čas, který nám byl dán, pod její starostlivý pohled. Kéž nad námi v tomto roce bdí.

Dnešní evangelium nám odhaluje, že Mariina velikost nespočívá v tom, že by vykonala nějaký mimořádný čin; naopak, zatímco pastýři po zvěstování od andělů spěchají k Betlému (srov. Lk 2,15-16), ona mlčí. Ticho Matky je krásným rysem. Není to pouhá absence slov, ale mlčení naplněné úžasem a obdivem k zázrakům, které Bůh koná. "Maria," poznamenává svatý Lukáš, "to všechno uchovávala a rozjímalá o tom ve svém srdci" (2,19). Tímto způsobem v sobě vytváří prostor pro toho, který se narodil; v tichu a klanění staví Ježíše do středu a vydává o něm svědectví jako o Spasiteli. Maria, matka ticha, Maria, matka klanění.

Je tedy Matkou nejen proto, že nosila Ježíše ve svém lůně a porodila ho, ale i proto, že ho staví do světla, aniž by zaujímal první místo. Zůstane mlčet i pod křížem, v nejtemnější hodině, a bude mu dál dělat místo a vytvářet ho pro nás. Jeden řeholník a básník 20. století napsal: "Panno, katedrálo ticha / [...] ty neseš naše tělo do ráje / a neseš Boha v těle" (D. M. TUROLDO, Laudario alla Vergine. "Via pulchritudinis", Bologna

1980, 35). Katedrála ticha: je to krásný obraz. Svým tichem a pokorou je Maria první Boží "katedrálou", místem, kde se může setkat Bůh a člověk.

Ale i naše matky jsou se svou skrytou péčí, se svou starostlivostí často velkolepými katedrálami ticha. Přivádějí nás na svět a pak nás dál provázejí, mnohdy nepozorovaně, abychom mohli růst. Pamatujme na to: láska nikdy nedusí, láska dělá prostor pro druhého. Láska nás nechává růst.

Bratři a sestry, na začátku nového roku vzhlížejme k Marii a s vděčným srdcem myslíme a vzhlížejme také k matkám, abychom se naučili té lásce, která se pěstuje především v tichu, která umí udělat prostor druhému, respektuje jeho důstojnost, ponechává svobodu projevu, odmítá všechny formy vlastnění, ovládání a násilí. Toho je dnes tolik zapotřebí, tolik! Tolik je třeba ticha, abychom si navzájem naslouchali. Jak připomíná poselství k dnešnímu Světovému dni míru: "Svoboda a mírové soužití jsou ohroženy, když lidé podléhají pokušení sobectví, vlastního zájmu, touze po zisku a touze po moci". Láska je naproti tomu založena na úctě a je tvořena laskavostí: tímto způsobem boří bariéry a pomáhá žít bratrské vztahy, pomáhá budovat spravedlivější společnosti, humánnější společnosti, mírumilovnější společnosti.

Prosme dnes Matku Boží a naši Matku, abychom v novém roce rostli v této jemné, tiché a diskrétní lásce, která dává život, a otevírali ve světě cesty míru a smíření.

Hledět na nebe, putovat a klanět se

HOMÍLIE O SLAVNOSTI ZJEVENÍ PÁNĚ, 6. LEDNA 2024

Mudrci se vydali hledat narozeného krále. Jsou obrazem národů na cestě za Bohem, obrazem cizinců, kteří jsou nyní vedeni na Hospodinovu horu (srov. Iz 56,6-7), obrazem vzdálených, kteří nyní mohou slyšet hlásání spásy (srov. Iz 33,13), obrazem všech ztracených, kteří slyší volání přátelského hlasu. Vždyť nyní, v těle betlémského Dítěte, se zjevila Hospodinova sláva všem národům (srov. Iz 40,5) a „každý člověk uzří Boží spásu“ (Lk 3,6). Je to lidská pouť každého z nás – ze vzdálenosti k blízkosti.

Mudrci mají oči upřené k nebi, nohy putující na zemi a srdce, které padá na zem a klaní se. Opakuji: oči upřené k nebi, nohy putující na zemi a srdce, které padá na zem a klaní se.

Především mají mudrci oči upřené k nebi. Obývá je touha po nekonečnu a jejich pohled je přitahován k nebeským tělesům. Nedívají se pouze na špičky prstů svých nohou, nestahují se do sebe, nejsou zajatci pozemského horizontu, neupadají do rezignace a hořekování. Zvedají hlavu, aby očekávali světlo, které ozáří smysl jejich života, spásu, která přichází shůry. A tak spatří vycházet hvězdu, jasnější než všechny ostatní, která je přitahuje a uvádí na cestu. Toto je klíč, který odemyká pravý smysl naší existence: pokud žijeme uzavřeni v úzkém okruhu pozemských věcí, pokud podrobeně pochodujeme jako rukojmí svých neúspěchů a výčitek, pokud lačneme po světských statcích a útěse, které jsou tu dnes a zítra tu nebudou, místo abychom hledali světlo a lásku, náš život vyhasíná. Mudrci, kteří jsou cizinci a Ježíše ještě nepotkali, nás učí, abychom vzhlíželi vzhůru,

abychom měli pohled obrácený k nebi, abychom pozvedli oči k horám, odkud k nám přijde pomoc, protože naše pomoc přichází od Hospodina (srov. Žl 121,1-2).

Bratři a sestry, oči upřené k nebi! Také my potřebujeme vzhlížet vzhůru, abychom se naučili vidět skutečnost shora. Potřebujeme to na cestě životem, aby nás provázelo přátelství s Pánem, jeho láska, která nás podpírá, světlo jeho Slova, které nás vede jako hvězda v noci. Potřebujeme to na cestě víry, aby se neredukovala na soubor náboženských praktik nebo vnější zvyk, ale stala se ohněm, který v nás hoří a činí z nás vášnivé hledače Boží tváře a svědky jeho evangelia. Potřebujeme to v církvi, kde místo rozdělování podle našich představ jsme povoláni k tomu, abychom Boha opět postavili do středu. Potřebujeme to, abychom opustili církevní ideologie a našli smysl pro svatou matku církev. Zvykovost a ideologie v církvi – to ne! Povolání pro církev – to ano! Bůh, a nikoli naše představy nebo projekty, mají stát ve středu. Vycházejme znovu od Boha, hledejme v něm odvahu nezastavit se tváří v tvář těžkostem, sílu překonávat překážky, radost ze života ve společenství a svornosti.

Mudrci nejenom hledí na hvězdu, upírají zrak vzhůru, ale rovněž putují s nohama na zemi. Vydávají se do Jeruzaléma a ptají se: „Kde je ten narozený židovský král? Uviděli jsme jeho hvězdu na východě, a proto jsme se mu přišli poklonit.“ (Mt 2,2). Je zde tato věc: nohy se pojí s kontemplací. Hvězda zářící na nebi je posílá na cestu po stezkách země; s hlavou zdviženou vzhůru jsou nabádání, aby sestupovali dolů; hledají Boha a jsou vyzváni, aby ho našli v člověku, v Dítěti ležícím v jeslích, protože Bůh, který je nekonečně velký, se zjevil v tomto malém, nekonečně malém. Je zapotřebí moudrosti a pomoci Ducha svatého, abychom pochopili velikost a malost Božího zjevení.

Bratři a sestry, putujme s nohama na zemi! Dar víry nám není dán proto, abychom nehybně hleděli na nebe (srov. Sk 1,11), ale abychom kráčeli po cestách světa jako svědkové evangelia; světlo, které ozařuje náš život, Pán Ježíš, nám není dáno pouze jako útěcha v našich nocích, ale abychom otevírali jeho průrvy v husté tmě, která zahaluje tolik společenských situací. Boha, který nás přichází navštívit, nenajdeme, když ustrneme v nějaké krásné náboženské teorii, ale jen když se vydáme na cestu, budeme hledat znamení jeho přítomnosti v každodenní realitě, a především když se setkáme s tělem našich bratří a sester a dotkneme se ho. Kontemplovat Boha je krásné, ale přináší to ovoce pouze tehdy, když riskujeme – rizikem služby je přinášet Boha. Mudrci hledají velikého Boha a nacházejí Dítě. To je důležité: setkávat se s Bohem z masa a kostí, ve tvářích, které nás denně míjejí, zejména ve tvářích těch nejmudřejších. Mudrci nás totiž učí, že setkání s Bohem nás otevírá větší naději, která nás nutí změnit životní styl a proměnit svět; jak řekl Benedikt XVI.: „Chybí-li pravá naděje, hledá se štěstí v opojení, v povrchnosti a ve výstřelcích, což vede ke zničení sebe sama i světa. (...). Proto je třeba lidí, kteří chovají velkou naději a mají tak velkou odvahu. Odvahu mudrců, kteří podstoupili dlouhou cestu za následování hvězdy a kteří dovedli pokleknout před Dítětem a nabídnout mu svoje drahocenné dary“ (Homilie, 6. ledna 2008).

Nakonec se zamysleme také nad tím, že srdce mudrců padá na zem a klaní se. Vzhlížejí k hvězdě na nebi, ale neuchylují se k zbožnosti odtržené od země; vydávají se na cestu, ale nebloudí jako bezcílní turisté. Dorazili do Betléma, a když spatřili Dítě, „padli na zem a klaněli se mu“ (Mt 2,11). Pak otevřeli své pokladnice a obětovali mu zlato, kadidlo a myrhu. „Těmito mystickými dary dávají najevo, kdo je ten, kterému se klanějí: zlatem prohlašují, že je Král, kadidlem, že je Bůh, myrhou, že je smrtelník“ (sv. Řehoř Veliký,

Homilie X na den Zjevení Páně, 6). Král, který nám přišel sloužit, Bůh, který se stal člověkem. Před tímto tajemstvím jsme povoláni sklonit svá srdce, padnout na kolena a uctívat: klanět se Bohu, který přichází v malosti, který přebývá v normalnosti našich domovů, který umírá z lásky. Bohu, který „se zjevoval v nesmírnosti nebes hvězdnými znameními a poté se dal nalézt [...] ve stísněném útulku; v slabém těle dítěte a zabalený do plenek nemluvněte, byl uctíván mudrci a naháněl strach bezbožníkům“ (sv. Augustin, Rozpravy, 200). Bratři a sestry, odvykli jsme si klanění, ztratili jsme tuto schopnost, kterou nám klanění propůjčuje. Znovu objevme chuť k modlitbě adorace. Uznejme Ježíše za svého Boha, za svého Pána a klaňme se. Mudrci nás dnes vybízejí ke klanění, které mezi námi chybí.

Bratři a sestry, stejně jako mudrci pozvedněme oči k nebi, vydejme se hledat Boha, skloňme svá srdce v adoraci. Hledět na nebe, putovat a klanět se. A vyprošujeme si milost, abychom nikdy neztratili odvahu: odvahu být hledači Boha, lidmi naděje, neohroženými snícími, kteří zkoumají oblohu, odvahu k vytrvalosti v pouti po cestách světa, která s sebou nese námahu pravého putování, odvahu klanět se, odvahu hledět na Boha, který osvěcuje každého člověka. Kéž nám Pán dává tuto milost, zejména milost umět se klanět.

Před dítětem Ježíšem ve společnosti dětí

ANGELUS O SLAVNOSTI ZJEVENÍ PÁNĚ, 6. LEDNA 2024

Dobrý den, drazí sestry a bratři, a pěkný svátek!

Dnes slavíme Zjevení Páně, tedy jeho zjevení všem národům, ztělesněným mudrci (srov. Mt 2,1-12). Jsou to moudří hledači, kteří se dali oslovit zjevením hvězdy, aby se poté vydali na cestu a dorazili do Betléma. Tam najdou Ježíše „s

jeho matkou Marií“, pokloní se mu a obětují mu „zlato, kadidlo a myrhu“ (v. 11).

Mudrci, kteří rozpoznávají Boží přítomnost v prostém Dítěti, nikoli v knížeti či šlechtici, ale v dítěti chudých lidí, před ním padají na zem a klaní se mu. Hvězda je zavedla tam, před Dítě; a oni v jeho malých, nevinných očích zachycují světlo Stvořitele veškerenstva, jehož hledání zasněžili svůj život.

Je to pro ně rozhodující zkušenost a je důležitá i pro nás: v Dítěti Ježíši totiž vidíme Boha, který se stal člověkem. Pohleďme tedy na něj, žasněme nad jeho pokorou. Kontemplovat Ježíše, prodlévat před ním, klanět se mu v eucharistii není ztráta času, ale naplňuje to čas smyslem. Klanět se neznamená ztrácet čas, ale dodávat času smysl: to je důležité, opakují: klanět se neznamená ztrácet čas, ale dodávat času smysl; znamená to opětovně nacházet směr života v prostotě ticha, které sytí srdce.

A také si najděme čas, abychom pohlédli na děti, jako se mudrci dívali na Ježíše: na ty nejmenší, kteří k nám také promlouvají o Ježíši, svou důvěrou, bezprostředností, úžasem, zdravou zvědavostí, schopností spontánně plakat a smát se, snít. Takovým se stal Bůh: Dítětem, důvěřivým, prostým, milujícím život (srov. Mdr 11,26). Pokud se postavíme před Dítě Ježíše ve společnosti dětí, naučíme se žasnout a budeme odcházet lepší a s větší prostotou, jako mudrci. A budeme schopni nového a tvůrčího pohledu na problémy světa.

Ptejme se tedy sami sebe: zastavili jsme se během těchto dnů, abychom se poklonili, vyhradili jsme Ježíšovi trochu prostoru v tichu, v modlitbě před jesličkami? Strávili jsme čas s dětmi, povídali si s nimi a hráli si? A konečně, jsme schopni vidět problémy světa očima dětí?

Kéž Maria, Matka Boží i naše, posílí naši lásku k Dítěti Ježíši a ke všem dětem, zvláště k těm, které jsou zkoušeny válkami a nespravedlností.

Víra – nejkrásnější dar

SVÁTEK KŘTU PÁNĚ - UDÍLENÍ SVÁTOSTI KŘTU V SIXTÍNSKÉ KAPLI, 7. LEDNA 2024

V Sixtinské kapli na svátek Křtu Páně papež František vyjadřuje tuto myšlenku jednoduchými slovy, když uděluje svátost křtu 16 dětem, mezi nimiž jsou i dvojčata:

Jsme tu, abychom křtili, abychom darovali víru našim dětem. A ony jsou protagonisty tohoto obřadu: mohou zde mluvit, chodit, křičet... Ony jsou hlavní, protože je to jejich oslava a ony dostanou ten nejkrásnější dar:

dar víry, dar Pána.

Pokud pláčou - pro tuto chvíli jsou zticha, ale stačí, aby jeden dal notu, a koncert začíná - nechte je plakat; pokud mají hlad, nakrmte je, v klidu, tady. Je-li jim horko, odlehčete jim - někdy jim tu bývá moc teplo.

Přítomní naslouchají Františkovi a velkolepost Sixtinské kaple ustupuje intimitě domova a zároveň respektuje místo a svátost, která se dnes uděluje: děti si hrají a pozorují své nově pokřtěné bratříčky a sestřičky, matky kojí, rodiny se k sobě tisknou v objetí radosti.

Rád bych, aby váš život byl těmto dětem nápomocný; abyste jim pomáhali růst a doprovázeli je v jejich růstu, protože to je způsob, jak pomáhat, aby v nich rostla víra. Velmi vám děkuji za vaše svědectví a že jste je sem přivedli, aby přijaly víru.

Vezměte si domů tuto svíci i pro těžké časy. V těžkých chvílích se na ni dívejte. Tato svíce nás vrací k našim křesťanským kořenům: nikdy ji v našich srdcích nezhasínejte. Ať znají datum křtu. Je to datum narození. Je to jako narozeniny. Ve křtu jsem se stal křesťanem, křesťankou. Naučte toto datum děti, aby si to každý rok připomínaly.

"Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu."

(Mk 16,15)

LITURGICKÉ MEZIDOBÍ S TOMÁŠEM KARDINÁLEM ŠPIDLÍKEM, S.J.,

čestným občanem Pustiměře

a

P. FRANTIŠKEM BENÍČKEM

PONDĚLÍ 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 15. LEDNA 2024

Janovi učedníci a farizeové se (právě) postili. (Lidé) přišli k Ježíšovi s otázkou: "Proč se Janovi učedníci a učedníci farizeů postí, ale tvoji učedníci se nepostí?" Ježíš jim odpověděl: "Mohou se postit hosté na svatbě, dokud je ženich s nimi? Dokud mají ženicha mezi sebou, nemohou se postit. Přejdou však dny, kdy jim ženicha vezmou, a potom, v ten den, se budou postit. Nikdo nepřišívá záplatu z neseprané látky na staré šaty, jinak se ten nový přišitý kus ze staré látky vytrhne a díra se jen ještě zvětší. A nikdo nenalévá mladé víno do starých měchů, jinak víno měchy roztrhne a přijde nazmar víno i měchy. Mladé víno do nových měchů!" (Marek 2,18-22)

Nikdo nepřišívá záplatu z neprané látky na staré šaty. Tzv. plánované hospodářství se často potkalo s neúspěchem pro okolnost, se kterou nedostatečně počítá. Nestačí vyrobit stanovený počet automobilů. Musí být v zásobě i součástky na výměnu těch, které se poškodí, ztratí. U šatů je to dnes méně aktuální. Nestojí tolik, proto se odhodí, když se roztrhnou. Ale za starých časů se záplatovalo, dokud to jenom bylo možné. Ale i tenkrát byli lidé, kteří to uměli dělat dobře, jiní hůře. Při záplatování se musí brát velký ohled na to, aby byl kus, který se našívá, pokud možno stejný s látkou, která se opravuje, a to nejen co do barvy, ale i kvality. Přeneseme-li tuto zkušenost na duchovní pole, dojdeme k tomuto závěru. V životě zažijeme často, že se nám něco nepovedlo. Zjistíme, že jsme se zmýlili, že jdeme špatným směrem. Napravujeme to, ale obyčejně velmi ledabyle a nesouvisle. Slíbil jsem něco unáhleně? Napravím to tak, že slib zapřu. Urazil jsem někoho? Abych si ho usmířil, začnu mu neupřímně pochlebovat. Takové neorganické nápravy ovšem život nenapraví.

Mladé víno do starých měchů. Dnes se už víno do měchů nelije, ale i bečky mohou být v dobrém nebo ve špatném stavu. Byla by ovšem škoda, kdyby někdo šetril na bečkách a rozlil víno. Obchodníci a podnikatelé vědí, že nikdy mnoho nevydělá, kdo neúměrně šetrí. Šetrnost totiž nepochází vždycky z ekonomických motivů. Bývá to i psychologická neschopnost smířit se s tím, že se život vyvíjí a že už nemá hodnotu to, nač jsme si navykli. Když se zakládá nová rodina, muž i žena musí přetrhout mnoho svazků, které je spojovaly s minulým životem. U primitivních národů se vyskytují zvláštní obřady v době

puberty, dospívání. Všechny mají obyčejně tento symbolický význam: Přestáváš být dítětem, musíš si navyknout jinak vystupovat, jinak chodit. Někdy se dává i nové jméno. Infantilismus se považuje za úchylku. Život v Kristu je stálé dospívání, a proto vyžaduje stálé změny.

Mladé víno do nových měchů. Těžko říci, kdo je ještě mladý a kdo už není. Je to víc problém psychologie než věku. Dítě má život před sebou, je schopno přizpůsobit se novým myšlenkám, novému prostředí, naučit se novou řeč. Proto ten, kdo zakládá nové hnutí, novou práci, hledá pomocníky mezi mladými. Jaké jsou iniciativy Boží? Mají všechny ráz novosti, protože Boží skutky mají ráz neopakovatelnosti, jedinečnosti. Proto žádá od těch, které volá ke své službě, věčně mladé srdce. Dítě se nebudí ráno s fixními ideami, ale s očekáváním: Copak mně přinese dnešní den krásného? Právě tuto dispozici žádá od nás Bůh, a to až do smrti. Kdo věří v Boží prozřetelnost, v inspiraci Ducha svatého, je duchovně stále mladý. Stále něco nového od Boha přijímá a je ochoten den ze dne se něco naučit.

S příchodem Krista na svět a zvláště v době jeho veřejného vystoupení nastala skutečná revoluce. mnohá zažitá židovská pravidla jakoby přestal respektovat a všechno vidí jinak, řekli bychom nově, moderně, lépe. Stačí připomenout třeba povolání celníka Matouše za apoštola, setkávání se s celníky, hříšníky, pohany, což bylo židům zapovězeno. Anebo neustálé spory s gtrán soboty a mnoho dalších, mezi které patřil jistě i půst, o němž byla dnes řeč. Pánu Ježíši šlo především o to, aby se člověk nestal otrokem pravidel, zákonů a nezapomněl, že to všechno má smysl pokud to rozvíjí můj vztah k Bohu. To je obrovský posun myšlení o kterém farizeové asi neměli tušení a je aktuální stále. I my si máme dávat pozor, abychom duchovně nezestárli. Takový člověk totiž, aniž si to uvědomuje, se postupně dostává jaksi mimo veškeré dění, protože zůstal stát, je duchovně starý a s tímto musí zemřít. My křesťané máme být stále plni očekávání, naděje do budoucnosti. Jít s dobou, jít s církví znamená neztratit mladost, protože mládí je nadšené právě z očekávání. Nebraňme se tedy novým skutečnostem i v církvi, snažme se nejprve pochopit podstatu, jakousi duchovní platformu všeho, co se nám předkládá a myslím, že nejen ledacos dokážeme přijat, ale i sami nabídnout.

ÚTERÝ 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 16. LEDNA 2024

Jednou v sobotu procházel (Ježíš) obilím. Jeho učedníci začali cestou trhat klasy. Farizeové mu řekli: "Hle, proč dělají, co se v sobotu nesmí?" Odpověděl jim: "Nikdy jste nečetli, co udělal David, když byl v nouzi a měl hlad on i jeho družina? Jak vešel do Božího domu - bylo to za velekněze Abiataru - a jedl posvátné chleby, které smějí jíst jenom kněží, a dal i své družině?" A řekl jim: "Sobota je pro člověka, a ne člověk pro sobotu. Proto je Syn člověka pánem i nad sobotou!" (Marek 2,23-28)

Sobota je pro člověka. Společný život mezi lidmi směřuje k tzv. institualizaci. Jako se domluví dva lidé, chtějí-li spolu vyjít, tak i celá společnost ustanoví místa, dobu setkání, čas práce a klidu. I náboženství, nakolik je v něm lidský prvek, má své stanovy a instituce. Jakou mají platnost a nakolik jsou měnitelné? Jedním z takových posvátných ustanovení byl ve Starém zákoně sobotní klid. Dnes je nahrazen nedělním. My víme, jak se k němu zachovat. Je to zákon církevní a církev sama prohlašuje, že nás nezavazuje v případě, že by to bylo na škodu vyšším hodnotám. Pro rabínské moralisty byla otázka těžší. Všechny předpisy Mojžíšova zákona se považovaly za smlouvu uzavřenou přímo s Bohem. Může ji člověk sám ze své strany nedodržet? Jistěže ne. Bohu musíme zůstat věrni za každou cenu. Ale výslovně říkáme: Bohu jako osobě, ne slovům vytrženým ze souvislosti a odloučeným od Něho samého. Bůh pak je láska. Všechny jeho příkazy slouží k tomu, abychom jeho lásku uskutečňovali ve světě. V tom smyslu jsou tedy všechny „pro člověka“.

Není člověk pro sobotu. Tzv. laická morálka v době osvícenské vychvalovala spisy římského císaře a stoického filosofa Marka Aurelia. Je prý v nich spojena moudrost lidského rozumu s ušlechtilou skromností člověka. Pravý filosof má postřehnout úžasné krásný světový zákon, kterým se řídí hvězdy a celá příroda. Ten zákon je „kosmický bůh“. Jemu pak se rozumný člověk za všech okolností podřídí. Zní to vznešeně. Odvodí se z toho ideál konání povinnosti vždy a za všech okolností. A přece to není ideál biblický. Pro Marka Aurelia je člověk jenom malou součástíkou ve velkém mechanismu světa. V biblickém pojetí je naopak celý svět pro člověka. Bůh jej stvořil. Bůh mu dal zákony. Ale to všecko se stalo pro toho, kdo měl přijít na konci, pro Adama a jeho potomstvo. A i později, když Bůh mluvil k Abrahámovým potomkům, každé jeho slovo vyjadřuje dar. Nejsou tedy Boží zákony, ať už přirozené nebo zjevené, pánem nad lidmi, ale darem, privilegiem, slovem, které člověk rád přijímá v duchu dárce.

Syn člověka je pánem nad sobotou. Jako pán světa má člověk jistou suverenitu i nad jeho zákony, ovšem ve smyslu cíle, který jim dal zákonodárce. Kristus však sobě připisuje autoritu vyšší, když prohlásil, že je pánem i nad sobotou. Všecko, co bylo stvořeno, bylo skrze něho stvořeno, a on, jako Boží slovo, je i smysl všeho, co Bůh lidem zjevuje. Proto i ti, kdo jsou s ním spojeni, jsou osvobozeni od „otročtví prvků“ (srv. Gal 4,3) a od „litery zákona“. Horlivým zastáncem této „svobody Božích dětí“ (Řím 8,21) se stal sv. Pavel, který byl předtím fanatickým obhájcem „litery“ slov Božích. Pronásledoval Krista až do té chvíle, kdy pochopil, že je to právě Ježíš, který jediný může dát zákonům smysl a cíl. On měl odvahu i proti ostatním apoštolům zrušit příkaz obřezávání pro křesťany. Pochopil, že to byl jen přípravný obřad pro výchovu ke Kristu. Zřekl se tedy své lásky k předpisům zákona? Jistěže ne. Věděl, že to, co se naplní, se neruší, naopak dospěje k cíli.

STŘEDA 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 17. LEDNA 2024

(Ježíš) opět vstoupil do synagogy. Byl tam člověk s ochrnulou rukou. Dávali (na Ježíše) pozor, zdali ho uzdraví v sobotu, aby ho mohli obžalovat. On tomu člověku s ochrnulou rukou řekl: "Vstaň, pojď doprostřed!" Pak se (farizeů) zeptal: "Smí se v sobotu jednat dobře, anebo zle? Život zachránit, anebo zabít?" Ale oni mlčeli. Zarmoucen nad zatvzrzelostí jejich srdce,

rozhlédl se po nich s hněvem a řekl tomu člověku: "Vztáhni ruku!" Vztáhl ji, a ruka byla zase v pořádku. Farizeové šli hned ven a s herodovci se proti němu radili, jak by ho zahubili. (Marek 3,1-6)

Člověk s uschlou rukou. Z hlediska technického je ruka opravdový div. Kolik tisíců pohybových možností tu je a jak všechny spolupracují, jak jsou sladěny! Člověk bez rukou je prakticky bez činnosti. Ruka se tedy ztotožňuje s prací. Člověk s uschlou rukou nemohl pracovat. Na práci sice lidé rádi láteří, ale bez práce není člověk ani člověkem. K životu totiž patří činnost. Je každá činnost prací? V našem slovníku jsme si zvykli rozlišovat mezi hrou a prací. Hrou se bavíme, prací si vyděláváme na živobytí v potu tváře. Ale je to rozlišení úplné? Jak jsme k němu došli? Sv. Jan Zlatoústý se ptá, jestli pracoval Adam v ráji. Odpovídá kladně. Bez práce by nebyl dokonalý člověk. Ale přesto v ráji nebyla nepříjemná námaha a donucování. Adam pracoval rád, aby se sám vyvíjel. Podle našeho způsobu myšlení bychom řekli, že si hrál, že se bavil. Práce ještě nebyla prokletá hříchem. A dnes? Je při práci mnoho nedobrovolnosti, násilí, nebezpečí. Kristus, který nás osvobozuje od hříchu, vykupuje i naši práci od prokletí, aby se stala svobodnou a radostnou.

Natáhni tu ruku! Neschopnost pracovat může být fyzická: zlomenina rukou, paralýza atd. Ale je také psychická: ochrnutost, marasmus, oslabená vůle. Ve světové literatuře je známý Gončarovův román Oblomov. Od té doby se mluví o tzv. oblomovštině. Jde o lidi, kteří mají plnou hlavu vznešených plánů, ale ráno nedovedou vstát z postele, nedovedou vzít do ruky pero, aby napsali dopis, nevyřídí žádnou záležitost. Jak takové lidi léčit? Zkušenost ukazuje, že dělají velkou chybu hned na začátku. Nevstanou ráno, nenatáhnou ruku k práci, která se naskytne. Pak už se hlava naplní tolika fantaziemi a v srdci cítí takovou tíhu, že nemohou ani povstat ze židle. Asketická literatura naopak doporučuje při všem hned v prvním okamžiku pomyslet na Boha, obětovat mu dílo a prosit o pomoc. Proto se v celé církvi stala známou modlitbička, vzatá z žalmu 70,2: „Pane, pospěš mi na pomoc!“

Ruka byla zase v pořádku. Marxismus chtěl vzdát práci čest, naučit lidi, aby pracovali radostně. Byl by to opravdu zase ráj na zemi. Diskuze ovšem začne, když se ptáme, jakou metodou k tomu dojít. Jak ukázala zkušenost, nestačí k tomu vznešená hesla, že se pracuje pro lidstvo, pro stát, pro stranu. Ale na opačné straně se ukazuje, že není práce radostná jenom proto, že si jí vyděláme hodně peněz. Adam v ráji, jak píše sv. Jan Zlatoústý, pracoval, aby sám sebe zdokonalil. Ale i tomu by se mohlo špatně rozumět. Nezdokonaluje se člověk sobecky, pouhým luštěním hádanek, vymyšlením patentů, ale především láskou. Rád pracuje, kdo ví, že to dělá pro někoho, kdo zase ze své strany pracuje oplátkou. Dva, kteří si navzájem slouží, se předbíhají v činnosti. Křesťan, který se naučil pracovat pro Boha, denně zakouší, jak Bůh pracuje pro něho. Pak už žádná námaha není těžká a práci se dostalo cti u Boha i u lidí.

ČTVRTEK 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 18. LEDNA 2024

Ježíš se uchýlil se svými učedníky k moři a velké množství lidu z Galileje šlo za ním. Také z Judska, z Jeruzaléma, z Idumeje, ze Zajordání, i z okolí Tyru a Sidónu přišlo k němu mnoho lidí, protože slyšeli, co všechno koná. Tu řekl svým učedníkům, že mají mít pro něho připravenou loďku, aby se na něho (lidé) netlačili. Mnoho jich totiž uzdravil, takže se neduživí hrnuli k němu, aby se ho mohli dotknout. Kdykoli ho viděli nečistí duchové, padali před ním na zem a křičeli: "Ty jsi Syn Boží!" On jim však přísně zakazoval, aby ho neprozrazovali. (Marek 3,7-12)

Přišlo k němu mnoho lidí, protože slyšeli, co všechno koná. Mezi kněžími se hovořilo o tom, jak by mělo vypadat kázání, kterému by dnešní člověk porozuměl. Upozorňovalo se na to, že se v náboženském slovníku vyskytují výrazy, kterým je těžko rozumět, že by tedy bylo potřeba je přeložit do řeči prostého člověka. Jeden starý kněz při debatě mlčel. Ozval se až nakonec touto krátkou větou: „Slovům lidé rozumějí nebo nerozumějí, ale těžko jim věří, věří se jenom skutkům.“ Víme, že se na své skutky odvolává i Ježíš. Mají potvrdit věrohodnost jeho kázání (Jan 5,36). I v čistě lidské moudrosti se došlo k podobným závěrům. Vyjadřuje to latinské přísloví: „Dlouhá je cesta naučeními, krátká a účinná je příklady.“

Kdo nedělá to, co hlásá, oslabuje svá slova. Jde-li pak o slovo Boží, zdá se jako by svědčil v jeho neprospěch. Slovo Boží je totiž silné, tvůrčí, přetvářející. Nepřetvoří-li toho, kdo je ústy vyznává, jde tu zřejmě o protiklad, který mívá ráz i hříšného vzdoru.

Mnoho jich totiž uzdravil. V synoptických evangeliích následují často kapitoly tak, že v jedné se shrnuje Kristovo kázání a v další se vypravuje o zázracích, které konal. Z velké části jsou to uzdravení z nevyléčitelné nemoci. Je přirozené, že pisatelé mluví napřed o jednom, pak o druhém. Ale v tomto případě nejde o pouhý problém slohového podání. Je tu souvislost vnitřní, dogmatická. V našem životě se rozdělují slova a skutky do dvou kategorií, jsou odděleny, jedno může existovat bez druhého. Toto rozdělení neexistuje u Boha. Boží slova jsou stvořitelská, jsou skutky. „Bůh řekl, a stalo se“ (Gn 1,3), čteme na počátku Bible. Kristus mluvil lidskými ústy, ale jeho slova jsou Boží. I ona jsou tedy stvořitelská. Ale jejich účinnost se váže na jistou podmínku. Člověk je musí dobrovolně přijmout. Udělá-li to, ta slova sama ho převářejí, navracejí mu duchovní zdraví. Aby to lépe vysvitlo, navracel Ježíš svými slovy tolika nemocným i zdraví tělesné.

Nečistí duchové padli před ním na zem a křičeli: "Ty jsi Boží Syn!" Stará náboženství na Středním východě byla většinou dualistická. Předpokládala, že jsou na světě dvě síly, které od počátku mezi sebou bojují: bohové dobří a bohové zlí. Člověk se ovšem může přidat na jednu nebo na druhou stranu. I on se pak stává dobrým nebo zlým a účastní se světového boje. Šťasten, kdo si zvolil dobro! Ale přesto se pořád musí bát, aby se mu zlo nepomstilo. Bible není dualistická, ačkoliv i tu se mluví o dobrých andělech a nečistých démonech. Ti jsou zlí, ne však proto, že tak byli od počátku, ale protože se sami zlými stali. A lidé? I oni si volí dobro nebo zlo. Když si však zvolí dobro, nemusí se zla už bát, naopak se zlo bojí jich. Slovo Boží je silné a kdo je přijme, stává se postrachem zla. Sv. Terezie z Lisieux si to uvědomila už jako malé dítě, když se jí zdálo, že vidí dva d'ábly,

kteří utekli, sotva ji zahlédli. Vypadá to dětinsky, ale přesto je to pravda. Čistá duše nad zlem vítězí.

PÁTEK 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 19. LEDNA 2024

Ježíš vystoupil na horu, zavolal k sobě ty, které sám chtěl, a (oni) přišli k němu. A ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, protože je chtěl posílat kázat, a to s mocí vyhánět zlé duchy. (Ustanovil těchto dvanáct:) Petra - to jméno dal Šimonovi, Jakuba, (syna) Zebedeova, a jeho bratra Jana - ty pojmenoval Boanerges, to je "Synové hromu", Ondřeje a Filipa, Bartoloměje, Matouše, Tomáše, Jakuba, syna Alfeova, Tadeáše, Šimona Kananejského a Jidáše Iškariotského, který ho pak zradil. (Marek 3,13-19)

Vystoupil na horu, zavolal k sobě ty, které sám chtěl. Vyšla kdysi v Itálii žertovná kniha Páté evangelium, kde se autor s jemnou satirou posmívá některým přehnaným modernizacím v církvi. Je tam také scéna, jak Ježíš sestoupil z hory a předsedal shromáždění, ve kterém si lid svobodně zvolil dvanáct apoštolů. Často se mluví o tzv. demokratizaci v církvi, a to právem. Jako lidská společnost přijímá i církve formy, podle kterých se v jistých dobách žije. Nedá se však do těch struktur vměstnat tajemství lásky Boží a ani ne lásky lidské. Boží vyvolení není administrativní úkon. Ten by se mohl řešit autoritativně nebo demokraticky. Je to svobodná volba lásky a té se svobodně láskou odpovídá. Je to podobné jako v manželství. I tu společnost ustanovila zákony a principy tzv. manželského práva. Ale obvykle se k nim utíkají lidé, když se manželství rozpadá, když vyprchala láska. Povolání k tzv. úřadům v církvi, tj. ke kněžství, jáhenství, biskupství je zjevení lásky Kristovy a přijímá se v tom duchu.

Ustanovil jich dvanáct. Někteří hledají v čísle dvanáct posvátnou symboliku, jako by to byl výraz dokonalosti. Ale to je podřadné. Důležitější je biblická typologie: dvanáct apoštolů odpovídá dvanácti kmenům Izraele. Sám Ježíš tu souvislost naznačil (srv. Mt 19,28). Dvanáct izraelských kmenů byl celý židovský národ. Církev je určena pro celý svět. Proto se posílá dvanáct apoštolů k ní, tj. ke všem národům a kmenům. Oni se skutečně po seslání Ducha svatého rozešli do celého tehdejšího světa. Univerzální poslání církve vyjadřuje řecký výraz ve Vyznání víry: „Věřím v jednu svatou všeobecnou církev.“ Zdá-li se někomu nespravedlivé, že si Bůh k poslání apoštolskému vybírá jednotlivé lidi svobodně, je to doplněno druhou stránkou téže pravdy: ke spáse si Bůh vybírá všechny. Od prvního do posledního člověka na zemi zahrnuje všechny zvláštní láska Boží.

Aby byli s ním a posílal je kázat, a to s mocí vyhánět zlé duchy. Jedna stará čínská povídka vypravuje o dobrém císaři, kterému přišlo líto, že snad někteří z jeho poddaných nemají ani klobouk, když prší. Svěřil tu záležitost svému ministrovi, ten pak správcům města, ti pak policii. Ta pochytila všechny lidi, kteří za deště chodili bez klobouku, a zavřela je do vězení. K císaři pak přišel úřední doklad, že v jeho říši není ani jeden jediný člověk v dešti bez klobouku. Satira zesměšňuje situaci, která vzniká předáváním moci a

odpovědnosti druhým. Nevznikne něco podobného v církvi, která žije po staletí z toho, že se předává moc od apoštolů přes tisíce stupně? Námitka je vážná, ale jenom v tom případě, když se díváme na církve pouze lidskýma očima. Jinak předávají moc vládci, úředníci, jinak Kristus. On poslal učedníky kázat, ne aby učili místo něj, ale aby byli s ním. On pak je s nimi. Je stále přítomen a jedná, i když se to navenek jeví, jako by to byli jiní lidé. Ve skutečnosti mají moc jenom jako údy mystického těla Kristova.

Pán Ježíš si vybral dvanáct apoštolů a na nich založil svou církev. Petr se stal viditelnou hlavou církve a spolu s ostatními apoštoly šíří evangelium do celého světa. Všichni žijí dále ve svých nástupcích - papežích a biskupech až dodnes a vlastně až do konce světa. Brány pekelné nepřemohou církev a Ježíšovo ujištění "já jsem s vámi..." trvá. Dnes si však chceme říci, že církve nejsou jen papež, biskupové a kněží, kteří mají podíl na služebném kněžství v církvi, ale jste to vy všichni. Já, stejně i vy nesete jméno 'křesťan' a je naší povinností být Kristem ve svém okolí. Kdybychom se někoho náhodou zeptali, kdo je to křesťan, možná bychom slyšeli: je to člověk, který chodí v neděli do kostela, přistupuje před vánoce a velikonoce ke zpovědi a nejí v pátek maso. To je pouze řečnické poloviční křesťan. Normální křesťan je ten, kdo se aktivně stará o spásu svých bratří a sester. Možná si někteří z vás vzpomínají na Tomáškův katechismus, kde se vždycky odpovídalo na danou otázku. Jedna z nich byla: *K čemu jsme na světě?* Odpověď: *Na světě jsme proto, abychom Boha poznávali, jej milovali a neustále mu sloužili.* Je však třeba tuto odpověď rozšířit kvůli apoštolátu, k němuž jsme všichni povoláni: *jsme tedy na světě proto, abychom Boha poznávali, jej milovali, jemu sloužili a přispívali k tomu, aby byl poznáván, milován a jemu se sloužilo.* A jak konkrétně? Myslím, že láska je vynalézavá. Každý z nás totiž žije v jiném prostředí, pracuje s jinými lidmi, není tedy jediný recept pro všechny. Z naší strany to chce jen jedno, a to chtít získat lidi pro Krista. V každém člověku je hlad po Bohu, v každém je mezera, kterou může naplnit jen Bůh. A tak i my se staňme apoštoly, pomozme lidem poznat Boha, aby našli to, co hledají.

SOBOTA 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 20. LEDNA 2024

Když Ježíš vešel do jednoho domu, znovu se shromáždil zástup (lidu), takže se nemohli ani najít. Jakmile o tom uslyšeli jeho příbuzní, vypravili se, aby se ho zmocnili; říkalo se totiž, že se pomátl na rozum. (Marek 3,20-21)

Příbuzní se vypravili, aby se ho zmocnili. Od prvního okamžiku života se dítě zmocňuje světa. Chytá věci do úst, do ruky. Později si je schovává ve skrýši. Dospělí to dělají ovšem daleko rafinovaněji. Morálka sice varuje před zneužitím těchto instinktů, ale současně hájí pro člověka soukromé vlastnictví ve správné míře. Bůh stvořil člověka pánem přírody. Ale stvořil ho také pánem ostatních lidí? V historii vidíme stále pokusy o to, jak by se jedni mohli zmocnit druhých. V nejhorší formě se to projevilo institucí otroctví. Panství jedněch nad druhými se ospravedlňovalo i zákony. Naštěstí dnes

nikdo teoreticky takovou nespravedlnost nehájí, i když prakticky stále existuje mnoho druhů zotročování. Jedno z nich je velmi jemné. Příbuzní jsou spojeni pouty krve, společného života. Ale jejich vztahy jsou tím čistší, čím víc je inspiruje láska. Ta ovšem často vyprchává a na její místo se dostavuje jistý druh rodinného násilí. To zbavuje jednotlivce svobody a ponižuje ho. Toto nebezpečí je velké a musíme se ho stále hledět vyvarovat.

Mluví se totiž, že se pomátá na rozumu. Ti, kdo si osvojili moc nad druhými, se nespokojí jenom tím, že jim poroučejí, co mají a co nemají dělat. Posuzují i to, co mluví a co si myslí. V přítomnosti jistých lidí se ztrácí svoboda slova. Autoritativně posuzují to, co druhý řekl. Nesouhlasí-li to s jejich názory, označí se to jako nesmysl. Známe ze zkušenosti, jak častý je tento druh zotročování bližního vlastními názory. Žertovně se říká, že si někdo navykl učit na všech nárožích nebo že má neomylnost ve všem, co ví a neví. Někdy je to prostě zlozvyk. Jindy je to jakási slabost povolání. Učitelé, profesori zapomenou, že už nejsou ve škole, a učí i tam, kde je o to nikdo neprosí. Najantipatičtější jsou však ti, kdo tak jednají z pýchy, z pocitu nadřazenosti kulturní, národní i finanční. Říká se, že se cítí „bohy“ jiných. Ale není to pravda. Bůh jedná s lidmi jinak. Respektuje jejich svobodu a vývoj poznání.

Mluví se totiž Když si jeden člověk osvojuje právo posuzovat myšlení druhých, jeho násilí je zjevné. Ale zvykli jsme si jako na přirozené, že se poddáváme tomu, co „se mluví“. Na počátku to možná řekl jedinec. Po něm to opakovali druzí, a vzniklo všeobecné mínění. Je v tom procesu něco nesprávného? Člověk je přece tvor společenský. To se projevuje tedy i tak, že je i naše myšlení společné. Kromě toho se skromný člověk rád podřídí úsudku zkušenějších, moudřejších. Vždyť i v církvi platí za normu víry tradice, tj. to, co je společný postoj věřících, to, co se všeobecně v církvi hlásá a píše. Ale přesto si musíme dát pozor, abychom nepřenašeli pravidlo, které platí pro společnost svatých, kteří mluví z inspirace Ducha svatého, na společnost profánní, kde se mluví i pod vlivem hříchu a zlých náklonností. V dnešním světě se zdokonalily možnosti informace. Něco „se mluví“ v celém světě. A přece musíme umět rozlišit, jakého ducha jsou ti, co tak mluví.

PONDĚLÍ 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 22. LEDNA 2024

Učitelé Zákona, kteří přišli z Jeruzaléma, tvrdili (o Ježíšovi): "Je posedlý Belzebubem! Vyhání zlé duchy s pomocí vládce zlých duchů." Zavolal si je a mluvil k nim v podobenstvích: "Jak může satan vyhánět satana? Je-li království v sobě rozdvojeno, takové království nemůže obstát. Je-li dům v sobě rozdvojen, takový dům nebude moci obstát. Jestliže satan vystoupil proti sobě a je rozdvojen, nemůže obstát, ale je s ním konec. Nikdo přece nemůže vniknout do domu siláka a uloupit jeho věci, jestliže toho siláka napřed nespoutá. Teprve potom mu dům může vyloupit. Amen, pravím vám: Všechno bude lidem odpuštěno, hříchy i rouhání, kterých se dopustili. Kdo by se však rouhal Duchu Svatému, nedojde odpuštění navěky, ale bude vinen věčným hříchem." To řekl proto, že tvrdili: "Je posedlý nečistým duchem." (Marek 3,22-30)

Kdo by se rouhal proti Duchu svatému, nedostane odpuštění navěky. Radostné poselství Nového zákona zní: Všechny hříchy se odpouštějí. Ale jak? Nemůže odpustit člověk sám sobě. Mohou mu odpustit druzí v tom smyslu, že na jeho provinění zapomenou nebo z něho nevyvodí důsledky. Ale to, co se stalo, se nedá odčinit. Napravit minulost může jenom Bůh, který je Pánem času a věčnosti. Proto může hříchy odpustit jenom Bůh (srv. Mt 9,3). Apoštolům dal Kristus tuto moc po svém zmrtvýchvstání zvláštním symbolem: vdechl na ně, tj. předal jim svého Ducha, Ducha svatého. Církev tedy po staletí odpouští hříchy ne zapomenutím nebo lidskou dobrosrdečností, ale silou Ducha Božího. Ale co když někdo v tuto sílu Ducha nevěří? Co když popírá sílu svátostí Kristem ustanovených? Co když vidí v kněžství jen lidskou instituci bez zvláštní milosti Boží? Zapřel Ducha svatého, a tím se zbavil možnosti očistit se, zbavit se od zlého.

Tvrdili, že je posedlý zlým duchem. Způsob, kterým se Židé protivili Duchu svatému, byl daleko horší než pouhá nevěra v Boží poslání. Vysvětlovali Kristovu Boží lásku ve zlém, dokonce v nejhorším slova smyslu. I když ne v takovém stupni, je přesto tento postoj častý v denním životě. Jak vzniká? Pozorujeme skutky bližních, ovšem jenom zvnějšku. Vnitřní úmysl nevidíme. Pokoušíme se jej tedy odhadnout. Tzv. objektivní hodnocení se ne dívá na osobu, ale uvažuje jenom podle skutků. Někdo dal chudému podporu. Řekneme, že je to hodný člověk. Jiný odmítl žebráka. Řekneme, že nemá srdce. Jsme si ovšem vědomi, že je takové hodnocení velice neúplné. Aby bylo pravdivější, je potřeba člověka znát, vědět, jaký je. Pak teprve pochopíme, proč dal podporu nebo proč ji odmítl. Ale kdo zná člověka? Jenom ten, kdo ho má rád. Kdo nenávidí, ten vždycky soudí špatně, vysvětluje všecko ve zlém. Jak často to vidíme, když např. mluví o sobě dva příslušníci rozeštvaných národů nebo dva uchazeči o stejné místo! A co když mají tento postoj lidé k církvi? Chrlí pak ze sebe zlé úsudky.

Je-li dům rozdvojen, nemůže obstát. K posouzení skutků je potřeba znát člověka. Ale to není snadné ani při dobré vůli. Vždyť lidé všelicos předstírají a všelicos zastírají. Staví se navenek jinými, než jsou uvnitř. Dokážou to dělat trvale? Někdy dlouho, ale nakonec se přece jenom nějak prozradí. Jsou rozdvojeni, nemohou obstát. Známkou ctnosti je naopak stálost. Stoičtí filosofové mysleli, že se k ní dojde výchovou a cvikem. Křesťanství naopak učí, že nemůže nikdo bez Boží milosti nadlouho vytrvat v dobrém, zachovávat přikázání. Vidíme-li tedy někoho, kdo dlouho a svědomitě dělá své povinnosti, předpokládáme právem, že žije v Boží milosti. Stará církev uctívala jako světce především mučedníky. Dnes je většina kanonizovaných světců takových, co vedli normální křesťanský život, ale vedli jej vzorně a dlouho. Nebyli rozdvojeni. Proto vydali svědectví o tom, že byl s nimi Bůh, že je milost Boží chránila na všech cestách života.

ÚTERÝ 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 23. LEDNA 2024

Za Ježíšem přišla jeho matka a jeho příbuzní. Zůstali stát venku a dali si ho zavolat. Kolem něho sedělo plno lidí. Řekli mu: "Tvoje matka a tvoji příbuzní se venku po tobě ptají!" Odpověděl jim: "Kdo je má matka a moji příbuzní?" A rozhlédl se po těch, kteří seděli dokola kolem něho, a řekl: "To je má matka a to jsou moji příbuzní! Každý, kdo plní vůli Boží, to je můj

bratr i sestra i matka."(Marek 13,31-35)

Kdo je má matka a příbuzní? Co je bližšího mezi lidmi než matka a dítě! Bohatou fyziologickou jednotu vyjadřujeme lidovým výrazem: Mají společnou krev. Podle stupně této „společné krve“ se vyjadřuje i větší nebo menší blízkost příbuzenská. A přece naše spojení s Bohem Otcem skrze Krista je těsnější než spojení matky a dítěte. V tomto smyslu se dá porozumět i podivné otázce Ježíšově. Zní skepticky: „Kdo je má matka a kdo jsou moji příbuzní?“ Vypadá to na první pohled, jako by se jich zříkal ve prospěch svých učedníků. Do jisté míry se zříká rodičů muž, který si bere manželku, a žena také. Tak tomu totiž mezi lidmi je. Úzké spojení s jedním umenšuje blízkost s druhým. Ježíš však své spojení s matkou neumenšil tím, že je rozšířil na ostatní. Naopak Maria se stala víc jeho matkou, protože se stala matkou jeho celého mystického těla, celé církve.

Každý, kdo koná vůli Boží, to je můj bratr i sestra i matka. Blízkost příbuzenství se měří stupněm „stejně krve“. Krev pak je symbol života. Vyteče-li, člověk umírá. Tak to vidíme v životě tělesném, živočišném. V duchovním slova smyslu však máme jiný, vyšší princip života. Vznikli jsme stvořitelským Božím slovem. Ale copak může Bůh mluvit? Vždyť nemá ústa. Tak se ptá sv. Basil a odpovídá: U Boha slovo není vnější zvuk, způsobený chvěním jazyka. Je to prosté rozhodnutí jeho vůle, aby něco bylo. To se pak hned stane. Bůh stvořil zemi, nebe, rostliny, zvířata, nakonec pak člověka. Je mezi nimi nějaký rozdíl? Velký! píše sv. Basil. Země a živočichové plní Boží vůli, ale nerozumějí jí. Nemohou ji nekonat, protože nemají svobodu. Člověk však slovu Božímu rozumí a svobodně je uskutečňuje. Je tedy obrazem Syna v Nejsvětější Trojici. On chápe plně Otce a dělá všechno, co u Otce vidí. Napodobíme-li ho, i my vstupujeme do úzkého synovského poměru s Otcem.

Křesťan a příbuzní. Některé příklady a výroky z životů svatých vypadají pohoršlivě. Nejenom utekli z domu, ale nechtěli s rodiči a příbuznými ani mluvit. Sv. František z Assisi hodil otcí i šaty, rozešel se s ním ve zlém. Nemůžeme to ovšem považovat za normální postoj křesťana, který má ctít otce i matku. Moralisté sice zdůrazňují, že má být křesťanská láska široká ke všem, ale povinnosti nás vážou především k těm, kdo nám stojí nejbliž. Ale jsou přesto výjimky. Náklonnost k příbuzným je odlesk lásky, kterou miluje Bůh nás a kterou máme my milovat Boha. Jeden byzantský autor píše, že jsou naše pozemské matky tak dobré, protože jsou obrazem matky, kterou máme na nebi, Bohorodičky. O obrazech pak platí zásada, že se uctívají jenom natolik, nakolik mají vztah k tomu, kdo je zobrazen. Klaníme se obrazu Krista, ale víme, že bychom to nemohli dělat, kdybychom při pohledu na obraz zapomněli na Ježíše. Světci znali dobře své povinnosti k příbuzným, ale opouštěli je, když jim blízcí překáželi v tom, aby šli za Božím povoláním.

STŘEDA 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 24. LEDNA 2024

(Ježíš) začal opět učit u moře. Shromáždil se u něho velký zástup. Vstoupil proto na loď na moři a posadil se. Celý zástup stál u moře na břehu. Učil je mnoho v podobenstvích a ve svém učení jim řekl: "Slyšte! (Jeden) rozsévá"

vyšel rozsévat. A jak rozséval, padlo některé (zrno) na okraj cesty; přiletěli ptáci a sezobali ho. Jiné padlo na kamenitou půdu, kde nemělo mnoho prsti; hned sice vyklíčilo, protože neleželo v zemi hluboko, ale když vyšlo slunce, spálilo ho, takže uschlo, protože nezapustilo kořeny. Jiné zrno padlo do trní; trní vzešlo a udusilo ho, takže nepřineslo plody. Jiné však padlo na dobrou půdu, vzešlo, rostlo a přineslo užitek: některé třicetinásobný, jiné šedesátinásobný, jiné stonásobný." A řekl: "Kdo má uši k slyšení, slyš!" Když byl (později) sám, ptali se ho ti, kdo byli s ním, spolu s Dvanácti, (jaký smysl mají) podobenství. A řekl jim: "Vám je dáno tajemství Božího království, ale ostatním, kdo jsou mimo, se všechno předkládá v podobenstvích, aby se stále dívali, ale neviděli, stále poslouchali, ale nerozuměli, aby se neobrátili a nebylo jim odpuštěno." A řekl jim: "Nerozumíte tomu podobenství? Jak pak chcete porozumět všem ostatním podobenstvím? Rozsévač rozsévá slovo. Těmi na okraji cesty, kde se slovo rozsévá, (se rozumějí) ti, kteří ho slyší, ale hned přijde satan a obere je o slovo do nich zaseté. (Podobně je tomu) u těch, kde se rozsévá na skalnatou půdu: když to slovo slyší, hned ho s radostí přijmou, ale nemají v sobě kořen, jsou nestálí. Když pak pro to slovo nastane soužení nebo pronásledování, hned odpadají. U jiných se rozsévá do trní: ti slovo slyší, ale světské starosti, záliba v bohatství a všelijaké jiné vzniklé touhy slovo udusí, takže zůstane bez užítku. Těmi pak, u nichž je zaseto do dobré půdy, (se rozumějí) ti, kteří slovo slyší a přijímají a přinášejí užitek: třicetinásobný, šedesátinásobný i stonásobný." (Marek 4,1-20)

Učil je mnoho v podobenstvích. Podobenství je cizím slovem parabola nebo alegorie, to znamená filologicky, že přenáší myšlenku někam dále, než je to, co se doslovně říká. Je to slovní obraz. Řekneme-li, že „vrána k vráně sedá“, nezajímají nás vrány, ale myslíme na lidi, kteří se spolu snadno sbližují. Lidé, kteří mají rádi přesný výraz, kteří myslí matematicky, logicky, obrazným vyjadřováním obvykle pohrdají. Považují to jen za pomůcku, má-li se něco těžšího vysvětlit lidem neinteligentním. Moderní psychologie však znovu oceňuje vyučování obrazné. Skutečnost není jednoduchá a přesná. Obsahuje mnoho stránek, které se přesným vyjádřením ochudí. Kdyby se někdo postavil před Michelangelovu

Pietu a prohlásil, že ta socha znamená bolest matky nad mrtvým synem, měl by pravdu. Ale co by zbylo z umění Michelangelova? Náboženská skutečnost pak vysoko přesahuje naše pojmy. Dá se tedy vyjádřit jenom v obrazech a symbolech, „jakoby v zrcadle“, píše sv. Pavel (1 Kor 13,12).

Vám je dáno tajemství Božího království, těm, kdo jsou mimo, se všechno předkládá v podobenství, aby poslouchali a nerozuměli. Podobenství užíváme, abychom něčemu líp a snadněji porozuměli. Jsou ovšem i složitá podobenství. Říkáme jim hádanky: Domeček plný koleček, co je to? Ta otázka naznačuje, že přirovnání hodinek k domečku pochopí jenom ten, kdo je inteligentní a kdo přemýšlí. Staří východní vládcové často mluvili v hádankách, v alegoriích. Ne všichni jejich prohlášením pak rozuměli, a proto se báli, aby je nestihl trest, že si je špatně vyložili. Budilo to tedy tajemnou bázeň. Výrok Kristův o podobenství nemůžeme jistě vykládat tímto způsobem, jako by to byla povýšenecká nadřazenost. Ale přesto je tu něco podobného. Jeho slova mohou pochopit jenom ti, kdo mu jsou blízcí, kdo mají jeho ducha. Mluví sice ke všem, ale ti, kdo jsou od něho svým životem daleko, mají také daleko k pochopení slov evangelia, která se na první pohled

mohou zdát i velmi jednoduchá. Jsou jako hladina hlubokého moře. Povrch se leskne, ale neskadno oko pronikne do hloubky.

Kdo má uši k slyšení, slyš. I když jsou Boží pravdy tajemstvím, Kristus je přesto zjevuje a vyzývá všechny, aby je podle svých schopností přijali. Kdysi jeden hluchoněmý napsal sbírku básní *Písně z věčného ticha*. Opakoval se tam stále jeden motiv: Svět je plný harmonie zvuků a já, ubožák, z toho nic neslyším! Je zajímavé, že v duchovním smyslu rozvíjí podobnou myšlenku sv. Basil. Celá příroda je podle něho podobenství. Bůh tu mluví v tisícerych hlasech. Bohužel, většina lidí je neslyší, nemají uši otevřené k slyšení. Jejich srdce je zaplněno jinými zvuky, hřmotem světských zájmů. Jsou to v pravém slova smyslu hřmoty, ne tóny, protože jim chybí harmonické sladění. Starověký Pythagoras mluvil o harmonii sfér. Hvězdy se totiž pohybují podle matematicky přesných poměrů. Je tedy celý vesmír symfonií. Jen vyvolení ji však slyší. Křesťané nemají v úmyslu slyšet iluzorní zpěv hvězd, ale skutečnou existenciální harmonii Božího zjevení, pronikajícího do světa skrze Syna v Duchu svatém.

ČTVRTEK - 25. LEDNA 2024 - SVÁTEK OBRÁCENÍ SV. PAVLA

Když se Ježíš naposled zjevil jedenácti (apostolům), řekl jim: „Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu tvorstvu! Kdo uvěří a dá se pokřtít, bude spasen; kdo však neuvěří, bude zavržen. Ty, kdo uvěří, budou provázet tato znamení: ve jménu mém budou vyhánět zlé duchy, budou mluvit novými jazyky, budou brát hady (do ruky), a když vypijí něco smrtelně jedovatého, neuškodí jim to; na nemocné budou vkládat ruce, a uzdraví se.“ (Marek 16,15-18)

PÁTEK 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 26. LEDNA 2024

Ježíš řekl zástupům: "Boží království je podobné člověku, který zaseje do země semeno; ať spí, nebo je vzhůru, ve dne i v noci, semeno klíčí a roste, on ani neví jak. Země sama od sebe přináší plody: napřed stéblo, potom klas, pak zralé zrno v klasu. Když pak se ukáže zralý plod, hned (člověk) vezme srp, protože nastaly žně." Řekl také: "K čemu přirovnáme Boží království nebo jakým podobenstvím ho znázorníme? Je jako hořčičné zrnko: Když se zasévá do země, je menší než všechna semena na zemi, ale když je zaseto, vzejde a přerůstá všechny jiné zahradní rostliny; vyžene tak velké větve, že ptáci mohou hnízdit v jeho stínu." Mnoha takovými podobenstvími jim hlásal (Boží) slovo, jak to mohli pochopit. Bez podobenství k nim nemluvil. Když však byl se svými učedníky sám, všechno vysvětloval. (Marek 4,26-34)

Boží království je semeno, které klíčí. Vyprávěli skutečný případ. Mladý člověk, student matematiky, tvrdil, že je ateista, že nepřijme žádné náboženství. K tomu, aby našel cíl života, říkal, stačí, aby dělal každému dobře. A skutečně se podle toho řídil. Pomáhal, kde mohl. Ale vývoj šel svým směrem. Pomáhal v těžkých dobách i věřícím, nakonec sám uvěřil a stal se dokonce knězem. Víra totiž není ideologie, ale život. Život pak je na

počátku nejasný. Zásada „dělat dobře“ byla už na začátku víry v Boha Otce, který je pramen všeho dobrého. Roste tedy ve víře jednotlivý člověk, rostlo zjevení ve Starém zákoně, roste i církev. Bůh neukládá tedy nikomu větší břemeno, než by mohl unést, a na nás neřádá nic jiného, než abychom v každém okamžiku dělali to, co je naše povinnost a sledovali tu inspiraci, kterou vnuká svědomí. I to je totiž živý Boží hlas v srdci člověka. Tam mluví potichu, zvolna, harmonicky. Co je tedy člověk? Není už to, co byl včera, není plně to, co je dnes, není ještě, co bude zítra. Ale ve skutečnosti je to všechno, protože Bůh vidí současně celý jeho vývoj.

On ani neví jak. Venkované chodí okolo polí a rádi pozorují, jak obilí roste. Růst v přírodě se dá pozorovat. Dá se vidět i vývoj lidské duše? Pokud jde o růst vědomostí, kontrolujeme jej dokonce odborně zkouškami. I vývoj mravní je do jisté míry pozorovatelný. Proto tvrdíme o někom, že se polepšil nebo pohoršil. Jádro duchovního života je však v tom, jak jsme proniknuti Duchem svatým. To pak je tajemství, které se zjevuje navenek jenom velmi nedokonale. Proto nemůžeme o nikom soudit neomylně, nemůžeme říci, že známe jeho pravou hodnotu před Bohem. Ale ani my sami o sobě nevíme, jak vysoko jsme v duchovním životě dorostli. Rozhodně není neomylným měřítkem pocit, že jsme bez viny. Právě naopak světci se cítili obyčejně velkými hříšníky. Svátosti, hlavně sv. přijímání, v nás rozmnožují milost, dávají tedy růst vnitřnímu životu, a přece se to v pocitech obyčejně neprojeví. Platí tu tedy zásada sv. Pavla, že spravedlivý žije z víry (Řím 1,17), doufá v to, co zatím nevidí.

Jakmile to zrno dovolí, hned se on pustí srpem do díla, protože tu jsou žně. Dříve se začínalo čtení evangelia v kostele slavnostními slovy: „Za onoho času...“ Dnes se od toho upustilo, protože to zní zastarale. Ale něco jsme tím ztratili. Všechno, totiž to, co Ježíš udělal nebo řekl, se stalo v jisté, Bohem určené, době, v plnosti času. I v životě přírody se nic nenavrací. Obilí je třeba sklídit z pole v pravý čas, ovoce se trhá v době zralosti. I vnitřní život člověka, který se vyvíjí, má svůj nenavratitelný rytmus. Žádný opravdu dobrý skutek se nedá odložit na zítřek. Pochopíme to, když si uvědomíme, že všechno dobré, kterého jsme schopni, je odpověď na Boží lásku. I mezi lidmi, kteří se mají rádi, narušuje poměr váhavost v odpovědi k nabídce druhého. Kdyby byl duchovní život jenom jakési „hromadění zásluh“, dalo by se říci, že se jeden den přičiníme víc a druhý den si dáme volno. Inspirace Boží se naopak nevracejí, mají svůj čas, proto nás vyzývá žalm (Žl 95,8), který se modlíme na počátku církevních Hodinek: „Kéž byste dnes uposlechli jeho hlasu, nezatvrzujete svá srdce!“

SOBOTA 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ - 27. LEDNA 2024

Jednoho dne večer vybídl Ježíš své učedníky: "Přeplavme se na druhý břeh!" Rozpustili tedy zástup a vzali (Ježíše) s sebou, tak jak byl na lodi. Také jiné lodi jely s ním. Tu se strhla velká větrná bouře. Vlny dorážely na loď, a ta se už plnila vodou. On však ležel na zádi lodi na polštáři a spal. Vzbudili ho a řekli mu: "Mistře, je ti to jedno, že hyneme?" Probudil se, pohrozil větru a poručil moři: "Mlč! Bud' zticha!" A vítr ustal a zavládlo úplně ticho. Jim pak řekl: "Proč se bojíte? Pořád ještě nemáte víru?" Padla na ně bázeň, velká bázeň, a říkali si mezi sebou: "Kdo to asi je, že ho poslouchá i vítr a moře?" (Mk 4,35-41)

Přepравíme se na druhý břeh. „Výraz „druhý břeh“ se stal v křesťanské literatuře symbolickým. Stojí-li lidé na opačných březích široké řeky nebo jezera, mávají si, volají na sebe, ale dívají se na stejnou vodu ze dvou opačných stran. Tím podobenstvím se vyjadřuje dvojí pohled na skutečnost: pohled světský a pohled duchovní. Je to převrácení hodnot, kterým začíná horská řeč Kristova, osmero blahoslavenství (Mt 5, 1n). Světci se vyznačují tím, že mají opačný vkus než lidé kolem nich. Proto to často vyjadřovali i v oblékání. Ale to je jenom vnější projev. Sv. Ignác z Loyoly si přeje, aby to byl především způsob myšlení, abychom nedbali na to, co se světu líbí a co lidé vyhledávají. Mentalita Kristova je totiž opačná. Abychom ji získali, je potřeba se přepравit na druhý břeh, opustit půdu, na které stojím. Ta se vyznačuje vším tím, co se vyjadřuje slovem egoismus. Na druhém břehu pak je láska.

Tu se strhla velká větrná bouře. Bouře obyčejně vznikají tam, kde se projeví velké povětrnostní rozdíly. Je to snaha o vyrovnaní mezi oblastí horka a chladu. Mezi smýšlením světa a smýšlením Krista jsou nesmírné oblastní rozdíly v duchovním slova smyslu. Proto ty, kdo se obrazně přepлавují z jednoho břehu na druhý, stihne velká bouře. Bývá obyčejně ve formě vnitřního zmatku a nepokoje. Pěkně ten stav popisuje sv. Augustin ve svých Vyznáních. Přiznává se, že mu obrácení nebylo lehké. Dávno už poznal Boží pravdu, ale všechno se v něm vzpíralo tomu, aby začal nový život. Moje světské záliby a choutky, píše, se na mě vrhly a žalovaly: „Jak budeš žít bez nás?“ Zásadní změny života se pochopitelně každý bojí. Strach pak pobouří fantazii, podráždí nervy. Jak se má člověk v takové situaci zachovat? Je potřeba si připomenout, že ty potíže prožili i jiní a že nejsou tak těžké, jak se zdají. I sv. Augustin se uklidnil pověstnou větou: „Mohli to tamti muži a tamty ženy, co bys to nedokázal ty, Augustine?“

On však ležel na zádi lodi a spal. Obraz Krista spícího na lodi uprostřed bouře symbolizuje autorův stav duchovní neútěchy. Zdá se, že se rozpoutaly ve světě všechny zlé síly, zatímco se vzdálil Bůh a jako by nevnímal. Už v žalmech čteme zvolání: „Hospodine, probud' se!“ (srv. Žl 78,65). Je to ovšem antropomorfismus. Bůh nemůže spát. Spíš se dá říci naopak, že usnula naše víra v něho. Ale i tento stav je důležitá duchovní zkouška. Jsme vždycky nakloněni k tomu, abychom považovali za skutečné to, co vidíme a cítíme, a za neskutečné to, co neproniklo do psychologického stavu člověka. Bůh, jeho milost, jeho síla naopak převyšují všechno lidské poznání a cítění. Zdá se nám proto, že tu Boží pomoc není, že Kristus spí. Voláme, aby se probudil. Ale je lépe se modlit, jak říká sv. Augustin, aby se probudila naše spící víra v toho, kdo vždycky bdí nad námi.

„Možná si neuvědomujeme, že civilní oběti nejsou „vedlejšími škodami“ válečných střetů. Jsou to muži a ženy se jménem a příjmením, kteří přišli o život. Jsou to děti, které osiřely a přišly o budoucnost. Jsou to lidé, kteří trpí hladem, žízní a zimou nebo byli zmrzačeni silou moderních zbraní. Kdybychom se každému z nich mohli podívat do očí, oslovit je jménem a vyvolat jejich osobní příběh, pohlédli bychom na válku tak, jaká je ve skutečnosti: není než strašlivá tragédie a „zbytečné vraždění“ (Benedikt XV.), které zasahuje důstojnost každého člověka na této zemi“.

(papež František k diplomatickému sboru, 8. ledna 2024)

NADŠENÍ PRO EVANGELIZACI: APOŠTOLSKÁ HORLIVOST VĚŘÍCÍHO. *Hlásání evangelia je pro dnešní dobu*

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 29. listopadu 2023)

Mějte v srdci posvátnou úctu ke Kristu jako k Pánu a buďte stále připraveni obhájit se před každým, kdo se vás ptá po důvodech vaší naděje, ale ovšem s jemností a skromností. Musíte však mít přitom sami dobré svědomí! Pak se budou muset zastydět za své špatné řeči ti, kdo pomlouvají vaše dobré křesťanské chování. (1 Pt 3,15-16)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

minule jsme viděli, že křesťanské hlásání je radost a je pro všechny; dnes vidíme třetí aspekt: je pro dnešek.

O dnešku se téměř vždy říká něco špatného. Jistě, v souvislosti s válkami, klimatickými změnami, globální nespravedlností a migrací, krizí rodiny a naděje není nouze o důvody k obavám. Obecně se zdá, že dnešní doba je prostoupena kulturou, která staví jedince nade vše a do středu všeho staví techniku, která je schopna vyřešit mnoho problémů a dosahuje gigantických pokroků v tolika oblastech. Zároveň však tato kultura technicko-individuálního pokroku vede k prosazování svobody, která si nechce dávat meze a je lhostejná k těm, kdo zaostávají. A tak vydává velké lidské aspirace napospas často nenasytné logice ekonomiky s vizí života, která zavrhuje ty, kdo neprodukují, a těžko dohlédne za hranice imanence. Mohli bychom dokonce říci, že se nacházíme v první civilizaci v dějinách, která se globálně snaží organizovat lidskou společnost bez přítomnosti Boha a soustřeďuje se do obrovských měst, která zůstávají horizontální, i když mají závratné mrakodrapy.

Na mysl přichází příběh o městě Babylon a jeho věži (srov. Gn 11,1-9). V něm se vypráví o společenském projektu obětování veškeré individuality efektivitě kolektivu. Lidstvo mluví pouze jedním jazykem - mohli bychom říci, že má "jedinou myšlenku" -, je jakoby zahaleno jakýmsi všeobecným zaklínadlem, které pohlcuje jedinečnost každého do bubliny uniformity. Bůh pak mate jazyky, to znamená, že znovu nastoluje rozdíly, znovu vytváří podmínky pro rozvoj jedinečnosti, oživuje mnohost tam, kde by ideologie chtěla vnutit uniformitu. Hospodin také odvádí lidstvo od jeho blouznění o všemohoucnosti: "udělejme si jméno", říkají povýšení obyvatelé Babelu (v. 4), kteří se chtějí dostat až do nebe, aby se postavili na Boží místo. To jsou však nebezpečné, odcizující a ničivé ambice a Hospodin tím, že tato očekávání zmate, chrání lidstvo a zabraňuje ohlašované katastrofě. Tento příběh se zdá být skutečně aktuální: i dnes se soudržnost namísto bratrství a míru často zakládá na ambicích, nacionalismu, homologaci a technicko-ekonomických strukturách, které vštěpují přesvědčení, že Bůh je bezvýznamný a zbytečný: ani ne tak proto, že člověk usiluje o větší poznání, ale především kvůli větší moci. Je to pokušení, které prostupuje velkými výzvami dnešní kultury.

V Evangelii gaudium jsem se pokusil některé z nich popsat (srov. č. 52-75), ale především jsem vyzval k "evangelizaci, která osvětluje nové způsoby vztahu k Bohu, k

druhým lidem, k životnímu prostředí a která probouzí základní hodnoty. Je třeba dosáhnout tam, kde se formují nová vyprávění a paradigmata, zasáhnout nejhlubší jádra duše měst Ježíšovým slovem" (č. 74). Jinými slovy, Ježíše lze hlásat jen tak, že člověk obývá kulturu své doby; a vždy má v srdci slova apoštola Pavla o dnešku: "Hle, nyní je příznivý čas, nyní je den spásy!" (2 Kor 6,2). Není tedy třeba stavět dnešek do kontrastu s alternativními vizemi z minulosti. Nestačí ani pouhé opakování nabytých náboženských přesvědčení, která se s odstupem času stávají abstraktními, jakkoli jsou pravdivá. Pravda se nestává věrohodnější proto, že člověk při jejím vyslovení pozvedne hlas, ale proto, že ji dosvědčuje svým životem.

Apoštolská horlivost není nikdy pouhým opakováním osvojeného stylu, ale svědectvím o tom, že evangelium je zde pro nás dnes živé. Uvědomme si to a pohlížejme proto na náš věk a naši kulturu jako na dar. Jsou naše a evangelizovat je neznámá soudit je z odstupů, ani stát na balkoně a vykřikovat Ježíšovo jméno, ale vyjít do ulic, jít na místa, kde lidé žijí, navštěvovat prostory, kde lidé trpí, pracují, studují a přemýšlejí, žít na křižovatkách, kde se lidé dělí o to, co má smysl pro jejich život. Znamená to být jako církve "kvasem dialogu, setkání a jednoty. Vždyť samotné formulace naší víry jsou plodem dialogu a setkání mezi různými kulturami, společenstvími a instancemi. Nesmíme se bát dialogu: naopak, právě konfrontace a kritika nám pomáhají uchránit teologii před proměnou v ideologii" (Projev na 5. národní konferenci italské církve, Florencie, 10. listopadu 2015).

Je třeba se postavit na křižovatky dnešní doby. Jejich opuštění by ochudilo evangelium a zredukovalo církve na sektu. Naopak být tam přítomni nám křesťanům pomáhá obnoveným způsobem pochopit důvody naší naděje, vytěžit a sdílet z pokladu víry "nové i staré věci" (Mt 13,52). Stručně řečeno, více než chtít obrátit znovu dnešní svět potřebujeme obrátit pastoraci tak, aby lépe ztělesňovala evangelium v dnešní době (srov. Evangelii gaudium, 25). Přijměme za svou Ježíšovu touhu: pomáhat našim spolupoutníkům, aby neztratili touhu po Bohu, aby mu otevřeli svá srdce a našli toho jediného, který dnes a vždy dává člověku pokoj a radost.

Hlásání je v Duchu svatém

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 6. prosince 2023)

Tu se ho ptali ti, kteří s ním byli: „Obnovíš teď, Pane, v Izraeli království?“ On jim však řekl: „To není vaše věc, abyste věděli čas a okolnosti, jak je Otec z vlastní moci ustanovil. Ale až na vás sestoupí Duch svatý, dostanete moc a budete mými svědky v Jeruzalémě, v celém Judsku a Samařsku, ano až na konec země.“. (Skt 1,6-8)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

v minulých katechezích jsme si všimli, že hlásání evangelia je radostí, je určeno všem lidem a obrací se k dnešku. Nyní odkryjme poslední podstatnou vlastnost evangelijního hlásání – je zapotřebí, aby se dělo v Duchu svatém. Ke „sdílení Boha“ totiž nepostačují

radostná věrohodnost svědectví, všeobecnost hlásání a aktuálnost jeho poselství. Bez Ducha svatého je jakákoli horlivost marná a klamně apoštolská – patřila by jen nám a nepřinesla by ovoce.

V Evangelii gaudium jsem připomenul, že „Ježíš je prvním a největším hlasatelem evangelia“, že „v jakékoli formě evangelizace má primát vždycky Bůh, který nás chtěl povolat ke spolupráci s ním a podněcovat nás mocí svého Ducha“ (12). Zde je prvenství Ducha svatého! Bůh proto připodobňuje dynamiku Božího království ke člověku, který zaseje do země semeno; ať spí, nebo je vzhůru, ve dne i v noci, semeno klíčí a roste, on ani neví jak (Mk 4,26-27). Duch je hlavním činitelem, který předchází misionáře a dává vzklíčit plodům. Toto vědomí nás silně utěšuje a pomáhá nám upřesnit jiné a rovněž rozhodující vědomí: totiž to, že církve ve své apoštolské horlivosti nehlásá sama sebe, nýbrž milost, dar. Duch svatý je právě Božím darem, jak řekl Ježíš samaršské ženě (srov. Jan 4,10).

Prvenství Ducha by nás ovšem nemělo vést k netečnosti. Důvěra nezprošťuje povinnosti. Životnost samovolně rostoucího semena neopravňuje rolníky k tomu, aby pole zanedbávali. Když Ježíš před svým nanebevstoupením udílel poslední rady, řekl: „Až na vás sestoupí Duch svatý, dostanete moc a budete mými svědky (...) až na konec země.“ (Sk 1,8). Kristus nám nezanechal k používání teologická skripta nebo pastorační příručku, ale Ducha svatého, který podněcuje k misii. Duch nám vlévá odvážnou podnikavost, která nás vede k napodobování jeho stylu a vždy se vyznačuje dvěma rysy: tvořivostí a jednoduchostí.

Tvořivostí, abychom Ježíše hlásali radostně, všem a dnes. V této naší době, která nenapomáhá náboženskému pohledu na život a v níž se na různých místech hlásání setkává s většími obtížemi, námahou a zdánlivě nenese plody, může vyvstat pokušení, za kterého upouštíme od pastorační služby. Uchylujeme se třeba do bezpečné zóny, jakou je zvykové opakování všeho, co se stále dělá, anebo nás zvlábní volání soukromé duchovnosti či mylně chápané ústřední postavení liturgie. Jsou to pokušení, která předstírají věrnost tradici, avšak častokrát spíše reagují na osobní nespokojenost, než aby se jednalo o odpověď Duchu. Pastorační tvořivost, odvaha v Duchu a jeho misionářský zápal jsou naopak důkazem věrnosti Bohu. Napsal jsem proto, že „Ježíš Kristus může rozbít nudná schémata, v nichž ho domýšlivě vězníme, a překvapuje nás svojí neustálou, božskou kreativitou. Pokaždé, když se snažíme navrátit k prameni a znovu objevit původní svěžest evangelia, objevují se nové cesty, tvořivé způsoby, jiné výrazové formy, výmluvnější znamení, slova nabitá novým významem pro dnešní svět“ (Evangelii gaudium,11).

Tedy tvořivost a pak jednoduchost, právě kvůli tomu, že Duch nás přivádí k prameni, k „prvotnímu hlásání“. „Oheň Ducha (...) nás totiž vede k víře v Ježíše Krista, který nám svou smrtí a zmrtvýchvstáním zjevuje a sděluje nekonečné milosrdenství Otce“ (tamtéž, 164). Toto je první zvěst, která „má být v centru evangelizační činnosti a každé snahy o církevní obnovu“, aby opakovala: „Ježíš Kristus tě miluje, dal svůj život, aby tě spasil, a nyní je denně živý po tvém boku, aby tě osvěcoval, posiloval a osvobodil“ (tamtéž).

Bratři a sestry, dejme se prostoupit Duchem a denně ho vzývejme – kéž je základem našeho bytí a konání, počátkem každé činnosti, setkání, shromáždění a hlásání. Duch oživuje a omlazuje církve, spolu s Ním se nemusíme ničeho obávat, protože On, který je harmonií, udržuje pospolu tvořivost a jednoduchost, podněcuje společenství a vysílá

hlásat, otevírá k přijetí různosti a opětovně nastoluje jednotu. On je naší silou, dechem našeho hlásání, zdrojem apoštolské horlivosti. Přijď, Duchu svatý!

Effata: Církví, otevři se!

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 13. prosince 2023)

(Ježíš) odešel z tyrského kraje a šel přes Sidón územím Desetiměstí ke Galilejskému moři. Přivedli k němu hluchoněmého a prosili ho, aby na něho vložil ruku. Vzal ho stranou od zástupu, vložil mu prsty do uší, dotkl se slinou jeho jazyka, vzhlédl s povzdechem k nebi a řekl: „Effatha!“, to znamená: „Otevři se!“ A hned se mu otevřel sluch, rozvázal se mu jazyk a mluvil správně. (Mk 7,31-35)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

dnes uzavíráme cyklus věnovaný apoštolské horlivosti, v němž jsme se nechali inspirovat Božím slovem, aby nám pomohlo pěstovat nadšení pro hlásání evangelia, které se týká každého křesťana. Vzpomeňme na to, že při křtu říká celebrant a dotýká se uší a rtů křtěných: "Kéž Pán Ježíš, který dal hluchým slyšet a němým mluvit, dá, abyste mohli slyšet jeho slovo a vyznávat svou víru."

A slyšeli jsme Ježíšův zázrak, jak evangelista Marek rozsáhle popisuje, kde se to stalo: "U Galilejského jezera ..." (Mk 7,31) Co mají tato území společného? To, že je obývali převážně pohané. Nebyla to území obývaná Židy, ale převážně pohany. Učedníci vyšli s Ježíšem, který je schopen otevřít uši a ústa, tedy fenomén hluchoty němoty, který je v Bibli také metaforický a označuje uzavřenost vůči Božím voláním. Existuje fyzická hluchota, ale v Bibli je hluchý ten, kdo je hluchý k Božímu slovu, němý, kdo Boží slovo nesdílí.

Další znamení je také příznačné: evangelium podává zprávu o Ježíšově rozhodném slově v aramejštině "effatà", které znamená "otevři se", otevřete se, uši, jazyk, a je výzvou adresovanou ani ne tak hluchoněmému, který ji nemohl slyšet, ale právě učedníkům té doby a všech dob. I my, kteří jsme ve křtu přijali působení Ducha, jsme vyzýváni, abychom se otevřeli. "Otevřete se", říká Ježíš každému věřícímu a své církvi: otevřete se, protože poselství evangelia vás potřebuje, aby mohlo být dosvědčeno a hlášáno! A to nás také nutí přemýšlet o postoji křesťana: křesťan musí být otevřený Božímu slovu a službě druhým. Uzavření křesťané končí vždy špatně, protože to nejsou křesťané, ale ideologové, ideologové uzavřenosti. Křesťan musí být otevřený hlásání Slova, přijímání bratří a sester. A proto je toto "effatà", toto "otevřít se", výzvou pro nás všechny, abychom se otevřeli.

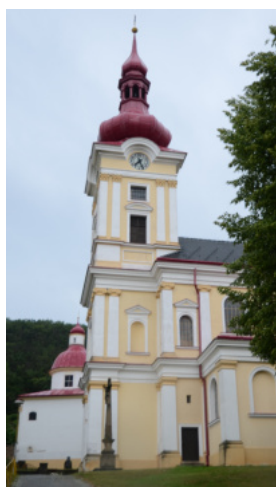
I na konci evangelií nám Ježíš dává toto své misionářské poslání: Jděte, jděte a paste, jděte a hlásejte evangelium.

Bratři a sestry, všichni se cítíme být jako pokřtění povoláni svědčit o Ježíši a hlásat ho. A prosíme o milost, abychom jako církve dokázali uskutečnit pastorační a misijní obrácení. Kristus se na břehu Galilejského jezera zeptal Petra, zda ho miluje, a pak ho požádal, aby

pásl jeho ovce (srov. v. 15-17). Položme si také tuto otázku, každý z nás si položme tuto otázku: Opravdu miluji Krista do té míry, že ho chci hlásat? Chci se stát jeho svědkem, nebo se spokojím s tím, že jsem jeho učedníkem? Přijímám vážně lidi, které potkávám, přináším je k Ježíši v modlitbě? Chci něco dělat, aby radost z evangelia, která proměnila můj život, učinila jejich životy krásnějšími? Přemýšlejme o tom, přemýšlejme o těchto otázkách a pokračujme ve svém svědectví.

**FARNOST EUCHARISTII, MODLITBOU, DOBROČINNOSTÍ ŽIJE.
PROSÍM S VDĚČNOSTÍ - PAMATUJTE DAREM NA RODINU SVÉ FARNOSTI:**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PUSTIMĚŘ:
číslo účtu: 1560129309/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST DRYVICE:
číslo účtu: 1560130369/0800**

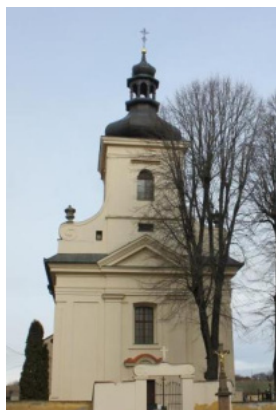
**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST PODIVICE:
číslo účtu: 1560131329/0800**

**ŘÍMSKOKATOLICKÁ FARNOST TOPOLANY:
číslo účtu: 1560196309/0800**

**SVŮJ DAR MŮŽETE ODEPSAT Z DANÍ!
POŽADAVEK NA POTVRZENÍ PRO ODPIS ZAŠLETE
NA EMAIL: josef.benicek@seznam.cz**

PÁN BŮH ZAPLAŤ ZA KAŽDÝ VÁŠ DAR A ŽEHNEJ VÁM.

PRAVIDELNÁ MĚSÍČNÍ SBÍRKA (7. 1. 2024)

PUSTIMĚŘ: 4.100,-Kč; DRYSICE: 3.200,-Kč; PODIVICE: 1.200,-Kč; TOPOLANY: 640,-Kč

Pán Bůh zaplať vám všem, kdo pamatujete na potřeby své farnosti!

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXI. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYVICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božímu požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

NEŘESTI A CTNOSTI

Úvod: bdělost srdce

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 27. prosince 2023)

Ježíš zase k sobě přivolal zástup a řekl jim: „Slyšte mě všichni a pochopte! Člověka nemůže poskvřnit nic, co do něho vchází zvenčí, ale co vychází z člověka, to ho poskvřňuje. Z nitra totiž, ze srdce lidí, vycházejí špatné myšlenky“ (Mk 7,14-15.21)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Dnes bych rád uvedl cyklus katechezí na téma neřesti a ctnosti. A můžeme začít hned na začátku Bible, kde kniha Genesis prostřednictvím vyprávění o prarodičích (Adamovi a Evě) představuje dynamiku zla a pokušení. Vzpomeňme si na pozemský ráj. V idylickém obraze, který představuje rajská zahrada, se objevuje postava, která se stává symbolem pokušení: had, tato postava, která svádí. Had je záludné zvíře: pohybuje se pomalu, plazí se po zemi a někdy si jeho přítomnosti ani nevšimnete - je tichý -, protože dokáže dobře splynout se svým prostředím a především je nebezpečný.

FRESKA VYHNÁNÍ Z RÁJE V KAPLI SV. ANNY V PUSTIMĚŘI

Když začne rozmlouvat s Adamem a Evou, ukazuje, že je také rafinovaným dialektikem. Začíná tak, jak se to dělá při zlomyslných pomluvách, zlomyslnou otázkou: "Je pravda, že Bůh řekl: Nebudete jíst z žádného stromu v zahradě?" (Gn 3,1). Věta je nepravdivá: Bůh ve skutečnosti nabídl muži a ženě všechny plody zahrady kromě plodů jednoho konkrétního stromu: stromu poznání dobra a zla. Tento zákaz nemá člověku zakázat používat rozum, jak se někdy nesprávně vykládá, ale je opatřením moudrosti. Jako

by říkal: uznejte hranice, neciňte se být pánem všeho, protože pýcha je počátkem všeho zla. A tak nám dějiny říkají, že Bůh dosazuje prapředky za pány a strážce stvoření, ale chce je uchránit před domýšlivostí všemohoucnosti, před tím, aby ze sebe dělali pány dobra a zla, což je pokušení. Ošklivé pokušení i dnes. To je nejnebezpečnější nástraha pro lidské srdce.

Jak víme, Adam a Eva nebyli schopni odolat hadovu pokušení. Do jejich mysli se vkradla představa ne zrovna dobrého Boha, který by si je chtěl udržet v podřízenosti: proto se všechno zhroutilo.

Bible nám těmito příběhy vysvětluje, že zlo nezačíná v člověku nějak halasně, když už se projeví nějaký čin, ale zlo začíná mnohem dříve, když se jím člověk začne zaobírat, zahrnovat ho do představ, myšlenek a nakonec se nechá lapit jeho lichotkami. Vražda Ábela nezačala hozeným kamenem, ale záští, kterou Kain zlovlně choval a která z něj udělala uvnitř monstrum. Ani v tomto případě nejsou Boží doporučení nic platná.

S ďáblem, draží bratři a sestry, se nevede dialog. Nikdy! Nikdy se s ním nesmí diskutovat. Ježíš s ďáblem nevedl dialog; vyhnal ho. A na poušti, během pokušení, neodpovídal dialogem; prostě odpovídal slovy Písma svatého, Božím slovem. Buďte opatrní: ďábel je svůdce. Nikdy s ním neved'te dialog, protože je chytřejší než my všichni a donutí nás za to zaplatit. Když přijde pokušení, nikdy neved'te dialog. Zavřete dveře, zavřete okno, zavřete své srdce. Tak se bráníme proti tomuto svádění, protože ďábel je mazaný, je chytrý. Snažil se Ježíše pokoušet biblickými citáty, představoval se jako velký teolog. Buďte opatrní. S ďáblem se nebavíme a s pokušením nesmíme vést dialog. Když přijde pokušení, zavřeme dveře, střežíme srdce.

Je třeba být strážci svého srdce. A proto s ďáblem nevedeme dialog. Střežit srdce je doporučení, které nacházíme u různých otců a svatých. A my musíme prosit o tuto milost, abychom se naučili střežit srdce. Je to moudrost umět střežit své srdce. Kéž nám Hospodin v tomto díle pomáhá. Kdo střeží své srdce, střeží poklad. Bratři a sestry, učme se střežit srdce.

Duchovní boj

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 3. ledna 2024)

Potom vystoupil na horu, zavolal k sobě ty, které sám chtěl, a (oni) přišli k němu. A ustanovil jich dvanáct, aby byli s ním, protože je chtěl posílat kázat, a to s mocí vyhánět zlé duchy. (Mk 3,13-15)

Draží bratři a sestry, dobrý den!

Minulý týden jsme se seznámili s tématem neřestí a ctností. Připomíná duchovní zápas křesťana. Duchovní život křesťana totiž není pokojný, přímočarý a bez výzev; naopak, křesťanský život vyžaduje neustálý boj: křesťanský boj o udržení víry, o obohacení darů víry v nás. Není náhodou, že první pomazání, které každý křesťan přijímá ve svátosti křtu

– pomazání olejem katechumenů – postrádá jakoukoli vůni a symbolicky oznamuje, že život je zápas. Ve starověku totiž bývali zápasníci před soubojem pomazáni po celém těle, jednak aby si zpevnili svaly a jednak aby jejich tělo dokázalo uniknout ze soupeřova držení. Pomazání katechumenů tak ihned dává najevo, že křesťan není ušetřen boje, že křesťan musí bojovat: i jeho existence, stejně jako existence všech, musí sestoupit do arény, protože život je sled zkoušek a pokušení.

Známý výrok připisovaný abbovi Antonínovi, prvnímu velkému otcí mnišství, zní takto: „Odstraňte pokušení a nikdo nebude spasen“. Svatí nejsou lidé, kteří byli pokušení ušetřeni, ale lidé, kteří si dobře uvědomují, že svody zla se v životě opakovaně objevují, aby byly demaskovány a odmítnuty. Všichni s tím máme zkušenost, všichni: že tě napadne špatná myšlenka, dostaneš chuť něco udělat či pomluvit druhého člověka... Všichni, všichni jsme pokoušeni a musíme bojovat, abychom neupadli do pokušení. Pokud někdo z vás nemá žádná pokušení, řekněte to, protože to by byla mimořádná věc! Všichni jsme vystaveni pokušení a všichni se musíme naučit, jak v těchto situacích pokračovat v životě.

Je mnoho lidí, kteří si sami udělují rozhrěšení a myslí si, že jsou v pořádku. „Ne, já se chovám slušně, já tyhle problémy nemám“. Ale nikdo z nás není v pořádku; pokud se někdo cítí v pořádku, tak se mu to jen zdá; každý z nás toho může tolik napravit a také má být ostražitý. Někdy se stane, že přistoupíme ke svátosti smíření a upřímně řekneme: „Otče, nepamatuji si, nevím, jestli mám hříchy...“. Ale to je nedostatečná znalost toho, co se děje v srdci. Všichni jsme hříšníci. A trocha zpytování svědomí, trocha vnitřního pohledu nám prospěje. Jinak riskujeme, že budeme žít ve tmě, protože jsme si na tmu zvykli a už nedokážeme rozlišit dobro od zla. Izák Syrský řekl, že v církvi je větší ten, kdo zná své hříchy a pláče nad nimi než ten, kdo vzkřísí mrtvého. Všichni musíme prosit Boha o milost uznání, že jsme ubozí hříšníci, kteří potřebují obrácení, a uchovat si v srdci důvěru, že žádný hřích není příliš velký pro nekonečné milosrdenství Boha Otce. To je úvodní lekce, kterou nás Ježíš obdarovává.

Vidíme to na prvních stránkách evangelií, především když se dozvídáme o křtu Mesiáše ve vodách řeky Jordánu. Tato epizoda má v sobě cosi překvapivého: proč se Ježíš podrobuje takovému očistnému obřadu? Vždyť je Bůh, je přece dokonalý! Z jakého hříchu se Ježíš vůbec musí kát? Ze žádného! Dokonce i Křtitel je pohoršen do té míry, že text praví: „Ale Jan se bránil a říkal: „Já bych měl být pokřtěn od tebe, a ty přicházíš ke mně?“ (Mt 3,15) Ježíš je však zcela jiný Mesiáš, než jak ho Jan ohlašoval a jak si ho lidé představovali: neztělesňuje rozhněvaného Boha a nesvolává k soudu, ale naopak stojí v zástupu s hříšníky. Jak to? Ano, Ježíš jde s námi, s námi všemi hříšníky. Není hříšníkem, ale je mezi námi. A to je krásná věc. „Otče, mám tolik hříchů!“ – „Ale Ježíš je s tebou, mluv o nich, on ti z nich pomůže“. Ježíš nás nikdy nenechává samotné, nikdy! Dobře o tom přemýšlejte. „Ach, otče, dopustil jsem se velkých chyb!“ – „Ale Ježíš tě chápe a provází tě: chápe tvůj hřích a odpouští ti ho“. Na to nikdy nezapomínejte! V těch nejhorších chvílích, ve chvílích, kdy sklouzneme k hříchům, je Ježíš vedle nás, aby nám pomohl povstat. To přináší útěchu. Tuto jistotu nesmíme ztratit: Ježíš je vedle nás, aby nám pomohl, aby nás ochránil a také aby nás po hříchu pozvedl. „Ale, otče, je pravda, že Ježíš všechno odpouští?“ – „Všechno. Přišel, aby odpustil, zachránil. Přeje si jediné – abys měl otevřené srdce“. Bůh nikdy nezapomíná odpouštět: to my kolikrát ztrácíme schopnost prosit o odpuštění. Získejme zpět tuto schopnost prosit o odpuštění. Každý z nás má mnoho věcí, za které může prosit o odpuštění: každý z nás ať si to v nitru promyslí a dnes o tom promluví s Ježíšem. Mluv s Ježíšem takto: „Pane, nevím, jestli je to pravda, nebo

ne, ale jsem si jistý, že se ode mě neodvracíš. Jsem si jistý, že mi odpouštíš. Pane, jsem hříšník, hříšnice, ale prosím, nevzdaluj se“. To by dnes byla krásná modlitba k Ježíši: „Pane, neodvracej se ode mne“.

Hned po křtu se Ježíš podle evangelií odebral na poušť, kde byl pokoušen satanem. Zde se opět nabízí otázka: z jakého důvodu musí Boží Syn poznat pokušení? I v tomto případě se Ježíš projevuje solidárně s naší křehkou lidskou přirozeností a stává se naším velkým vzorem: pokušení, kterými prochází a nad kterými vítězí vprostřed vyprahlé kamenité pouště, jsou prvním poučením, které nám jako učedníkům předává. Zakusil to, na co také my máme ustavičně být připraveni: život se skládá z výzev, zkoušek, křížovatek, protichůdných vizí, skrytých svodů, rozporuplných hlasů. Některé hlasy dokonce silně vábí – ďábel totiž pokouší Ježíše tím, že se uchyluje ke slovům Písma. Musíme si zachovat vnitřní jasnozřivost, abychom si vybrali cestu, která skutečně vede ke štěstí, a pak usilovat o to, abychom se na pouti nezastavili. Pamatujme, že jsme vždy rozpolceni mezi opačnými extrémny: pýcha soutěží s pokorou, nenávisť se staví proti lásce, smutek brání pravé radosti z Ducha, zatvrzelost srdce odmítá milosrdenství. Křesťané po těchto rozmezích neustále krácejí. Proto je důležité uvažovat o neřestech a ctnostech: pomáhá nám to překonat nihilistickou kulturu, v níž se vytrácí rozhraní mezi dobrem a zlem, a zároveň nám to připomíná, že člověk, na rozdíl od jakéhokoli jiného tvora, může vždy překonat sám sebe, otevřít se Bohu a kráčet ke svatosti.

Duchovní boj nás tedy vede k tomu, abychom se blíže podívali na neřesti, které nás spoutávají, a s Boží milostí kráčeli k těm ctnostem, které v nás mohou rozkvést a vnést do našeho života jaro Ducha.

Obžerství

(katecheze papeže Františka při generální audienci, Aula Pavla VI., Vatikán, 10. ledna 2024)

Můj synu, když je tvé srdce moudré, i já mám z toho radost. Nic neměj s pijáky vína ani se žrouty masa, neboť piják a žrout přijdou o všechno, ospalost obléká v hadry. (Příslaví 23,15.20-21)

Drazí bratři a sestry, dobrý den!

Na této cestě katechezí o neřestech a ctnostech se dnes zastavíme u neřesti obžerství. Co nám o ní říká evangelium? Podívejme se na Ježíše. Jeho první zázrak, na svatební hostině v Káně, odhaluje jeho sympatie k lidským radostem: stará se, aby hostina dobře dopadla, a dává nevěstě a ženichovi velké množství dobrého vína. Po celou dobu svého působení se Ježíš jeví jako prorok zcela odlišný od Křtitele: jestliže Jana si pamatujeme pro jeho askezi - jedl, co nacházel na poušti -, Ježíš je naopak Mesiáš, kterého často vídáme u stolu. Jeho chování vyvolávalo u některých pohoršení, protože nejenže je vstřícný k hříšníkům, ale dokonce s nimi jí; a toto gesto dokazovalo jeho touhu po společenství a blízkosti se všemi.

Je tu však i něco dalšího. Ježíšův postoj k židovským předpisům nám sice prozrazuje jeho plnou podřízenost Zákonu, přesto však projevuje soucit se svými učedníky: když jsou přistiženi při činu, že z hladu natrhali několik klasů, ospravedlňuje je a připomíná, že král

David a jeho druhové, když byli v nouzi, také přestoupili předpis a vzali posvátné chleby (srov. Mk 2,23-26). A Ježíš krásným podobenstvím potvrzuje novou zásadu: svatebčané se nemohou postit, když je ženich s nimi; budou se postit, až jim bude ženich odňat. Nyní je všechno vztaženo k Ježíšovi. Když je uprostřed nás, nemůžeme truchlit; ale v hodině jeho umučení pak ano, postíme se (srov. Mk 2,18-20). Ježíš chce, abychom se v jeho společnosti radovali - je jako ženich církve; ale chce také, abychom měli podíl na jeho utrpení, které je také utrpením maličkých a chudých. Ježíš je univerzální.

Další důležitý aspekt. Ježíš upouští od rozlišování čistých a nečistých pokrmů, které rozlišoval židovský zákon. A Ježíš na tomto základě jasně říká, že to, co dělá z jídla něco dobrého nebo řekněme špatného, není jídlo samotné, ale vztah, který k němu máme. A vidíme to, když má člověk vztah, neuspořádaný vztah k jídlu, podíváme se, jak jí, jak jí ve spěchu, jak s nutkáním se nasytit - a nikdy se nenasytí - nemá dobrý vztah k jídlu, je otrokem jídla. A Ježíš oceňuje jídlo, také jídlo ve společnosti, při společenských stolováních, kde by tento kladný vztah, který Ježíš navázal ve vztahu k jídlu, měl být znovu objeven a oceněn, zejména ve společnostech takzvaného blahobytu, kde se projevuje tolik nerovnováhy a tolik patologií. Člověk jí příliš mnoho nebo příliš málo. Lidé často jedí o samotě. Šíří se poruchy příjmu potravy: anorexie, bulimie, obezita... A medicína a psychologie se snaží řešit špatný vztah k jídlu. Špatný vztah k jídlu vyvolává všechny tyto nemoci.

Jsou to nemoci, často velmi bolestivé, které většinou souvisejí s útrapami psychiky a duše. Existuje souvislost mezi psychickou nerovnováhou a způsobem, jakým člověk přijímá potravu. Jak učil Ježíš, špatné není samotné jídlo, ale vztah, který k němu máme. Jídlo je projevem něčeho vnitřního: sklonu k rovnováze nebo nestřídmosti; schopnosti děkovat nebo arogantního nároku na soběstačnost; empatie těch, kteří se umí podělit o jídlo s potřebnými, nebo sobectví těch, kteří si vše hromadí pro sebe. Tato otázka je tak důležitá: Řekni mi, jak jíš, a já ti řeknu, jakou máš duši. Ve způsobu, jakým jíme, odhalujeme své nitro, své zvyky, své psychické postoje.

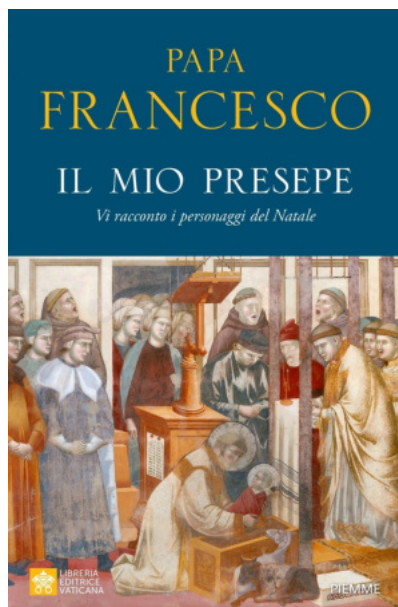
Starověcí Otcové nazývali neřest obžerství jménem "gastrimargie", což lze přeložit jako "břišní šílenství". Obžerství je "břišní šílenství". Existuje také přísloví, že musíme jíst, abychom žili, a ne žít, abychom jedli, což by bylo "břišní šílenství". Je to neřest, která je naroubována na jednu z našich životních potřeb, jako je jídlo. Dávejme si na to pozor.

Čteme-li to ze sociálního hlediska, je obžerství možná nejnebezpečnější neřestí, která zabíjí planetu. Protože hřích těch, kdo si dají kousek dortu, při vší úctě nezpůsobí velkou škodu, ale nenasytnost, s jakou se posledních několik století pouštíme do vykořisťování planety, ohrožuje budoucnost všech. Vrhli jsme se na všechno, abychom se stali pány všeho, zatímco všechno bylo svěřeno do naší péče, nikoliv k našemu vykořisťování.

Zde je tedy velký hřích, hněv břicha: zřekli jsme se jména lidé, abychom přijali jiné, totiž "spotřebitelé". A právě tak dnes ve společenském životě mluvíme: jsme spotřebitelé. Ani jsme si neuvědomili, že nás tak někdo začal nazývat.

Byli jsme stvořeni jako "eucharističtí" muži a ženy, schopní děkovat, rozvážní v užívání země, a místo toho hrozí nebezpečí, že se měníme v dravce, a nyní si uvědomujeme, že tato forma "obžerství" způsobila světu mnoho škody. Prosme Hospodina, aby nám pomáhal na cestě střízlivosti, aby různé formy obžerství neovládly náš život.

PAPEŽ FRANTIŠEK MŮJ BETLÉM (2)

Narození je příslibem budoucnosti

Chtěl bych, aby ke všem dolehlo poselství, které Církev zvěstuje o tomto svátku slovy proroka Izaiáše: „Dítě se nám narodilo, syn je nám dán“ (Iz 9,5).

Dítě se nám narodilo: narození je vždy zdrojem naděje, je rozpuštěm života, je příslibem budoucnosti. A toto Dítě, Ježíš, „nám narodilo se“: nám bez hranic, bez privilegii a výlučnosti. Dítě, která přivedla na svět Panna Maria v Betlémě se narodilo pro všechny: je „synem“, kterého Bůh dal celé lidské rodině.

Díky tomuto Dítěti se můžeme všichni obracet k Bohu a volat k němu „Otče“, „Tatínku“. Ježíš je Jednorozený; nikdo jiný nezná Otce, jenom On. Ale On přišel na svět právě proto, aby nám odhalil tvář Otce. A tak díky tomuto Dítěti se můžeme všichni nazývat a skutečně být bratry: ze všech kontinentů, jakéhokoli jazyka a kultury, s naší jedinečností i růzností, a přece všichni bratři a sestry.

„Dítě se nám narodilo“ (Iz 9,5). Přišlo nás spasit! Zvěstuje nám, že bolest a zlo nejsou posledním slovem. Smířit se s násilím a bezprávím by znamenalo odmítnout radost a naději Vánoc. Ježíš se narodil ve stáji, ale obklopen láskou Panny Marie a svatého Josefa. Tím, že se Boží Syn narodil v těle, posvětil rodinnou lásku. Moje myšlenky se v této chvíli ubírají k rodinám: k těm, které se dnes nemohou sejít, stejně jako k těm, které jsou nuceny zůstat doma. Pro všechny ať jsou Vánoce příležitostí znovu objevit rodinu jako kolébku života a víry; místo útulné lásky, dialogu, odpuštění, bratrské solidarity a sdílené radosti, pramene pokoje pro celé lidstvo.

Jsmo milované děti

Ježíšovo narození je novostí, která nám dopřává každoroční niterné znovuzrození, v Ném nalezení síly čelit každé zkoušce. Ano, jeho narození je pro nás: pro mne, pro tebe, pro nás všechny, pro každého. „Pro“ je slovo, které se v této svaté noci znovu a znovu vrací: „Dítě se pro nás narodilo“, prorokoval Izaiáš; „Dnes se pro nás narodil Spasitel“, opakovali jsme v žalmu; „Ježíš vydal sám sebe pro nás“ (Tit 2,14), pronášel svatý Pavel; a anděl v evangeliu ohlašoval: „Dnes se pro vás narodil Spasitel“ (Lk 2,11). Pro mne, pro vás. Ale co nám chce říci toto „pro nás“? To, že Syn Boží, svou přirozeností požehnaný, přichází, aby nás učinil požehnanými dětmi skrze milost. Ano, Bůh přichází na svět jako syn, aby nás učinil Božími syny. Jak úchvatný to dar! A to je nezničitelné srdce naší naděje, žhnoucí jádro, které udržuje existenci: pod našimi kvalitami a nedostatky, silnější než rány a selhání minulosti, než obavy a neklid z budoucnosti, dlí tato pravda: jsme milované děti. A Boží láska k nám nikdy nezávisí a nikdy se nebude odvíjet od nás: je nezištnou láskou. Tato noc nenachází vysvětlení na druhé straně: jen milost. Všechno je milostí. Nezištný dar, bez zásluh kohokoli z nás, ryzí milost. Tuto noc, říkal svatý Pavel, „se totiž zjevila milost Boha“ (Tit 2,11). Není nic vzácnějšího.

Syn nám byl dán. Otec nám nedal něco, nýbrž svého jednorozeného Syna, který je celou jeho radostí. Bůh ví, že jediným způsobem, jak nás spasit, vnitřně uzdravit, je milovat nás: jiný způsob není. Ví, že se staneme lepšími jen když přijmeme jeho neúnavnou lásku, která se nemění, ale mění nás. Jen Ježíšova láska přetváří život, uzdravuje nejhlubší rány, vysvobozuje z bludných kruhů nespokojenosti, hněvu a bědování.

Syn nám byl dán. Kdo má malé dítě, ví kolik je třeba lásky a trpělivosti. Je třeba jej krmit, starat se o něj, čisti, bdít nad jeho křehkostí a jeho potřebami, mnohdy jen stěží pochopitelnými. Dítě vám dává pocit, že jste milováni a také vás učí milovat. Bůh se narodil jako dítě, aby nás přiměl k starosti o druhé. Jeho něžný pláč nám dává uvědomit si, jak zbytečné jsou mnohé naše rozmary; a co jich máme! Jeho odzbrojující láska nám připomíná, že čas, který máme, není na to, abychom litovali sami sebe, ale abychom utěšovali slzy těch, kteří trpí. Bůh se usídlil v naší blízkosti, chudý a potřebný, aby nám řekl, že službou chudým budeme milovat Jeho. Od této noci, jak napsala jedna básnířka, „Boží rezidence je vedle mé. Její výbavou láska je“ (E. Dickinson, *Poems*, XVII).

Freska na Poli pastýřů v Betlémě, *Peregrinatio ad Fontes Salutis*, 2. března 2013, Betlém, Palestina.

Syn nám byl dán. Ty, Ježíši, jsi Syn, který mne činí synem. Ty mne miluješ takového, jaký jsem, ne takového, o jakém sním; vím to! Objímaje Tebe, Děťátko v jesličkách, znovu objímám svůj život. Přijímaje Tebe, Chlebe života, chci i já činit svůj život darem. Ty, který mne zachraňuješ, nauč mě sloužit. Ty, který mě nenecháváš samotného, pomoz mi těšit tvé bratry, neboť víš, že od této noci jsou všichni mými bratry.

(pokračování příště)

JÁN HAVLÍK

12. února 1928 - 27. prosince 1965

Komunisti ho povláčili po najťažších väzeniach, týrali ho fyzicky aj psychicky. Jeho srdce ten tlak nezvládlo, no osobnosť mu nezlomili. A hoci posledné roky takmer nedokázal vstať z postele, napokon zomrel postojacky.

Väčšine Slovákov jeho meno nič nehovorí. Zatiaľ. Proces blahorečenia, ktorý sa v súvislosti s jeho životom začal pred pár rokmi, to zrejme už onedlho zmení. No keby aj Janko Havlík nikdy nezískal oficiálny titul svätca, ťažko sa dá ubrániť dojmu, že mal k tejto tajomnej

esencii veľmi blízko.

Detský sen o misionárstve

Na svet prišiel 12. februára 1928 v Dubovciach na Záhorí ako prvorodený syn Karola a Justíny Havlíkovcov. Duchovné bohatstvo svojej rodiny nasával celou bytosťou, jej materiálnu chudobu zas hádzal za hlavu. „Oblečenie nemal, topánky nemal, chodil v tatových velikánskych botách... Raz, ako tak išiel po ulici v tatovom kabáte, pristavila ho istá žena a opýtala sa ho: ‚Chlapče, ty nemáš rodičov?‘ On celý očervenel a ohradil sa: ‚Čoby som nemal!‘ Nuž – dala mu kabát so slovami: ‚Ten ti bude akurát.‘“ Aj takúto spomienku Jankovej mamy na ich materiálne pomery uvádza Helena Sláviková v knihe *Hrdinské svedectvo mladosti*.

Janko nebol žiadna citlivka, ako jedenásťročný denne pešo prešiel šesťnásť kilometrov do školy a späť. A nebol ani žiadny malý svätec: učenív bol v dobrom i zlom a mama ho karhala viac ako často. V živej náture sa však skrýval veľký smäd po duchovne, hlbený aj tetou Angelou, neskôr rehoľnou sestrou Modestou. Jeho detský sen stať sa misionárom počas dospievania nevybledol, naopak, časom získaval čoraz reálnejšie kontúry. V pätnástich ho privedie do apoštolskej školy Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul v Banskej Bystrici. Teda školy spravovanej rehoľou, ktorej vždy najviac ležali na srdci ľudia „vysunutí na smetisko spoločnosti“, ako si neskôr zapíše samotný Ján.

Čierne listiny pre štváčov

Prvý, na úvod len pomerne mierny kopanec zo strany dejín utŕži Janko Havlík v auguste 1944, keď po vypuknutí SNP musí prvý raz prerušiť štúdium. Po vojne sa do školy vráti, no pokojné časy netrávajú dlho. Kormidla sa v Československu násilne ujíma komunistický režim a keď v máji 1949 vyšportovaný, sčítaný a ideálmi naplnený mladík pristupuje k maturite, IX. zjazd KSČ si práve vytyčuje plán likvidácie náboženstva a katolíckeho

školsťva. „Komunistická moc si veľmi dobre uvedomovala, že otázkou jej bytia či nebytia je ateizácia mládeže,“ podotýka vo svojej knihe Helena Sláviková.

Jánovo vytúžené kňazské štúdiu na Cyrilo-metodskej bohosloveckej fakulte je teda zmarené. Stihne ešte vstúpiť do noviciátu Misijnej spoločnosti sv. Vincenta de Paul v Ladciach, no režim slučku sťahuje čoraz tuhšie. „Urobili sme veľký pokrok. Zavreli sme cirkevné školy, teraz postupne berieme kláštory, zatvárame kňazov. Treba odhaľovať ich ako agentov cudziny, nepriateľov našej republiky. Bolo by dobre, aby ste v krajoch a okresoch mali pripravené čierne listiny tých najväčších štváčov. Keď nie dnes, tak zajtra to budeme potrebovať,“ prednesie na neverejnom zasadnutí ÚV KSČ na jeseň 1949 generálny tajomník Rudolf Slánsky.

Začalo sa to v noci

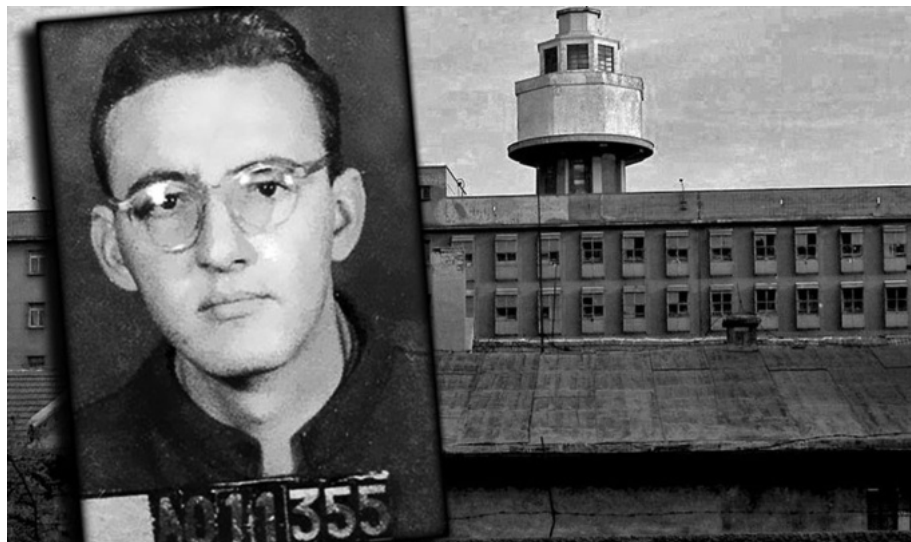
Noc z 13. na 14. apríla 1950 už navždy zostane v československých dejinách zapísaná ako „barbarská“. Dvetisíc osemsto ozbrojených príslušníkov polície, milície a armády a asi tristopäťdesiat stranických funkcionárov a vládnych zmocnencov vtrhlo naraz do päťdesiatich šiestich kláštorov na Slovensku. Druhá likvidačná vlna sa prevaľá v noci z 3. na 4. mája a zasiahne aj Misijnú spoločnosť sv. Vincenta de Paul. Medzi mužmi, ktorí sa uprostred noci ocitnú zoči voči namiereným puškám a za hulákania povelov a štekotu psov kráčajú do tmy k pristaveným autobusom, je aj čerstvý novic Ján Havlík.

Režim tým zasadí reholiam brutálny úder, no nezničí ich. Netrvá dlho a roztratení (a zatiaľ nepozatváraní) spolubratia (a čoskoro aj spolusestry) sa púšťajú do budovania podzemnej cirkvi. Po krátkom pobyte na nútených prácach na nosickej priehrade sa k nim pridáva aj Janko Havlík. V Nitre, kde hľadá a nenachádza sestru Modestu, sa stane súčasťou malého vincentínskeho spoločenstva, ktoré cez deň pracuje v civilných zamestnaniach a po večeroch sa modlí a študuje. Zatykanie kňazov, ale aj veriacich laikov v tom čase naberá na obrátkach, osem mesiacov strávi vo väzení dokonca aj Justína Havlíková, Jankova matka. Ten najväčší, doslova panický strach však totalitnému režimu spôsobujú práve rehoľníci, formujúci sa v súkromí rodinných domov za zatiahnutými roletami. 29. októbra 1951 sa im jednu takúto skupinku predsa len podarí vystopovať. Nitrianski vincentíni sa tak stávajú prvým nárazníkom, na ktorom si štátna moc vyskúša svoju brutalitu.

Spoznajú ju hneď po zatknutí: v podobe výsluchov, ponižovania, nahoty. To všetko je však len predpreklie. Pred súd ich postavia po dlhých šesťnástich mesiacoch. Obvinenie? Klasika vtedajších čias: zámer rozvrátiť ľudovodemokratické zriadenie. Janko Havlík vyfasuje desať rokov, pričom svoj rozsudok nikdy neuvidí. Ešte na súde na seba pritiahne pozornosť, keď – s plnou vážnosťou – požiada súd, aby mu zvýšili trest na úkor ostatných. „Vy fanatik!“ skrikuje na neho vyšetrujúci sudca. „Čo si myslíte, že z vás urobíme mučeníka?“ Táto jeho priamosť, bez náznaku taktizovania či špekulovania, bude do zúrivosti uvádzať rad za radom všetkých mocnárov, ktorí s ním v najbližších rokoch prídu do kontaktu: vyetrovateľov, sudcov, bacharov. Jeho odvaha – prameniaca z viery, že pozemský život je vstupenka do večnosti, v rámci ktorého sme povolaní konať dobro a preukazovať lásku aj nepriateľom – je pre nich neuchopiteľná a cítiť zoči-voči nej bezmocnosť a strach. A čím väčší strach cítiť, tým brutálnejšie konajú. Práve preto je Ján Havlík počas celého väznenia „bitý ako žito“.

Misionár vo väzení

Jáchymovské lágre. Prvé miesto, kde si po súde odpykáva svoj trest ako jeden z tisícov muklov – „mužov určených k likvidácii“, medzi ktorých patrilo napríklad aj Anton Srholec. „Mráz, chlad a hlad požierajú človeka až na samé dno biologickej podstaty. Otrocksá drina, šikanovanie, tresty, výsluchy, samoty, zima, pracovné úrazy menili chlapov ako jedle na zúbožené tresky,“ opisuje tunajšie pomery Helena Sláviková. Janko končí v bani. Na

mieste, kde už len „samo fárание v šachtovej klietke alebo len okove až do hĺbok tisíc metrov, keď ste sa hojdali na lane ako opica na gumičke, bolo strašné a nebezpečné. Každú chvíľu hrozil smrteľný úraz alebo invalidita“. Jeho pozornosť sa však sústreďuje na iné veci. „Teraz ukáž, čo je v tebe, ak to myslíš vážne s tými misiami z mladosti,“ zapíše si do denníka.

Pochopí, že toto nie je žiadne provizórium, ale priestor, kde môže naplno slúžiť Bohu. „Teraz ma potrebujú, hoci slabého, všetci väzni, zúfali, nevedomí, ľahostajní, krutí a vlčiaci – gauneri, lumpi, násilníci, zločinci.“ Paradoxne – ako podotýka Helena Sláviková – to znamenalo, že vo výkone trestu pokračoval v tej istej činnosti, kvôli ktorej bol odsúdený. V praxi to vyzeralo tak, že cez deň tvrdo makal v šachte a po večeroch sa snažil všemožne pomáhať spoluväzňom: menil si denné služby za nočné, pomáhal im s písaním listov, vykladal Bibliu či počúval trápenia aj tých najťažších zločincov. Nič z toho nezmenil, ani keď ho na ďalšie štyri roky zavreli do ďalšieho tábora.

Fabrika na vraždenie osobnosti

Rok 1958 vnesie do jeho života zásadný obrat: obžalujú ho za misijnú službu spoluväzňom, o rok mu predĺžia väzenie a eskortujú ho do zlovestných vyšetrovacích samotiek v Prahe-Ruzyni. Išlo o najobávanejšiu väznicu vtedajšieho Československa, v ktorej do roku 1953 fungovalo oddelenie nazývané Dom hrôzy, ktoré bolo – nech to znie akokoľvek fantazmagoricky, ako podotýka Helena Sláviková – „fabrikou na výrobu duševných úrazov, vraždenie osobnosti“. Janko tu prežil týždne v maličkých temniciach so zvláštnym elektrickým vyžarovaním a s ampliónmi zabudovanými v stenách, ktoré ho priviedli na pokraj schizofrénie a rozpadu osobnosti. „Na prísne izolovanú obeť, šokovanú účinkami elektriny, sa začalo pôsobiť zvukovou telepatiou. Z membrán sa na ňu púšťali po celé týždne aj mesiace raz drásavé zvuky (cirkulárka, vítačka, siréna), inokedy verbálne nezmysly a nadávky alebo dômyselne vykonštruované a narežirované výpovede usvedčujúce obeť či jej ‚spolupáchateľov‘ zo zločinov. Vyšetrovatelia dokázali svoju obeť rozložiť a zlomiť tak, že už nakoniec ani sama nevedela rozlíšiť, čo je realita a čo sugescia,“ opisuje Helena Sláviková. Prežíva tu nielen psychické, ale aj duchovné muky, ktoré neskôr opísal slovami ako „opakovaná poprava duše“. Hrôzu zažíva aj pri modlitbe,

cíti sa zodpovedný za všetko zlo sveta. Tortúra sa skončí nečakane. V krajnej núdzi – na pokyn anjela, ako sám píše – zazvoní Janko na dozorcú a žiada odísť preč. Ťažko tomu uveriť, ale vyhovie mu. Zo samotky ho preložia rovno na maródku.

Pripútaný k posteli

Na posteli, v tichu, sa pomaly spamätáva. Opäť sa dokáže modliť a dušu mu zaplavuje hlboký mier. Zároveň si uvedomí, že s jeho srdcom sa deje čosi vážne. Tep začína vypadávať, rytmus viaznuť. Ako sa neskôr ukáže, trpí na nedomykavosť chlopní a reumatizmus srdcového svalu, takže srdce už nevládze ani s dychom, ani zásobovať telo krvou. Do konca trestu mu zostávajú ešte tri roky, no každému je jasné, že tento muž, ktorý len nedávno dosiahol tridsiatku, je už odpísaný. Začiatkom 60. rokov ho preto pošlú do väzenského lazaretu vo Valdiciach, kde napriek zúboženému stavu neustále povzbudzuje spoluväzňov. Celoštátna amnestia ho napriek tomu obíde... Tu sa prvý raz po desiatich rokoch stretne na pätnásť minút aj so svojou matkou. Asi nie je možné precítiť, ako jej bolo, keď svojho kedysi vyšportovaného syna našla s čudne opuchnutou tvárou, lapajúceho po dychu aj počas krátkych viet. Lúčia sa, akoby to malo byť naposledy.

V poslednej väzenskej štácii, v Ilave, pre obludne opuchnuté nohy a nevládne srdce takmer nevstáva z postele. V tomto stave sa dočká aj svojho prepustenia. Na deň presne po jedenástich rokoch, 29. októbra 1962, ho dozorcovia navlečú do civilu a doslova vystrčia z väzenskej brány na ulicu. Bojí sa urobiť krok, tak sa len oprie o stenu a hľadá pred seba. Napokon si ho všimne starší pán a upozorní strážmajstra, aby ho odviezli na stanicu.

Smrť postojáčky

Návrat domov má radostnú, ale aj trpkú príchuť. Čoraz viac si uvedomuje, že pre praktický život je celkom odpísaný. A viac ako neustále fyzické bolesti ho trápi, že dni aj noci okupuje jednu z dvoch izieb rodičovského domu a rodine je len na ťarchu. Ťažko sa tomu verí, ale ani v tejto situácii nepodlieha hnevu, trpkosti či malomyselnosti. Minimálne to nedáva najavo svojim najbližším a neprehrádzajú to ani jeho zápisky. Svoj stav opäť pochopí ako výzvu. Z našetrených peňazí si kúpi písací stroj – azda jediný majetok, ktorý kedy mal – a pustí sa do prekladov duchovnej literatúry. „Kresťan by nikdy nemal byť smutný,“ zapíše si do svojho denníka a dokazuje to aj skutkami. Na svadbe sestry Márie, v jeden z tých dní, keď sa mu podarilo vstať z postele, zabáva všetkých svadobčanov.

O svojom fyzickom stave si však nerobí ilúzie a vnútorne sa pripravuje na smrť. Pred Vianocami 1965 sa však jeho zdravotný stav nečakane zlepšil. Všetky tri sviatočné dni strávi na omšiach, mimo postele, a dokonca začne spomínať zamestnanie. V noci z 26. na 27. decembra sa však jeho telo opäť ponorí do ťažkých bolestí. Skoro ráno vstane a vyberie sa k doktorovi. Dokonca má v pláne dať opraviť rádio, ktoré si nesie v taške. V jednej zo skalických uličiek pred opravovňou však zastane. Nikde nikoho, všade vládne sviatočná tíš. Opretého o popolnicu si ho všimne až lekár, ktorý ráno vynáša popol. Osloví ho – on mlčí. Siahne mu na hrdlo – no pulz už takmer necíti. Keď Janka Havlíka preniesie do svojho domu, už mu zostáva len konštatovať smrť. Prišla si poňho v tridsiatich siedmich rokoch. Vo štvrtok 14. decembra 2023 pri stretnutí s prefektom Dikastéria pre kauzy svätých kardinálom Marcellom Semerarom schválil dekrét o mučeníctve Božieho služobníka Jána Havlíka CM.

Bud' me národ dobrý a statečný

JOSEF KARDINÁL BERAN K ČINU JANA PALACHA, ŘÍM 25. LEDNA 1969

/foto: depositio votivní svíce a modlitba u hrobu kardinála Berana v kryptách vatikánské baziliky,

Iter ad christianae religionis divitias in Italia quae ad fidem amoremque Christi nos promovent, Roma, 28. června 2016/

Synové a dcery, bratři a sestry církve pražské, drahý lide československý! V této pro naši vlast smutné, zároveň však i veliké hodině, poslyšte i můj hlas, pokorný a slabý, ale přitom plný bolesti a lásky. Je to hlas vašeho starého arcibiskupa pražského, kardinála Josefa Berana, který k vám mluví z Říma. Zatím mi, bohužel, není možno přijít k vám a po tolika letech odloučení se s vámi opět

setkat osobně, jak by bylo mým přáním. Svým srdcem jsem však u vás. A cítím spolu s vámi jako otec a jako občan naší krásné a požehnané vlasti utrpení, které ji skličuje a které ji v bolu a naději tříbí k velikosti a jednotě.

Spolu s vámi truchlím nad tragickou smrtí Jana Palacha a ostatních, kteří zemřeli podobnou smrtí jako on. Skláním se před jejich hrdinstvím, i když nemohu schválit jejich zoufalý čin. Zabít se není nikdy lidské. To ať nikdo neopakuje. Zato však ať mají všichni před očima velký ideál, pro který oni obětovali svůj mladý život. Tento jejich ideál je v jádru dobrý a šlechetný: dát život jednoho za blaho všech; byla to láska k naší vlasti, touha po její svobodě, byl to úmysl vyburcovat její mravní síly, byla to věrnost k dějinám našeho ušlechtilého a statečného lidu, byla to snaha zajistit mu pokrok a mír. Tento zářný ideál je jako prapor, který se předává z ruky do ruky. Ten si musí přivlastnit každý z vás, pro ten musíme všichni žít, společně, v klidu a s důvěrou. Mám za to, že tu začíná nové období našeho národního života. Vy dobře víte, že já, který k vám mluvím, jsem prožil také své utrpení. Ale dnes není čas na to, abychom myslili na minulost. Nemařme své duchovní síly nevražením, nýbrž soustřeďujme je ve vzájemné svornosti k práci, k službě bratřím, k rozkvětu naší vlasti. Bud' me národ dobrý a statečný. Otevřme mladým cestu k naději!

Snad se zeptáte, jakým právem mohu takto mluvit já, který žiji daleko od vás. Odpovídám vám: mohu tak mluvit, protože je to moje povinnost. Jsem přece z Kristova pověření váš učitel, váš vůdce, váš přítel, váš otec. Musím tak mluvit, protože věřím. Má víra je mé světlo. Mé ruce zvedají toto světlo před vaše oči, aby vás volalo, aby vás vedlo, aby vás pozdravovalo. Kdybych snad už nemohl víc tak mluvit, kdyby tato slova byla posledním projevem mé věrnosti a mé lásky k vám, kdyby mi nebylo dopřáno, jak stále doufám, ještě vás uvidět, považujte je za můj odkaz. Neodmítejte ho, nezapomínejte na něj!

Vzhůru srdce, synové a dcery, bratři a sestry! Vzhůru srdce! In silentio et spe erit fortitudo vestra — v tichosti a naději bude vaše síla. Ze srdce vám všem otcovsky žehnám ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

*+ Josef Kard. Beran,
neboj se mluvit.*

I dnes je třeba hájit úctu k pravdě proti svodům populismu, cynismu a rezignace

Mons. prof. PhDr. Tomáš Halík, Th.D.,

profesor Univerzity Karlovy, prezident České Křesťanské akademie

Před půlstoletím proběhla světem zpráva, že v Československu, okupovaném vojsky Varšavského paktu, se upálil mladý člověk. Televizní stanice přenášely záběry z Prahy:

protestní stávka studentů, nekonečné zástupy lidí, kteří se přišli poklonit před jeho rakev, a slavný pohřeb, který byl výmluvnou manifestací národního smutku nejen nad tragicky ukončeným mladým životem, nýbrž také nad politickými nadějemi Pražského jara. Jan Palach se stal symbolem národního osudu.

Jan Palach se však neupálil na protest

proti okupaci samé, nýbrž proti jejím důsledkům, které se v té době začaly projevat: národní vůle k odporu začínala ochabovat, komunistický režim chytře, krůček po krůčku, utahoval smyčku a dusil poslední zbytky politických výdobytků Pražského jara.

Začínala se tragédie dvaceti let morální korupce společnosti, která vešla do našich moderních dějin pod názvem „normalizace“. Záměna pravdy za lež, zbabělost, pokrytectví, ztráta cti a svědomí se staly „normálním“ jevem.

Jan Palach protestoval proti počínající mravní rezignaci. Snažil se pochodní svého těla dát zoufale varovný signál těm, kteří vjížděli na falešnou kolej přizpůsobivosti, chtěl těm, kdo se začali trást o svou „existenci“, ukázat, že život je něco víc než jen sociální i biologická existence – že je to mravní úkol. Že je to prostor pro svědectví pravdě.

Jan Palach pochodní svého činu na chvíli ozářil tuto dějinnou situaci našeho národa tak, že jsme mohli – kdo jsme nechtěli před tím zavřít oči – vidět ještě další, hlubší dimenzi té doby, dimenzi mravní a duchovní.

Když jsme před 50 lety organizovali rekviem za Jana Palacha, naráželi jsme i mezi křesťany na značné nepochopení. Mezi křesťany se vždy najdou takoví, kteří cokoliv

rychle a bez velkého přemýšlení zatratí jen proto, že je to cosi nebývalého a nevejde se to do jednoduchých myšlenkových přihrádek. Jsou se vším rychle hotovi. Sebevražda je přece hřích! Argumentoval jsem jim slovy G. K. Chestertona: sebevrah je člověk, který pohrdá životem, zatímco mučedník je ten, který pohrdá smrtí.

Janova smrt nebyla obyčejnou sebevraždou. Jan nevrátil nevděčně „vstupenku do života“. Nehledal smrt, nýbrž daroval vlastní život, aby si lidé uvědomili cenu pravdy a svobody. S velkým ulehčením jsem pak přijal slova biskupa Tomáška, kardinála Berana i samotného papeže Pavla VI., kteří s plným porozuměním ocenili mravní hodnotu Janovy oběti.

Nikdy nezapomenu na noc, v níž jsem nesl pod zimmíkem posmrtnou masku Jana Palacha na zádušní mši do malostranského kostela sv. Tomáše a odtud na Filozofickou fakultu, kde jsme jí umístili do výklenku, z něhož jsme odstranili Leninovu bustu. Tehdy mi s plnou vahou došlo, že v naší zemi už zdaleka neběží jen o uchování zbytků „socialismu s lidskou tváří“ – o to, zda se ještě udrží reformní komunisté nebo zcela politicky převládnu stalinisté, podpoření ruskými tanky. Nyní šlo o samu mravní páteř národa. Palachovou obětí dostal veřejný život nový a hlubší rozměr. Najednou tu byl někdo, kdo nám v čase inflace slov řekl plamenem svého těla, že mu na tom, abychom se neohnuli, záleží víc než na jeho vlastním životě. Najednou nám někdo svou obětí zjevil, jakou máme cenu: Mravní integrita této společnosti byla pro něj tak vysokou hodnotou, že výzvu k jejímu uchování podepsal svým utrpením a svou smrtí.

Nad Janovým činem krčili rameny mnozí političtí pragmatici: Vždyť to nepřineslo žádný viditelný důsledek! Na obhajobu Palachovy památky mohu nabídnout jen osobní zkušenost mých přátel a mou vlastní. Když jsem nesl tu posmrtnou masku Jana Palacha, tak jsem svému mrtvému kolegovi několik věcí slíbil, a dodržel jsem to. Slíbil jsem mu mimo jiné to, že se v nadcházející době nezkřívím a že budu vždy říkat a psát jen to, co si opravdu myslím – ať se to komukoliv líbí či nelíbí. Pro mne a mé přátele tedy jeho oběť marná nebyla.

Když mi během dalších 20 let u výslechů tu slibovali, tu vyhrožovali, aby mne zlomili ke spolupráci, vzpomněl jsem si na Palacha a dostal sílu jim říci ne. Já nejsem rozený hrdina, možná bych to bez vzpomínky na Jana nedokázal. Víím z řady osobních svědectví mých přátel, že do podobně do jejich života Palach vstoupil tak, že před normalizačním cynismem vnitřně nekapitulovali. Že to byla menšina? Zaplat' Pánbůh za každého z nich!

Ale i těm, kteří počítají pouze masové události, připomeňme jednu věc: „palachovský týden“ v lednu 1989 – mohutné demonstrace na místě jeho činu, včetně zatčení Václava Havla – prokazatelně uvedly do pohybu poslední fázi procesu, který v pak listopadu skončil kolapsem komunistického režimu.

„Zrno pšeničné, odumřeli-li samo sobě, mnohý užitek přinese,“ píše se v Bibli.

Dnešní situace se v mnohém radikálně liší od ledna 1969, tváří v tvář dnešním těžkostem a nepravostem nemá smysl protestovat formou dobrovolné smrti. I dnes však je třeba hájit způsobem života, řeči i myšlení úctu k pravdě proti svodům populismu, cynismu a rezignace; ptát se, co je správné – a nejen, co právě přináší výhody.

Jen nesmířením s mentalitou přežívající masy se konečně staneme společností svobodných občanů a zbavíme se mravních pozůstatků doby normalizace. Jen tehdy ukážeme, že oběť Jana Palacha, Jana Zajíce a dalších nebyla marná.

Dějiny i ve své tragičnosti mají smysl

prof. ThDr. Richard ČEMUS, S.J.,
profesor Papežského Orientálního Institutu, Řím

Od okamžiku, kdy se student Filosofické fakulty University Karlovy Jan Palach, 16. ledna 1969, na Václavském náměstí v Praze polil benzinem a zapálil, uběhlo 50 let. Tehdy dvacetiletému Janovi by dnes bylo sedmdesát. Užíval by si někde penze a těšil se z vnoučat. Sotva by mu to mohl kdo zazlívát. A sotva by jej také vůbec kdo znal.

Naskýtá se otázka: nebylo by to tak lepší? Proč vše muselo být úplně jinak: Tragicky, v bolesti, v tak zoufale předčasné smrti!? Proč jej Pán života toho neušetřil? A vůbec: Proč nás naše národní dějiny opakovaně staví do role, kterou nechceme, do situací, které nás deptají, jsou plna utrpení, berou svobodu a přinášejí totalitu všeho druhu?

Kolik statečných lidí v naší zemi se stalo obětí hned dvou krutých režimů v jednom století! Proč jsou nejen naše dějiny, ale dějiny vůbec tak plné násilí, zla a trýzně? Nemůže jednou pro vždy už nastat mír a klid, jak o ně po okupaci naší vlasti vojsky států Varšavské smlouvy v roce 1968 prosila Marta Kubišová svou *Modlitbou pro Martu*?

A přesto, když v těchto dnech uctíváme památku Jana Palacha (*11. 8. 1948; †19. 1. 1969), nečiníme něco marného, zbytečného, nebo jen čistě formálního, ale skláníme se před člověkem, jehož čin v nás vzbuzuje hlubokou úctu, protože jej vykonal pro nás a za nás. Učinil z nás, byť na okamžik, bratry a sestry. Ten okamžik ale protíná jak šíp už půl století naše dějiny a protínat je bude. Nenechá nás na pokoji, burcuje i po padesáti letech naše svědomí, a nevyžaduje nic víc, než...ticho, abychom zaslechli, co nám dnes chce říct.

S vědomím, že dějiny, i ve své tragičnosti, nebo dokonce i díky ní, mají smysl. Mají smysl, protože někdo jim jej dal. Mají smysl, protože někdo se za nás obětoval. Mají smysl, protože někdo v nich vytvářel hodnoty, ze kterých žijeme.

Pro křesťana dějiny nejsou stále dokola otáčejícím se kolem. Jsou dějinami spásy, neboť do nich vstoupil sám Boží syn vtělením a smrtí na kříži. Skrze Něho, s Ním a v Ném se tento svět přetváří v ikonu Krista. „Kristus – říká Tomáš Špidlík - je skutečnost, která přesahuje jeho historickou osobu, je mystickou realitou, která zahrnuje všechno dobré, všechny ctnosti. On je pravda, spravedlnost, láska, pokora. Tedy ten, kdo žije a umírá pro pravdu, pro spravedlnost, pro lásku, pro pokoru a pro jakoukoliv jinou opravdovou ctnost, ten žije a umírá pro Krista. Bude tedy mít věčný život.” A my s ním!

Máme tedy důvod říct slovy písně

*„Můj bratr žil, odešel příliš, příliš mlád,
Ač je to zlé, jsem stejně rád, že vůbec byl.“*

"Když jsem šel k Janu Pavlu II., vždy jsem musel mít připraveny aspoň dva vtipy

TOMÁŠ KARDINÁL ŠPIDLÍK, S.J.,
čestný občan Pustiměře

I.

Starý notorik sedí doma a přemýšlí, jestli má jít do hospody. Najednou odněkud zaslechne: „Pojď do hospody!“ Rozhlédne se kolem sebe, ale nikoho nikde nevidí. Tak sedí dál. Po chvíli zase: „Pojď do hospody!“ Když se to ozve potřetí, tak už to nevydrží a vykřikne: „Kdo to je?“ - „To jsme my, tvoje játra. Přece nebudeme tvrdnout doma!“

II.

„Co vás tak rozčílilo, sousedko?“ – „Manžel! Řekla jsem mu, že bych chtěla být zpopelněna... A on mě objednal na čtvrtek!“

III.

Když jsem byl malý, nesnášel jsem účast na svatbách. Všechny babičky mě štípaly a říkaly: „Ty budeš další!“ Přestaly s tím, až když jsem začal na pohřbech to samé dělat já jim.

IV.

Tak jsem se vydal na sociálku, abych získal sociální dávky pro svého psa. Paní u okénka mi řekla, že to nejde, že psi nemůžou dávky dostat. Tak jsem jí vysvětlil, že můj pes je černý, nezaměstnaný, líný, neumí česky. Byl několikrát napomínán za sexuální obtěžování, má plno potomků po celé vesnici. Navíc neplatí daně, na toaletu chodí do parku, obtěžuje cizí lidi a žebře. Krade jídlo a netuší, kdo byl jeho otec. Paní se ještě jednou podívala do papírů a v pondělí se mám stavit pro peníze.

V.

„Tati, kde jsou Alpy?“ ptá se syn otce. „Nevím, zeptej se mámy, ta všechno vždycky někam uklidí!“

VI.

„Byli jste už na Štrbskom plese?“ „Ne, my chodíme na hasičský.“

POŘAD BOHOSLUŽEB: 14. - 21. ledna 2024

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDELE 14. ledna	2. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Stanislava KOUTNÉHO, manželku, rodiče a Boží požehnání pro rodinu
		DRYSICE 9.30	za +Boženu KLUDÁKOVOU, manžela, dvě dcery, dva zetě a vnuka
		PODIVICE 11.00	za dar zdraví, Boží ochranu a požehnání pro rodinu ZAKOPALOVU, MARÁKOVU, SVOBODOVU a duše v očistci
		TOPOLANY 17.00	za + Jiřího MICHALÍKA
PONDĚLÍ 15. ledna	PONDĚLÍ 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za +Hedviku ADAMCOVOU, manžela, rodiče, sourozence a Boží požehnání pro rodinu
ÚTERÝ 16. ledna	ÚTERÝ 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00	za + Bohumilu a Jana CHARVÁTOVY, živou a +rodinu
STŘEDA 17. ledna	SV. ANTONÍN, OPAT	DRYSICE 17.00	za farnosti Drysice, Pustiměř, Podivice a Topolany
18.- 25. LEDNA: TÝDEN MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ			
ČTVRTEK 18. ledna	PANNA MARIA, MATKA JEDNOTY KŘESŤANŮ	PODIVICE 8.00	na poděkování Pánu Bohu za přijatá dobrodiní s prosbou o ochranu Panny Marie pro rodinu a přátele
PÁTEK 19. ledna	PÁTEK 2. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Jaroslava a Martu DRBALOVY a Antonína a Marii ŠMEHLÍKOVY
SOBOTA 20. ledna	SV. FABIÁN, PAPEŽ A MUČED., SV. ŠEBESTIÁN, MUČEDNÍK		
NEDELE 21. ledna	3. NEDĚLE V MEZIDOBÍ	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Jana ŘÍHU, živou a zemřelou rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Antonína KOLÁŘE, manželku, děti a vnuky
		PODIVICE 11.00	na poděkování Pánu Bohu za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání a ochranu Panny Marie do dalších dnů
		TOPOLANY 17.00	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
	NEDELE BOŽÍHO SLOVA		
	SV. ANEŽKA, PANNA A MUČEDNICE		

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXI. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božím požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední.
Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks. Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.

POŘAD BOHOSLUŽEB: 21. - 28. ledna 2024

DEN	LITURGIE	FARNOST	ÚMYSL MŠE SV.
NEDELE 21. ledna	3. NEDELE V MEZIDOBÍ NEDELE BOŽÍHO SLOVA SV. ANEŽKA, PANNA A MUČEDNICE	PUSTIMĚŘ 8.00	za + Jana ŘÍHU, živou a zemřelou rodinu
		DRYSICE 9.30	za + Antonína KOLÁŘE, manželku, děti a vnuky
		PODIVICE 11.00	na poděkování Pánu Bohu za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání a ochranu Panny Marie do dalších dnů
		TOPOLANY 17.00	za farnosti Topolany, Pustiměř, Drysice a Podivice
PONDĚLÍ 22. ledna	SV. VINCENC, JÁHEN A MUČEDNÍK	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Marii SMEJKALOVOU, manžela, rodiče, bratra Miroslava a Boží požehnání pro rodinu
ÚTERÝ 23. ledna	ÚTERÝ 3. TÝDNE V MEZIDOBÍ	PODIVICE 8.00	za živou a zemřelou rodinu MADEJOVU, PICHLEROVU a duše v očistci
STŘEDA 24. ledna	SV. FRANTIŠEK SALESKÝ, BISKUP A UČITEL CÍRKVE	DRYSICE 17.00	za + Ludmilu a Ludvíka HORECKÝCH, rodiče a Boží požehnání pro rodinu
18.- 25. LEDNA: TÝDEN MODLITEB ZA JEDNOTU KŘESŤANŮ			
ČTVRTEK 25. ledna	SVÁTEK OBRÁCENÍ SV. PAVLA, APOŠTOLA	PODIVICE 8.00	za + Marii VAVERKOVOU, rodiče, sourozence a duše v očistci
PÁTEK 26. ledna	SV. TIMOTEJ A TITUS, BISKUPOVÉ	PUSTIMĚŘ 17.00	za + Miloslava a Marii BLAŽKOVY, syna Stanislava a vnuka Alexandra
SOBOTA 27. ledna	SV. ANDĚLA MERICI, PANNA		
NEDELE 28. ledna	4. NEDELE V MEZIDOBÍ SV. TOMÁŠ AKVINSKÝ, KNĚZ A UČITEL CÍRKVE	PUSTIMĚŘ 8.00	za farnosti Pustiměř, Drysice, Podivice a Topolany
		DRYSICE 9.30	za dar zdraví a Boží ochranu pro rodinu POLÁCHOVU
		PODIVICE 11.00	za dar zdraví s prosbou o Boží požehnání a ochranu Panny Marie pro celou rodinu
		TOPOLANY 17.00	za +manžele ŠTEFÁNIKOVY a BAKALOVY

FARNÍ INFORMÁTOR, XXXI. ročník, týdeník pro vnitřní potřebu farností PUSTIMĚŘ, DRYSICE, PODIVICE, TOPOLANY (tel.517356351, 723593106. Email: josef.benicek@seznam.cz). Vychází každou neděli díky Božím požehnání, mému namáhání a vašemu finančnímu přispívání. Na mě pamatujte v modlitbě, na příspěvek u pokladny v kostele – „Příspěvky na Farní Informátor“ označené (resp. na účet farnosti u ČS a.s., Vyškov, č.ú.: 1560129309/0800), neboť bez toho, jak každý nepochybně ví, by letošní ročník mohl být i poslední. **Díky sponzorům dotovaná cena: 30,-Kč/ks.** Tisk: MORAVIATISK spol s r.o. Ve formátu pdf na <http://www.pustimer-farnost.cz>.